

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

کتاب و معلولیت

غرفه انتشارات توانمندان در سی و دومین
نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

علی نوری

انجمن ملی معلولان جسمی و حرکتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب و معلولیت

نویسنده:

علی نوری

ناشر چاپی:

توانمندان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۱	کتاب و معلولیت
۱۱	مشخصات کتاب
۱۲	اشاره
۱۶	فهرست
۲۴	طلیعه
۲۶	فصل اول: غرفه توانمندان
۲۶	اشاره
۲۸	آمادگی برای شرکت در نمایشگاه
۲۸	اشاره
۲۸	فراهم سازی کتب
۳۱	تبلیغات و معرفی
۳۵	گزارش روزانه
۳۵	اشاره
۳۵	سه شنبه ۳ اردیبهشت
۳۵	اشاره
۳۸	استقرار مدیران و رؤسا
۳۹	تبعیض آشکار
۴۰	مناسب سازی
۴۳	چهارشنبه ۴ اردیبهشت
۴۳	اشاره
۴۳	کارت خوان ها
۴۳	تردد معلولین
۴۴	نیامدن به نمایشگاه

۴۵	ماجرای اتوبوس از قم
۴۵	پلویون
۴۶	سردی سالن
۴۶	غذا و تغذیه
۴۷	خبرنگاران
۴۸	ملاقات با پیمان متین
۴۹	بخش عربی و کتب معلولیتی
۵۰	بین المللی بودن نمایشگاه
۵۳	پنجشنبه ۵ اردیبهشت
۵۳	اشاره
۵۳	مصاحبه با رادیو
۵۳	بروشور و پوستر
۵۳	مهناز صوفی
۵۳	رضا محمودی
۵۳	مجید سرایی
۵۳	گفت و گو ایران اینترنشنال با صادق سمیعی
۵۵	جمعه ۶ اردیبهشت
۵۵	اشاره
۵۵	حیدرزاده از آلمان
۵۵	صادق عباسی
۵۵	مهدیه رستگار
۶۲	شنبه ۷ اردیبهشت
۶۲	اشاره
۶۲	حجت الاسلام سجاد
۶۳	محمداسماعیل شیخ قرایی
۶۳	مجتبی نریمان

۶۳	حامد متین
۶۴	جایزه مهرگان
۶۴	یکشنبه ۸ اردیبهشت
۶۴	اشاره
۶۵	محمدعلی مهدوی راد
۶۵	وزیر فرهنگ و ارشاد
۶۵	ابوالقاسم عرب
۶۶	دکتر صمد اسماعیل زاده
۶۶	کمیته علمی و فرهنگی و نشست های علمی
۶۶	سید محمد فاطمی
۶۷	زهرا احمدی
۶۷	خرید همه کتب
۶۷	هومن باقری
۷۱	دوشنبه ۹ اردیبهشت
۷۱	اشاره
۷۱	ابوالفضل تجرد و رضا صادقپور
۷۱	دکتر صمد اسماعیل زاده
۷۱	دکتر صمد ابراهیمی
۷۲	خانم ها نیازمند، خطیبی و حمزه
۷۲	سیروس ذکایی
۷۲	بازدید از میز اُتیسم
۷۲	یداله سعدی
۷۲	حجت الاسلام دکتر کاظم قاضی زاده
۷۲	دکتر ناصر سرگران
۷۳	سه شنبه ۱۰ اردیبهشت
۷۳	علیرضا پورحسینی

۷۳		هاله باستانی
۷۳		مصاحبه با برنامه «کتاب ۴» شبکه چهار
۷۶		چهارشنبه ۱۱ اردیبهشت
۷۶		اشاره
۷۶		مادران دو تن از بچه های اتیسمیک
۷۶		کیهان ژولیده و خانم رحمتی
۷۶		محبوبه کهن آذر
۷۷		رضا رضی پور و متین خادم
۷۷		خانم معصومه باغیان
۷۷		ابوالقاسم حسینجانی
۷۷		کامران شرف شاهی
۷۷		حجت الاسلام محمد مهدی معراجی و مجتهدی
۷۷		بچه های اتیسمی
۸۴		پنج شنبه ۱۲ اردیبهشت
۸۸		جمعه ۱۳ اردیبهشت
۸۸		اشاره
۸۸		نامق محمودی
۸۸		غلامرضا نظریان
۸۸		علی رضا آشتیانی
۸۹		دکتر سید مجید میرخانی
۸۹		بازدید از غرفه آوای کلار
۸۹		حجت الاسلام محمود صلواتی
۹۰		شنبه ۱۴ اردیبهشت
۱۰۰		حضور نویسندگان
۱۰۰		اشاره
۱۰۰		مهناز صوفی و کتاب عشق آهنین

۱۰۰	اشاره
۱۰۰	شخصیت نویسنده
۱۰۱	ویژگی ها
۱۱۱	سیروس ذکایی و مجموعه شعرش
۱۱۲	فصل دوم: نمایشگاه بین المللی کتاب ۹۸
۱۱۲	اشاره
۱۱۴	آسیب شناسی صنعت چاپ و نشر
۱۱۶	ناشران همسو
۱۱۶	اشاره
۱۱۶	چاپ و نشر ویژه معلولیت
۱۱۷	ناشران فعال و ضرورت هماهنگی
۱۱۸	تجمع در نمایشگاه کتاب
۱۱۸	رویکردها و گرایش ها
۱۲۰	خرید کتاب های معلولیتی
۱۲۰	اشاره
۱۲۰	شیوه های دسترس پذیر کتاب
۱۲۲	فرهنگ سازی
۱۲۲	اطلاع رسانی
۱۲۵	خط مشی ناشران
۱۲۵	اشاره
۱۲۵	انتشارات پرتغال
۱۲۶	انتشارات آوای نور
۱۲۷	انتشارات توانمندان
۱۳۰	فصل سوم: کتاب معلولیتی
۱۳۰	اشاره
۱۳۲	هویت و اهمیت

- ۱۳۲ اشاره
- ۱۳۳ نقش کتاب در جامعه و فرهنگ هدف
- ۱۴۱ جایگاه و وضعیت
- ۱۴۱ راه کار
- ۱۴۲ جایگاه کتاب
- ۱۴۳ وضعیت کنونی و وضعیت مطلوب
- ۱۴۵ آمار کتب دفتر فرهنگ معلولین
- ۱۴۷ اقتضائات و انتظارات
- ۱۴۸ تجربه دیگران
- ۱۵۱ دیدگاه های کارشناسان
- ۱۵۱ اشاره
- ۱۵۱ محمد نوری (مدیر دفتر فرهنگ معلولین)
- ۱۵۲ زهره قاری (استاد دانشگاه و کارشناس زبان اشاره)
- ۱۵۵ حسین روحانی صدر (نابینا، کارشناس کتاب و اسناد اسلامی در کتابخانه ملی ایران)
- ۱۵۷ سعید سعیدآبادی (رئیس انجمن عالی توانبخشی معلولان ایران)
- ۱۵۹ حسن عبدلی (نابینا، مدیر بخش نابینایان کتابخانه آیت الله خامنه ای و کارشناس کتاب بریل)
- ۱۶۰ سید احمد آقامیری (رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان قم)
- ۱۶۲ حجت الاسلام بهادری (استاد آموزش زبان اشاره در مدرسه خاتم النبیین)
- ۱۶۵ درباره مرکز

کتاب و معلولیت

مشخصات کتاب

سرشناسه : نوری، علی، ۱۳۶۳ -

عنوان و نام پدیدآور : کتاب و معلولیت : غرفه انتشارات توانمندان در سی و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران/علی نوری.

مشخصات نشر : قم: توانمندان، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۱۳۷ص.: مصور(رنگی)، جدول.

شابک : ۲۰۰۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۱۶-۶-۳۲

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (سی و دومین : ۱۳۹۸ : تهران)

موضوع : کتاب

موضوع : Books

موضوع : معلولان

موضوع : People with disabilities

موضوع : نمایشگاه ها -- ایران -- تهران -- گزارش ها

موضوع : *Reports -- Iran -- Tehran Exhibitions

شناسه افزوده : دفتر فرهنگ معلولین

رده بندی کنگره : Z ۸۶/۴۵۰

رده بندی دیویی : ۵۰۹۵۵۰۷۴/۰۷۰

شماره کتابشناسی ملی : ۵۷۱۹۱۶۲

ص: ۱

اشاره

برای حمایت از کالای داخلی، این کتاب با کاغذ ایرانی مازندران منتشر شده است.

ص: ۲

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٣

کتاب و معلولیت

غرفه انتشارات توانمندان در سی و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

پدیدآورنده: علی نوری

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۱۶-۳۲-۶ ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۱۶-۳۲-۶

ناشر: توانمندان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۰۰۰/۲۰۰ ریال

قم، بلوار محمدامین، خیابان گلستان، کوچه ۱۱، پلاک ۴، دفتر فرهنگ معلولین

تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۱۳۴۵۲ فکس: ۰۲۵-۳۲۹۱۳۵۵۲ همراه: ۰۹۱۲۵۵۲۰۷۶۵

www.HandicapCenter.com

info@handicapcenter.com

www.DataDisability.com

www.Tavanmandan.com

ص: ۴

فصل اول: غرفه توانمندان

آمادگی برای شرکت در نمایشگاه ۱۳

فراهم سازی کتب ۱۳

تبلیغات و معرفی ۱۵

گزارش روزانه ۱۸

سه شنبه ۳ اردیبهشت ۱۸

استقرار مدیران و رؤسا ۲۱

تبعیض آشکار ۲۲

مناسب سازی ۲۳

چهارشنبه ۴ اردیبهشت ۲۵

کارت خوان ها ۲۵

تردد معلولین ۲۵

نیامدن به نمایشگاه ۲۶

ماجرای اتوبوس از قم ۲۷

پاویون ۲۷

سردی سالن ۲۸

غذا و تغذیه ۲۸

خبرنگاران ۲۹

ملاقات با پیمان متین ۳۰

بخش عربی و کتب معلولیتی ۳۱

بین المللی بودن نمایشگاه ۳۲

پنجشنبه ۵ اردیبهشت ۳۵

مصاحبه با رادیو ۳۵

بروشور و پوستر ۳۵

مهناز صوفی ۳۵

رضا محمودی ۳۵

مجید سرایی ۳۵

ص: ۵

گفت و گو ایران اینترنشنال با صادق سمیعی... ۳۵

جمعه ۶ اردیبهشت... ۳۶

حیدرزاده از آلمان.. ۳۶

صادق عباسی... ۳۶

مهدیه رستگار. ۳۶

شنبه ۷ اردیبهشت... ۴۲

حجت الاسلام سجاد. ۴۲

محمد اسماعیل شیخ قرایی... ۴۳

مجتبی نریمان.. ۴۳

حامد متین... ۴۳

جایزه مهرگان.. ۴۴

یکشنبه ۸ اردیبهشت... ۴۴

محمد علی مهدوی راد. ۴۵

وزیر فرهنگ و ارشاد. ۴۵

ابوالقاسم عرب... ۴۵

دکتر صمد اسماعیل زاده. ۴۶

کمیته علمی و فرهنگی و نشست های علمی... ۴۶

سید محمد فاطمی... ۴۶

زهرا احمدی... ۴۷

خرید همه کتب... ۴۷

هومن باقری... ۴۷

دوشنبه ۹ اردیبهشت... ۵۱

ابوالفضل تجرد و رضا صادقپور. ۵۱

دکتر صمد اسماعیل زاده. ۵۱

دکتر صمد ابراهیمی... ۵۱

خانم ها نیازمند، خطیبی و حمزه. ۵۲

سیروس ذکایی... ۵۲

بازدید از میز اُتیسم.. ۵۲

یداله سعدی... ۵۲

حجت الاسلام دکتر کاظم قاضی زاده. ۵۲

دکتر ناصر سرگران.. ۵۲

سه شنبه ۱۰ اردیبهشت... ۵۳

علیرضا پورحسینی... ۵۳

هاله باستانی... ۵۳

مصاحبه با برنامه «کتاب ۴» شبکه چهار. ۵۳

ص: ۶

چهارشنبه ۱۱ اردیبهشت... ۵۶

مادران دو تن از بچه های اتسمیک... ۵۶

کیهان ژولیده و خانم رحمتی... ۵۶

محبوبه کهن آذر. ۵۶

رضا رضی پور و متین خادم. ۵۷

خانم معصومه باغیان.. ۵۷

ابوالقاسم حسینجانی... ۵۷

کامران شرف شاهی... ۵۷

حجت الاسلام محمد مهدی معراجی و مجتهدی... ۵۷

بچه های اتسمی... ۵۷

پنج شنبه ۱۲ اردیبهشت... ۶۲

جمعه ۱۳ اردیبهشت... ۶۵

نامق محمودی... ۶۵

غلامرضا نظریان.. ۶۵

علی رضا آشتیانی... ۶۵

دکتر سید مجید میرخانی... ۶۶

بازدید از غرفه آوای کلار. ۶۶

حجت الاسلام محمود صلواتی... ۶۶

شنبه ۱۴ اردیبهشت... ۶۷

حضور نویسندگان.. ۷۳

مهناز صوفی و کتاب عشق آهنین... ۷۳

شخصیت نویسنده. ۷۳

ویژگی ها ۷۴

سیروس ذکایی و مجموعه شعرش..... ۸۴

فصل دوم: نمایشگاه بین المللی کتاب ۹۸

آسیب شناسی صنعت چاپ و نشر. ۸۷

ناشران همسو. ۸۹

چاپ و نشر ویژه معلولیت..... ۸۹

ناشران فعال و ضرورت هماهنگی... ۹۰

تجمع در نمایشگاه کتاب... ۹۱

رویکردها و گرایش ها ۹۱

خرید کتاب های معلولیتی.. ۹۳

شیوه های دسترس پذیر کتاب... ۹۳

ص: ۷

فرهنگ سازی ۹۵

اطلاع رسانی ۹۵

خط مشی ناشران ۹۸

انتشارات پر تغال ۹۸

انتشارات آوای نور ۹۹

انتشارات توانمندان ۱۰۰

فصل سوم: کتاب معلولیتی

هویت و اهمیت ۱۰۵

نقش کتاب در جامعه و فرهنگ هدف ۱۰۶

جایگاه و وضعیت ۱۱۴

راه کار ۱۱۴

جایگاه کتاب ۱۱۵

وضعیت کنونی و وضعیت مطلوب ۱۱۶

آمار کتب دفتر فرهنگ معلولین ۱۱۸

اقتضائات و انتظارات ۱۲۰

تجربه دیگران ۱۲۱

دیدگاه های کارشناسان ۱۲۴

محمد نوری (مدیر دفتر فرهنگ معلولین) ۱۲۴

زهره قاری (استاد دانشگاه و کارشناس زبان اشاره) ۱۲۵

حسین روحانی صدر (نابینا، کارشناس کتاب و اسناد اسلامی در کتابخانه ملی ایران) ۱۲۸

سعید سعدآبادی (رئیس انجمن عالی توانبخشی معلولان ایران) ۱۳۰

حسن عبدلی (نابینا، مدیر بخش نابینایان کتابخانه آیت الله خامنه ای و کارشناس کتاب بریل) ۱۳۲

سید احمد آقامیری (رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی قم) ۱۳۳

حجت الاسلام بهادری (استاد آموزش زبان اشاره در مدرسه خاتم النبیین) ۱۳۵

ص: ۸

فرهنگ و عناصر فرهنگی مثل کتاب یک ضرورت برای جامعه معلولان کشور است. زیرا از طریق آگاهی و تفکر به عموم اقشار جامعه بستر لازم فراهم آمده و زمینه های پیشرفت مهیا می گردد.

در شرایطی مردم در پروژه های مرتبط به معلولین ورود پیدا کرده و مسئولیت پذیر می شوند که نسبت به ضرورت ها اطلاع پیدا کنند. نیکوکاران اگر مطلع نشوند، هرگز اقدامی نخواهند داشت؛ همچنین خود معلولان و خانواده های آنها در صورتی که نسبت به وظایف خود دانا و آگاه شوند، به سراغ آنها رفته و متعهد به انجام اعمال می گردد.

وقتی اقشار مردم بدانند که رسول اکرم حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم نسبت به معلولان فعالیت داشته و در جهت سواددار شدن، اشتغال و رفاه آنان می کوشیده؛ در صورتی که بدانند قرآن کریم از مردم خواسته نسبت به معلولان بی تفاوت نباشند و وظایف انسانی خود را به انجام رسانند؛ در صورتی که بدانند بزرگان اسلام اقدامات لازم برای زندگی بهتر آنان انجام می داده اند، خود به خود احساس وظیفه کرده و خود را متعهد و موظف خواهند دانست. از این رو اطلاع، آگاهی، فرهنگ و کتاب نقش زیربنایی و اساسی در اصلاح امور جامعه هدف دارد. به همین دلیل دولت ها در جوامع پیشرفته، اطلاعات لازم را به مردم می دهند و بقیه امور را به خود مردم می سپارند. اینگونه نیست که دولت در همه امور ورود داشته و دخالت کند.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران دوره‌ی مهمی است که می‌تواند نقش سازنده در جامعه هدف داشته باشد؛ می‌تواند آگاهی‌های آحاد جامعه و خانواده‌های آنان را ارتقاء دهد؛ می‌تواند عموم مردم را با پدیده معلولیت و ابعاد آن آشنا سازد؛ می‌تواند تجارب و دستاوردهای دیگر کشورها را به داخل منتقل نموده و ارتباط معلولین داخل را با خارج سامان دهد؛ نماید به طوری که آنان از ظرفیت‌ها و امکانات خارجی بهره‌مند گردند.

به منظور استفاده از ظرفیت‌های نمایشگاه «انتشارات توانمندان» وابسته به دفتر فرهنگ معلولین با پنجاه عنوان کتاب در نمایشگاه سال ۹۸ شرکت نمود. گزارش این حضور و رخدادهایی که در ایام نمایشگاه در این غرفه به وقوع پیوست در این کتاب عرضه می‌گردد.

بنابراین کتاب حاضر در سه فصل غرفه انتشارات توانمندان، نمایشگاه کتاب سی و دوم، تهران و کتاب‌های مورد نیاز معلولان و خانواده‌ها و مریبان آنها درصدد است هم از رخدادها گزارش دهد و هم آسیب‌ها و موانع پیشرفت را بشناساند و هم برای حل مشکلات راه کار عرضه کند.

امید است با ارائه مطالب این کتاب توانسته باشیم، تجارب و دستاوردهای به دست آمده را به دیگران انتقال دهیم و دیگران در سال‌های آتی از صفر شروع نکنند بلکه با مبنا قرار دادن این یافته‌ها، به ادامه راه بیندیشند.

علی نوری

خرداد ماه ۱۳۹۸

ص: ۱۰

فصل اول: غرفه توانمندان

اشاره

ص: ۱۱

انتشارات توانمندان در سی و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (۱۳۹۸) غرفه ای در بخش عمومی داشت؛ در راهرو ۲۴ با شماره ۲۳. این غرفه مرکزی برای حضور افراد دارای معلولیت و خانواده های آنها شد و هر روز چند نفر در غرفه حضور یافته و به پاسخگویی به سؤالات یا اجرای گفت و گو می پرداختند.

مسئولین غرفه گزارش های هر روز را زیر عنوان غرفه چه خبر؟! نوشته و روی سایت دفتر فرهنگ معلولین می گذاشتند، اکنون مجموعه این گزارش ها و نوشته ها در این فصل عرضه می گردد.

ص: ۱۲

اشاره

هر ناشری برای شرکت در نمایشگاه کتاب از چند ماه قبل از شروع نمایشگاه، باید مقدماتی را فراهم آورد. اولین اقدام ثبت نام در زمان مقرر است. برای ثبت نام هم شرایطی لازم است که باید اثبات کند این شرایط را دارد. انتشارات توانمندان پس از ثبت نام و محرز شدن نسبت به اینکه شرکت می کند. اقدامات زیر را انجام داد.

فراهم سازی کتب

انتشارات توانمندان با پنجاه عنوان کتاب که در سال ۹۷ منتشر کرده بود درخواست غرفه نمود. اما برخی از این آثار تمام شده بود و لازم بود مجدداً تجدید چاپ می شد. نام کتاب هایی که در نمایشگاه عرضه شد:

• آسیب شناسی اشتغال معلولان ایران

• اشتغال معلولان در استان قم

• حاصل عمر: زندگی نامه و فعالیت های سید محمد کاظم مجاب

• لطف دوست: مجموعه اشعار سید محمد کاظم مجاب و درباره ها

• نماز معلولان بر اساس فقه شیعه

• منشور حقوق معلولان: توصیه های امام علی علیه السلام به مالک اشتر

• معلولان از نگاه امام حسین علیه السلام

• امام خمینی و معلولان

• چشم پزشکی در دوره اسلامی

• سماوات: سازمان های مردم نهاد آموزش و اشتغال توان یابان

• سالشمار: زندگی، فعالیت ها، خدمات و درباره های جبار باغچه بان

• ثمینه باغچه بان: خادم فرهنگ و جامعه

• معلولان و انتخابات

• احمد پوستچی: فعال در عرصه آموزش و پرورش نابینایان قم

• سی گام خودسازی: بر پایه دعاهای روزانه ماه مبارک رمضان

• شصت توشه عرفانی از دعای ابوحمزه ثمالی

• فرهیخته و فعال مدنی خانم اقدس کاظمی: زندگی نامه و کارنامه ویژه فعالیت های معلولیتی

• مستندات حقوق فردی و اجتماعی معلولان: آراء تفسیری شیعه درباره سوره اعمی (نابینا)

• بارش رحمت: نخستین مسابقه قرآنی ناشنوایان استان قم

• عشق آهنی

• قرآن کده توانمندان: غرفه دفتر فرهنگ معلولین در بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

• حقوق معلولان از نظر قرآن کریم: آراء تفسیری سید محمود طالقانی

• حقوق معلولان بر اساس تفسیر استاد محمدتقی شریعتی

• فقیه و مدرس نابینا: آیت الله سید محمدرضا امام جزایری

• از رسم مصحف تا رسم بریل

• ابابصیر: مؤسسه آموزشی نابینایان

• کودکانه ها و نوجوانه ها

• بلیوجرافیا الإعاقه

• هنگامه صابری: نابینا، حقوقدان و استان دانشگاه

• فریاد خاموش: مجموعه اشعار

• شور حسینی تا مرثیه سرایی: مجموعه گفت و گو با مداحان نابینا استان قم

• پادشاه کوچولو

• بانى مهربان

• سارا کوچولو و عصای جادویی

• با هم بمانیم: کتاب رنگ آمیزی برای آشنایی با کودکان توانمند

• اولین جشنواره سراسری عکس معلولیت و معنویت: بهار ۱۳۹۲

• کارنمای پنج ساله: خدمات دفتر فرهنگ معلولین (مهرماه ۱۳۹۰ - مهرماه

ص: ۱۴

• ویلچر نشینان مدال آور: تیم ملی بسکتبال بانوان دارای معلولیت

• راهنمای نشریات معلولیتی

• زهرا یاربی: توانمند ناشنوا

• فرهنگنامه موسیقی معلولان: فعالان، آثار، رخدادها، تشکل ها و تحولات تاریخی

• راهنمای توانش: گزارش ها، گفت و گو، مقالات و اخبار (صفحه توانش روزنامه ایران، ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۵ تا ۶ آبان

۱۳۹۷)

• مترجم یا رابط ناشنویان: زندگی نامه و فعالیت های فاطمه آقامحمد

• جشن نامه فرهیخته ناشنوا رضا محمودی

• شهیدی: شاهد یک قرن تلاش در عرصه ناشنوایی

• یدالله قربعلی: زندگی نامه و کارنامه فرهنگی اجتماعی

• آسیب شناسی آموزش و پرورش استثنایی

• جشنواره تشویق دانش آموزان: گزارش بیست دوره برگزاری توسط کانون معلولین توانا قزوین (۱۳۷۸ تا ۱۳۹۷)

• خط بریل: مجموعه مقالات فارسی

• کوتاه نویسی خط بریل

• گفت و گو: مجموعه مصاحبه ها درباره خط بریل

• مانتو آبی: مجموعه داستان های کوتاه

• پروفیسور محمود ایوب: نابینای اسلام شناس

• اسکندرآبادی: نابینای پرورش یافته مدرسه کریستوفل

از يك هفته قبل از شروع نمايشگاه، تبليغات و معرفي غرفه شروع شد. پوستري به صورت زير آماده شد و در شبكه هاي مجازي و وب سايت دفتر گذاشته شد:

ص: ۱۵

خواندن توانستن است
القراءة القدرة
Reading is Ability

نمایشگاه بین المللی
کتاب تهران
سی و دومین
32nd Tehran International
Book Fair
چین مهمان ویژه
Guest of Honor: China
معرض طهران الدولي الثانية والثلاثون للكتاب
مکان: تهران / محله امام خمینی (ره) / زمان: ۱۴ تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۸
18 تا 28 تیر ۱۴۴۰ / 24 Apr - 4 May 2019

مصلی امام خمینی (ره)، شبستان اصلی، بخش عمومی، راهرو ۲۴، غرفه ۲۳
انتشارات توانمندان
ناشر تخصصی معلولیت و معلولان
وابسته به «دفتر فرهنگ معلولین»

دفتر فرهنگ معلولین

پس از پوستر بروشوری هم مهیا شد که انتشارات توانمندان و کتاب های منتشره در این انتشارات را معرفی می کرد:

گام بعدی شناسایی نخبگان دارای معلولیت و اطلاع دادن به آنها از طریق پیام کوتاه و تلفن بود.

اشاره

هر روز حوادث مهم در غرفه رخ می داد و تلاش می کردیم این رخدادها را هم عکس برداری کنیم و هم درباره حوادث هر روز گزارشی بنویسیم. این مطالب با عنوان غرفه چه خبر روی سایت دفتر فرهنگ معلولین منتشر می شد. اکنون این گزارش ها تقدیم می گردد.

سه شنبه ۳ اردیبهشت

اشاره

از امروز سه شنبه (۳ اردیبهشت ۱۳۹۸) روی این سایت مطالبی درباره غرفه دفتر فرهنگ معلولین (انتشارات توانمندان) در سی و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران با عنوان غرفه چه خبر؟ می آید و خبرهای غرفه ویژه معلولین را می آوریم.

فکر کنم این غرفه تنها غرفه ویژه ای است که معلولان ایران در این دوره نمایشگاه بین المللی کتاب دایر کرده اند. به هر حال تا الآن از غرفه دیگر معلولین خبری به ما نرسیده است.

اما امروز سه شنبه، ظهر رفتیم تا غرفه را بچینیم. البته دیروز رفتیم و غرفه را تحویل گرفتیم. غرفه دفتر فرهنگ معلولین نه مترمربع و دو نیش و در بخش ناشران عمومی است. یک سوی آن در راهروی اصلی و سوی دیگر آن در راهروی ۲۴ قرار دارد و شماره غرفه ۲۳ است.

امسال برعکس سال های قبل غرفه ها بر اساس الفبای نام آنها از ی به آ چیده شده اند؛ یعنی وقتی از در اصلی وارد شویم، در سالن ناشران عمومی ایران، ابتدا ناشرانی که اسم آنها با حرف ی شروع می شود غرفه دارند و به ترتیب تا به حرف آ می رسیم.

موقعیت غرفه انتشارات توانمندان، تقریباً وسط سالن است در اطراف ما ناشرانی از جنس خودمان هستند یعنی ناشرانی که جیبشان از ساخت دکوراسیون های آن چنانی خالی است و به زحمت توانسته اند چند میز و قفسه کتاب فراهم کنند و بیاورند.

ما از قم سه میز غذاخوری اجاره کردیم و چهار قفسه و چند صندلی تاشو که سال گذشته خریده بودیم با دو کارتن کتاب توسط یک وانت بار پیکان بردیم.

امسال توانسته ایم پنجاه عنوان کتاب عرضه کنیم. البته کتاب های تولیدی این دفتر بسیار بیشتر است اما تجدید چاپ برخی و یا چاپ بعضی دیگر چند صد میلیون تومان بودجه می خواست که واقعاً تهیه آن دشوار بود و مجبور شدیم به آثاری که داشتیم بسنده کنیم.

البته این توضیح هم لازم است حضور ما در نمایشگاه کتاب برای فروش آثارمان نیست، چون فروش نداریم و به توصیه حجت الاسلام والمسلمین سید جواد شهرستانی نماینده آیت الله العظمی سید علی سیستانی فایل اکثر آثار را رایگان روی سایت دفتر فرهنگ معلولین و انتشارات توانمندان می گذاریم. در واقع تنها ناشری هستیم که ده ها عنوان کتاب به قیمت تقریبی چهار میلیارد تومان را رایگان در اختیار عموم مردم قرار داده ایم تا فرهنگ سازی در زمینه معلولین و معلولیت ها تسریع گردد و مردم به راحتی درباره چگونگی پیشگیری از معلولیت ها مطلع شوند و خود معلولین هم جهت مطالعه یک کتابخانه کتاب در کنار خودشان و در خانه های خود داشته باشند و از این طریق مطالعه در این جامعه گسترش یابد.

دوستی می گفت اگر انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و انتشارات های وابسته به آموزش و پرورش هم همین کار را انجام می دادند و فایل های آثارشان را رایگان منتشر می کردند چقدر مؤثر بود؟!

به هر حال میزها و قفسه ها را چند بار به چند مدل چیدیم تا بالاخره یک مدل بهتر به نظر آمد. سه بتر هم طراحی و چاپ کردیم و در بالای قفسه ها زدیم تا نشان دهیم این غرفه اسمش چیست و متعلق به کجا است. چون هنوز مدیریت نمایشگاه اتیکت اسامی غرفه ها را بالای سر در غرفه ها نصب نکرده است؛ و امسال کارهایشان تأخیر دارد.

پس از چیدن غرفه به سراغ مدیریت سالن رفتیم تا کارت پارکینگ (مجوز برای ورود به پارکینگ) بگیریم. مدیریت سالن گفت امسال پارکینگ نداریم. در ادامه این جمله را چند بار تکرار کرد: برای هیچ شخصی پارکینگ نیست و برای شما هم نداریم.

برای او توضیح دادیم که ما غرفه معلولان را داریم، معلولینی هستند چند متر راه هم نمی توانند طی کنند و حتماً با وسیله نقلیه ای که مناسب ساز شده باید به نمایشگاه بیایند و در اینجا در نزدیک ترین محل به غرفه پیاده شوند و به کمک ویلچر یا عوامل انسانی به غرفه آورده شوند.

با شنیدن این جملات با تعجب نگاهی کرد و گفت عجب و گویا می خواست بگوید اصلاً شما با این وضعیت چرا می خواهید بیاید که حرفش را به قول معروف خورد و درد دلش را نگفت؛ چون دید اگر بگوید در دسر برای خودشان می شود. ولی متوجه مقصود و کلام در تقدیرش شدیم و بلافاصله به او گفتیم اگر شما می خواهید پارکینگ ندهید و امکانات نداشتید چرا به معلولین مجوز دادید و چرا آنان را پذیرش کردید؟

اما مدیر پخته ای بود و نگذاشت کار به مشاجره بکشد و گفت کسانی که تصمیم گرفته اند متوجه نبوده اند ولی شما بروید با مسئولین امنیتی و حراست و مسئولین اجرایی بالاتر صحبت کنید.

به سمت حراست و کمیته اجرایی نمایشگاه راه افتادیم. راه طولانی و طبقه زیرزمین مصلی و پیچ در پیچ بود. ابتدا به سراغ ریاست حراست

رفتیم. مسئولین دفتر نامه را گرفتند و پاسخ دادند که ما هم کارمند هستیم و پارکینگ به ما هم نداده اند. بالاخره نتوانستیم نزد ریاست برویم و به سراغ کمیته اجرایی راه افتادیم. اما اینجا هم همان حرف ها و دست خالی برگشتیم.

تصمیم گرفتیم به سراغ پارکینگ های خصوصی که اطراف مصلی هست رفته و از این طریق مشکل را حل کنیم. به سراغ پارکینگ در ضلع جنوب غربی مصلی رفته و به مدیر آن گفتم ما غرفه معلولان را داریم و غرفه دار معلولی داریم که حتماً باید با ماشین خودش بیاید. گفت عجب مگر نمی دانی که ما را اجبار کرده اند که ده روز نمایشگاه پارکینگ را تعطیل کنیم. گفتم چرا؟ پاسخ داد: والا نمی دانم؛ ولی همین را می دانم که اگر تدبیر داشتند به جای تعطیل کردن به ما تشویقی و امکانات می دادند تا بیشتر کار کنیم و بیشتر پذیرش بگیریم.

در نهایت مشکل پارکینگ حل نشد و معلوم نیست فردا جمعیت انبوه معلولان که حداقل ده درصد جمعیت اند چه وضعی خواهند داشت.

یک نکته مهم که در گفت و گوهای دو ساعته یافتیم، این بود که کارمندان و عوامل جزء قانع نبودند و نسبت به تصمیم مسئولین بالاتری اعتراض داشتند. به عبارت دیگر مسئولین بالاتری، نیروهای پایین دست خود را راضی و قانع کنند.

استقرار مدیران و رؤسا

نمایشگاه کتاب فرانکفورت که قدیمی ترین نمایشگاه کتاب و بزرگ ترین است و چند سال غرفه داشتیم و یک سال به دستور معاونت آن نمایشگاه، گزارش مفصلی درباره آن نوشته و منتشر کردیم. وقتی برای کار پارکینگ مراجعه می کردم؛ خاطرات نمایشگاه فرانکفورت و چند نمایشگاه کتاب دیگر در ذهنم حاضر می شد.

به یاد آوردم در نمایشگاه فرانکفورت اتاق رئیس و معاونان در ابتدای

ورودی در اصلی نمایشگاه بود و بدون حاجب و دربان به سراغ رئیس رفته و خواسته خود را به او می گفتیم.

نمایشگاه کتاب شارجه و نمایشگاه کتاب ابوظبی و نمایشگاه کتاب استانبول هم همین طور بود. اما در نمایشگاه مصلی دیدن رئیس نمایشگاه حداقل دو تا سه مانع دارد و دیدن رئیس بدون پاسخ دادن به پرس و جوهای این موانع محال است. البته در سال های نخست تأسیس نمایشگاه بسیار دیده می شد که رئیس نمایشگاه در حال قدم زدن در سالن یا محوطه است اما در سال های اخیر یک بار هم قدم زدن رؤسا دیده نشده است.

به نظر می رسد اگر ریاست نمایشگاه کتاب سری به نمایشگاه های کتاب منطقه می زدند و وضع آنها را می دیدند و درس می آموختند، خیلی مؤثر بود.

تبعیض آشکار

از غرفه داری پرسیدم بابت دکوراسیون چقدر هزینه کرده ای، گفت ناقابل بیست میلیون تومان. غرفه داری را هم دیدم که غرفه اش لخت و بدون میز و قفسه بود و به دنبال قفسه و میز بود. فردا او را دیدم و پرسیدم از کجا پیدا کردی، با مکث و تلخی گفت فعلاً قرض کرده ام. قطعاً اگر برخی غرفه داران از آبروی خود بیم نداشتند کتب خود را روی زمین می چیدند.

اوج تجملات از یک طرف که گویای دارایی های بدون حدّ و حصر است و از طرف دیگر نهایت فقر و نداری؛ در جایی جریان دارد که نامش مصلی است و محل ادای نیایش همگان با هر رنگ و هر قوم بدون تبعیض در برابر معبود است. نمازی که نشانگر توحید باید باشد اما رفتارهای ما شرک را می نمایاند. آن هم در نظامی که یا شعار عدالت و توحید بر پا شده است. وزیر فرهنگ و ارشاد و معاونت فرهنگی آن با چه توجیهی اجازه می دهند چنین رفتارهای تفاخر آمیز اجرا گردد. رفتارهایی که قلوب را به چالش می کشاند و حزن و اندوه فراوان به چهره ها می نشاند.

آری مصلی محلی برای به رخ کشیدن تجملات و دارایی ها و ثروت ها شده است؛ اما عده ای که با فقر و نداری ولی با آبرومندی زندگی می کنند این فخر فروشی ها را مشاهده می کنند و فقط آه می کشند.

مناسب سازی

روز نخست که برای چیدن غرفه رفتیم بیشتر از سال های قبل، فقدان مناسب سازی را درک می کردیم؛ چون حمل و نقل بار در شیب ها و پله ها و در معبرهای پر از موانع. واقعاً تردد برای معلولین با ویلچر، با عصا و برای نابینایان و معلولین جسمی و حرکتی بسیار مشکل است. اما چرا پس از گذشت چندین سال هنوز مسئولین مصلی تدبیر و چاره ای نیندیشیده اند قابل تأمل است؟

آیا نمی دانند حداقل ده درصد جمعیت دارای معلولیت هستند و اگر سالمندان و کودکان را به آن بیفزایند؛ بیشتر می شود. مهم تر اینکه چرا سازمان بهزیستی و شهرداری تاکنون اقدام نکرده اند.

عجیب اینکه در این نمایشگاه نه تنها از موانع کم نکرده اند بلکه با نصب انواع پایه ها حتی کنار ستون ها بر موانع افزوده اند.

در پایان: ساعت ۱۸ محوطه مصلی را ترک کرده و رفتیم تا برای فردا و گزارش دیگر آماده شویم.

اشاره

امروز چهارشنبه (۴ اردیبهشت ۹۸) ساعت ۷ صبح از خانه در قم راه افتادم. قرار است ساعت ۱۰ به نمایشگاه کتاب برسیم. در واقع امروز روز اول شروع رسمی سی و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران است و برویم ببینیم در اولین روز چه می بینیم و چه می شنویم؟

کارت خوان ها

دو یا سه سال است موضوع کارت خوان ها و نصب آن در غرفه ها مطرح شده است. روز اول تازه شروع کردند به کابل کشی و سیم کشی برای کارت خوان ها و از ظهر نصب کارت خوان شروع شد. این کارت خوان ها متعلق به بانک شهر وابسته به شهرداری تهران است و هر ناشر باید در بانک شهر حسابی باز می کرد و شماره حسابش را به مدیریت نمایشگاه می داد.

اما وقتی کارت خوان ها نصب شد بسیاری از آنها مشکل داشت. به سراغ مسئول آن رفتم و پس از پیدا کردن اتاقتش دیدم حداقل سی نفر قبل من آمده اند نیم ساعتی طول کشید تا نوبت به من رسید و گفتم، دستگاه کار نمی کند. با عصبانیت جواب شنیدم که چرا عجله دارید صبر کنید.

راه درست این بود که یک روز قبل می آمدند نصب می کردند و چک می کردند و اشکالات را رفع می کردند. بالاخره حتی تا بعدازظهر هم این مشکل برطرف نشد و چند بار رفتیم و گفتیم.

مهم تر اینکه وقتی آمدند سیم به اندازه کافی نداشتند و مجبور می شدند کارت خوان را در فاصله غیر مناسب و دوردست رها کنند. اما چون برق کاری می دانستیم از غرفه خود و همسایه را درست کردیم.

تردد معلولین

یکی از مسئولین غرفه که خانمی است که از ناحیه پا اختلال حرکتی دارد، از منزلش در تهران سر تا نمایشگاه با اسنپ، بیست هزار تومان پرداخت کرده بود. اسنپ جلوی در او را پیاده کرده بود چون مانع

آمدن ماشین به داخل شده بودند لذا باید یکصد و پنجاه متر راه برود تا به ماشین های برقی برسد؛ ۱۵۰ متر برای چنین فردی یعنی حداقل نیم ساعت تلاش و خستگی مفرط پس از آن بسیار بدتر است. بالاخره به ماشین برقی رسیده ولی جمعیت زیاد چند بار او را هل داده و با هر بدبختی سوار شده ولی جلوی در اصلی با شیب بسیار تند پیاده شد.

از محل پیاده شدن تا محل غرفه حدود ۴۵۰ متر و ایشان با زحمت بسیار دو ساعت این مسیر را آمد تا رسید به غرفه. آن هم پر از موانع ازدحام و افرادی که تنه می زنند و رعایت نمی کنند.

یک نفر از مسئولین و مدیران تا وقتی این شرایط را عیناً درک نکرده باشد نمی تواند بفهمد معلولین چه مشکلاتی دارند.

این خانم با یک حساب سرانگشتی باید روزانه ۷۰ هزار تومان برای تردد و نهار بپردازد؛ و ده روز نمایشگاه را هفتصد هزار تومان. بر اساس میانگین حقوق بهزیستی به معلولین حدود ۵ ماه حقوق یک معلول توسط بهزیستی.

نیامدن به نمایشگاه

کسی طرح می داد که بهتر است معلولین به نمایشگاه نیایند، به او گفتم سال ها در خانه ها ماندند و نیامدند آیا مشکلی حل شد؟ و نیامدن آنها بر مشکلات آنها می افزاید چون ماندن در خانه و تنهایی موجب شدت بیماری و تشدید افسردگی می گردد و بهتر است با همه سختی ها را تحمل کنند و بیایند. در کشورهای اروپایی، مثلاً در نمایشگاه فرانکفورت تمام مشکلات حضور معلولین را رفع کرده اند و جمعیت بسیاری از آن به راحتی می آیند و در نمایشگاه حضور دارند. اساساً مشاغلی که در نمایشگاه هست مناسب معلولین است و دولت ها تلاش می کنند اینگونه مشاغل را در اختیار آنان قرار دهند. فقط باید مسیر تردد را برای آنها باز کرد.

بر اساس قانون مصوب مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۶ حداقل سه درصد از کارمندان هر اداره باید از معلولین باشند، وزارت فرهنگ و ارشاد

اسلامی که متصدی اداره این نمایشگاه است می تواند معلولین را برای شغل هایی مثل غرفه داری، تبلیغ کتاب و ده ها کار اینگونه ای آموزش دهد و فهرست افراد آموزش دیده را روی سایت اعلام کند تا در مشاغل نمایشگاهی از آنها استفاده شود.

ماجرای اتوبوس از قم

سال های گذشته تعاونی ناشران قم با هماهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اتوبوسی برای ناشران قمی می گذاشت تا آنها را صبح ها بیاورد و شب ها برگرداند. زیرا قم بیشتر از هر شهر دیگر ناشر و عوامل کتاب و خریدار کتاب دارد.

اما امسال گویا به دلیل نداشتن بودجه اتوبوس تأمین نکرده اند. ناشران خرده پای قمی که سال گذشته به طول میانگین هر غرفه حدود دو میلیون تومان درآمد داشته است روزانه باید تقریباً پنجاه هزار تومان برای کرایه خرج کنند. البته ناشرانی که وضع مالی مطلوب و عالی دارند معمولاً راننده یا حداقل ماشین خوب دارند و مشکلی در تردد ندارند ولی ناشران جوان و تازه پا که معمولاً با قرض دستگامی را برای نشر دست و پا کرده اند و برای اینکه بیکار نباشند و نان عرق جبین خود را بخورند، اینان معمولاً ماشین ندارند یا ماشینی در حد پراید و امثال آن را دارند که امکان تردد به تهران ندارند.

بالاخره من روز اول با دو تن از همین افراد با یک دستگام پراید به تهران آمده، ماشین را در پارکینگ مرقد امام پارک کرده و با مترو به طرف نمایشگاه رفتیم. هزینه مترو در رفت و برگشت دو هزار تومان برای هر نفر است اما هزینه پارکینگ هر روز برای ماشین ۱۲ هزار تومان است.

یکی از این ناشران قمی می گفت دکتر محسن جوادی که حالا معاون فرهنگی وزارتخانه است خوب است چند روز با ما تردد کند تا بلکه هزینه اتوبوس را تقبل کند؛ زیرا ایشان ساکن قم بودند.

پایون

در سال های گذشته وقتی وارد نمایشگاه می شدیم چند جا

تابلویی به چشم می خورد که نوشته شده بود «پاویون»؛ یعنی محلی که رئیس نمایشگاه در آنجا است و خیلی شیک است و مهمانان خاص را پذیرایی می کنند.

اما امسال این تابلوها نبود حتی در محل جلوس ریاست هم هیچ تابلویی نصب نشده است. خوب است یادآوری کنم پاویون برای بعضی یعنی پذیرایی کیک و چای خوشمزه، نهار رایگان و دلچسب و خلاصه خاطره خوب ولی برای بعضی هم یادآور تلخی ها است. سال گذشته با چشم دیدم دانشجویی فکر می کرد پاویون مثل اتاق استادانش در دانشگاه است، سرش در موبایلش و چند قدم از در به داخل برداشته بود که ناگاه مردی درشت هیکل فریادکنان به سوی او آمد کجا کجا؟! دانشجویی گفت من دانشجوی هستیم و گفته اند اینجا مدیریت نمایشگاه است می خواهیم بروم از رئیس پرسیم آیا می توان پایان نامه را... آن آقای درشت هیکل او را هل داد به طرف بیرون و گفت نه آقا نمی شود برو بیرون.

سردی سالن

شبستان یا سالن بزرگ مصلی مخصوصاً در بخش خارجی ها سرد بود و بسیاری از سرما گلایه داشتند. بعضی هم می گفتند سال گذشته خیلی هوا گرم بود و برعکس امسال سرد است. معلولین که قدرت بدنی آنها کمتر است از سرمای امسال بیشتر در رنج بودند.

به بعضی مسئولین رفتیم و گفتیم سرد است و خوب است فکری بشود. البته برخی از مسئولین دیدیم و متوجه شدیم بخاری برقی روشن کرده اند البته مخفیانه و زیر میز خودشان.

غذا و تغذیه

تا ساعت یک هنوز آب جوش نبود و اغذیه ای ها می گفتند آب جوش نداریم و چای نداریم. غذا در نمایشگاه و کلاً خوراکی گران است. با اینکه با مدیریت می توانستند غذای ارزان و سالم در اختیار کاربران قرار دهند. یک روش کم کردن وزن غذا است. دیدیم بیشتر افراد به ویژه خانم ها

نیمی از غذا را نمی‌خورند و دور می‌ریزند، حداقل می‌توانند غذاها را با دو حجم عرضه کنند و از مبلغ آن بکاهند.

نکته مهم این است که فاصله غرفه‌ها با محل فروش غذاها دور است و رفت و برگشت و در نوبت ایستادن نیم ساعت حداقل طول می‌کشد ولی ناظرها و بازرسین نبودن در غرفه را جزء تخلف‌ها حساب کرده و ثبت می‌کنند.

در نمایشگاه‌های بیروت و ابوظبی بین چند غرفه محلی را برای چای خوردن و استراحت و اغذیه گذاشته بودند و بحث‌ها و مباحثه‌ها هم آنجا انجام می‌شد و ابتکار خوبی بود. نمایشگاه فقط محل خرید و فروش و دکان و غرفه نیست، مهم‌تر جایی برای گفت‌وگو و هم‌اندیشی درباره موضوعات فرهنگی و اجتماعی است و لازم است مدیریت نمایشگاه این جنبه را هم بسترسازی و زمینه‌سازی کند.

خبرنگاران

یکی از افرادی که از گذشته او را می‌شناختیم به غرفه آمد و دیدم ریش گذاشته و کارت خبرنگاری بر سینه دارد. متوجه شدیم قرار است کتاب گزار باشد و به معرفی کتب و ناشران پردازد. اما درخواست هم داشت. بالا-خره قرار شد کتب ما و غرفه‌ها را هم روی آنتن ببرد و در رسانه‌ها و مجلات معرفی کند. اما مبلغ بالا بود. به هر حال گفتیم انجام بده بینیم چه کار می‌کنی. شب زنگ زد گفت انجام دادم. مراجعه کردیم دیدیم کانالی در تلگرام ایجاد کرده و چند جمله درباره این انتشارات گذاشته است. بسیار ناراحت شدیم؛ و به فکر افتادم چند خبرنگار کارآمد و قوی که کتب را بشناسند، ناشران را مطلع باشند نداریم.

در نمایشگاه فرانکفورت خبرنگارانی بودند که با نویسندگان مشهور بحث‌های چالشی به طور روزانه و زنده داشتند و در محوطه نمایشگاه جاهایی بود که این بحث‌ها جاری می‌شد و بسیار سازنده بود. در واقع نمایشگاه را تبدیل به کارگاه نویسندگی و تولید کتاب و محلی برای انتقال

تجارب کرده بودند. البته در کنار آن مراسم مفرح هنری هم بود.

اما محیط نمایشگاه تهران در سال های اخیر به خصوص بسیار خشک و بی روح شده است. از همه کارشناسانی که به این نمایشگاه آمده اند این داوری را شنیده ایم. الآن در جهان نمایشگاه ها را به گونه ای طراحی و اجرا می کنند که شامل مجموعه ای از این کارآیی ها باشد:

۱- مؤثر در فرهنگ سازی ملی باشند.

۲- در افزایش نشاط و سلامت روانی مؤثر باشند.

۳- در توسعه هم اندیشی و تعامل و تعاون اجتماعی مؤثر باشند.

۴- در افزایش ارتباطات جهانی و داد و ستد کالاهای فرهنگی و انتقال تجارب علمی مؤثر باشند

به نظر می رسد نمایشگاه کتاب تهران بیشتر شبیه یک فروشگاه بزرگ کتاب است. ناشران و کتاب فروشان می آیند و آثار خودشان را می فروشند، اما نخبگان و کسانی که فرهنگ ساز هستند حضور و محوریت ندارند. اساساً اقشار کتاب غیر از کتاب فروشان و کسانی که به کتاب نیاز دارند حضور جدی ندارند.

ملاقات با پیمان متین

دکتر پیمان متین هم پزشک است و هم دکترای مردم شناسی (انتروپولوژی) دارد و در یکی از دانشگاه های اروپا انتروپولوژی تحصیل کرده است. او مقالات و کتب سودمندی دارد. مدت ها در پی او بودم که تصادفاً او را در یک غرفه دیدم. به او گفتم شما هم پزشکی هم اطلاعات خوب مردم شناسی داری و ما پروژه ای داریم به نام اخلاق معلولیتی و لازم است با جنابعالی در این باره گفت و گو داشته باشیم.

استقبال کرد و گفت بسیار خوب است و قرار شد بعد از نمایشگاه کتاب به ایشان زنگ بزنم و از دانش و تجربه ایشان استفاده کنیم. چند جلد از کتاب های جدید ایشان را خریدم. اولین اثری که چند سال قبل از آقای

متین دیدم مقاله ای در ایرانیکا بود و همواره آرزو می کردم ایشان را ببینم و افتخار دست داد و امروز ایشان را ملاقات کردم.

بخش عربی و کتب معلولیتی

سری به بخش بین الملل و ناشران خارجی عرب زبان زدم. در راه ابوعلی اهل سوریه را دیدم چند سال قبل با جمال ناصیف سه روز خانه ما آمدند و مهمان ما بودند. بوعلی آثار قرآنی چاپ می کند و بیشتر خود قرآن را منتشر می کند و بسیار در زمینه نشر قرآن فعال است. با هم نزد جمال ناصیف رفتیم. پس از سلام و احوال پرسی به او گفتم آیا کتاب درباره معلولین و معلولیت (الاعاقه و المعاقین) داری، گفت نه ولی در انبار سوریه دارم. گفتم چرا نمی آوری، شما همه جور کتاب می آوری ولی کتاب های معلولیتی نمی آوری؟

جواب داد: چون درخواست در ایران ندارد و غیر از شما کسی درخواست نکرده است.

این پاسخ ایشان مرا به تأمل و تفکر واداشت که چرا کتب و منابع معلولیتی در ایران خواهان ندارد، با اینکه معلولان فراوان در دانشگاه ها مشغول تحصیل هستند، هر سال چند عنوان پایان نامه در موضوعات معلولیتی تألیف می شود. ولی نیابردن منابع خارجی در موضوعات معلولیتی گویای این است که روابط فرهنگی و علمی بین نهادهای پژوهشی و پژوهشگران ایرانی و خارجی در حوزه معلولیت ضعیف است و لازم است در این باره بیشتر تلاش گردد.

به هر حال قرار شد دفتر فرهنگ معلولین پیش قدم شده و فهرست انبار انتشارات ناصیف یعنی چند هزار کتاب را بررسی و مواردی که درباره معلولیت و معلولان است درخواست کند.

پس از ناصیف سراغ نشر ویژه (نشر خاص) آمدم. از مدیرش پرسیدم کتب درباره معلولیت و معلولان می خواهم، گفت نداریم. ولی برو از راهنما

بپرس. به سراغ راهنما آمدم آقای اهل یاسوج بود. پرسیدم، گفت نداریم و مشغول گفت و گو با او بودم دیدم یک کتاب درباره نابینایی دیدم و شروع کردم به جستجو در کتاب هایی که چیده بودند و حدود چهل کتاب پیدا کردم. اما واقعاً قیمت ها گران بود. کتابی حدود چهارصد صفحه، به قیمت چهارصد هزار تومان بود. احتمالاً به همین دلیل بخش عربی خلوت بود. در سال های ۷۰ تا ۸۵ نمایشگاه بسیار شلوغ بود؛ به ویژه بخش عربی فوق العاده پر مشتری بود.

پس از آن به بخش انگلیسی رفتم و از چند ناشر پرسیدم درباره معلولیت و معلولان کتاب دارید، پاسخ منفی بود. و هیچ اثری پیدا نکردم. فقط یک ناشر چند اثر در زمینه توان بخشی داشت.

به هر حال با اینکه در غرب هر سال صدها کتاب درباره معلولیت منتشر می گردد، اما چرا اینها را به ایران نمی آورند تعجب برانگیز است و حداقل نشانگر این است که دانشگاه های ایران هنوز در زمینه معلولیت جدی نیستند و هنوز مطالعات و تحقیقات در این باره گسترده نیست.

بین المللی بودن نمایشگاه

هر سال به بین المللی بودن نمایشگاه تأکید می شود ولی واژه بین المللی بار معنای وسیع دارد و گویای جریان وسیع دو سویه بین ایران و خارج از کشور است و اقشار مختلف اعم از ناشران، نویسندگان، اصحاب رسانه، خبرنگاران، صحافان، طراحان و خلاصه همه کسانی و قشرهایی که در تولید کتاب و تولید تفکر و فرهنگ نقش و سهم دارند چه ایرانی یا خارجی باید در اینجا حضور داشته باشند، صرف حضور هم فایده ندارد و باید به گفت و گوی شفاهی و سپس تعامل و همکاری عملی پردازند. اما این اقدامات در نمایشگاه تهران دیده نمی شود. مثلاً باید در نمایشگاه تهران هر سال چند ده قرارداد همکاری بین ایرانیان و خارجی ها در زمینه تولید و چاپ و نشر منعقد گردد.

یک جنبه بین المللی این نمایشگاه این است که عده ای از اهل سنت کرد یا بلوچ از نمایشگاه کتب مذهبی اهل سنت را تهیه می کنند و به پاکستان و دیگر همسایه ها می برند. زمانی که دولت سوئیس می داد و کتاب ها با قیمت بسیار نازل عرضه می شد. خرید و ارسال به کشورهای همسایه برای عده ای بسیار سودآور بود. اما نمی دانم الآن هم سودآور است یا نه؟ البته نسبت به گذشته افراد کرد یا بلوچ بسیار کم دیده می شدند.

پایان: ساعت ۸ شب نمایشگاه تعطیل شد و اکثر جمعیت به سمت ایستگاه مترو در حرکت بودند. جمعیت بسیار در ایستگاه منتظر آمدن مترو.

۳۴ کتاب و معلولیت

اشاره

پنجشنبه ۵ اردیبهشت ۹۸ روز دوم سی و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران بود.

مصاحبه با رادیو

اول صبح خبرنگار رادیو فرهنگ آمد و درباره فعالیت های دفتر فرهنگ معلولین و انتشارات توانمندان و کتاب هایی که در این غرفه عرضه شده مصاحبه انجام شد.

بروشور و پوستر

بروشور و پوستر زیبایی طراحی و چاپ شد و برای توزیع بین مراجعه کنندگان و علاقه مندان به موضوعات معلولیت امروز به غرفه بردیم.

مهناز صوفی

خانم مهناز صوفی سویری دارای معلولیت جسمی حرکتی و نویسنده کتاب رمان "عشق آهنی" چند ساعت در غرفه حضور داشت و کتاب اش را برای مراجعه کنندگان امضاء می کرد.

رضا محمودی

آقای رضا محمودی از اساتید و پیشکسوتان جامعه ناشنوایان آمد و گفت من افتخاری چند روز می آییم و در غرفه می مانم.

مجید سرایی

آقای مجید سرایی نابینا و خبرنگار روزنامه ایران سپید برای بازدید به غرفه آمد و مصاحبه ای با خانم مهناز صوفی درباره مشکلات مناسب سازی این دوره نمایشگاه انجام داد.

گفت و گو ایران اینترنشنال با صادق سمیعی

کتاب سرا از ناشران فعال و قدیمی است که مدیریتش بر عهده آقای صادق سمیعی است. کانال تلویزیونی ایران اینترنشنال با او گفت و گویی امروز داشت که می آورم:

درباره آمار ناشران گفت، حدود ۱۹۰۰ ناشر داخلی آمده اند که ۹۸۱ ناشر در بخش عمومی هستند؛ یعنی این بخش بیشترین ناشران را در خود جای داده است. بعد از این ناشران کودک و نوجوان بیشترین آمار را دارند.

در بخش خارجی، ناشران عرب بیشترند.

ص: ۳۵

امسال چین مهمان ویژه است و امروز مراسم تکریم از چین بود که حدود سیصد نفر چینی آمده بودند و در غرفه چین تجمع داشتند. سفیر چین و وزیر فرهنگ و ارشاد آمده بودند؛ و گفته شد کتاب های زیادی هر سال از چین به فارسی و بالعکس ترجمه و چاپ می شود. از آلمان، اتریش، افغانستان و نیز سازمان ملل غرفه دارند.

جمعه ۶ اردیبهشت

اشاره

جمعه ۶ اردیبهشت ۹۸ روز سوم سی و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران بود؛ مثل همیشه امروز نمایشگاه شلوغ تر و پر ازدحام تر است.

حیدرزاده از آلمان

آقای حیدرزاده که در آلمان زندگی می کند و فعالیت هایی در زمینه معلولیت انجام می دهد و با انتشارات گوتنبرگ همکاری دارد برای دریافت چند جلد از کتاب عشق آهنی به غرفه آمد و با نویسنده کتاب خانم مهناز صوفی عکس یادگاری انداختند.

صادق عباسی

آقای صادق عباسی نابینا و فعال در چاپ و نشر خط بریل و کتاب صوتی همراه همسر محترمشان برای بازدید به غرفه آمد. با ایشان مفصل درباره کتاب های مورد نیاز جامعه نابینایان به خط بریل و تولید کتاب های متنی توسط انجمن ها و مراکز بحث و تبادل نظر شد.

مهديه رستگار

خانم مهديه رستگار دارای معلولیت جسمی حرکتی از فعالان مجازی و فعال در رادیو اینترنتی همراه دوستش برای بازدید به غرفه آمد. چند عنوان کتاب کودک سیده حمیده مؤمنی که توسط انتشارات توانمندان منتشر شده را بررسی کرد و به نظرش چاپ و انتشار روزافزون کتاب کودک با موضوع معلولیت اتفاق خیلی خوب و مطلوبی است.

فصل اول: غرفه توانمندان ۳۷

۳۸ کتاب و معلولیت

فصل اول: غرفه توانمندان ۳۹

ع کتاب و معلولیت

فصل اول: غرفه توانمندان ۴۱

امروز ساعت ۱۰:۱۵ غرفه را گشودیم. اول صبح خلوت بود ولی به تدریج شلوغ شد و بسیاری از اهالی کتاب که جمعه نتوانسته بودند بیایند امروز آمدند. امروز تا ساعت ۸ شب غرفه به روی معلولین، خانواده و دوستان کتاب معلولیت باز است. اما چند تن از نخبگان که در غرفه آمدند و درباره کتاب و نمایشگاه و معلولیت با آنها گفت و گو شد، گزارش می دهم.

حجت الاسلام سجاد

ایشان مربی زبان اشاره است و از بنیانگذاران مؤسسه آموزش زبان اشاره در قم است. البته زبان اشاره با رویکرد مذهبی و تبلیغی را در دستور کار دارند. ایشان ساعت ۱۱ به غرفه آمد و تا ۵/۱۲ تشریف داشت و درباره مسائل مختلف ناشنوایان، زبان اشاره و نمایشگاه با ایشان گفت و گو کردیم. خلاصه گفت و گو با ایشان اینگونه است:

در ساعتی که در نمایشگاه بودم، فقط یک نفر دیدم که روی ویلچر بود. از ناشنوایان که می شناسم کسی را ندیدم و نابینا هم ندیدم. با پرس و جوهایی که کردم و از بخش اطلاعات هم پرسیدم گفتند سازمان بهزیستی یا بهزیستی تهران در نمایشگاه غرفه ندارد. از عجایب است که بهزیستی در نمایشگاه کتاب غرفه نداشته باشد.

مسئولین بهزیستی از یک طرف ضرورت فرهنگ سازی را مطرح می کنند ولی از سوی دیگر اهتمام عملی در زمینه فرهنگ سازی ندارند چون فرهنگ سازی بدون کتاب و مطالعه و بدون حضور در نمایشگاه کتاب ممکن نیست.

عدم حضور معلولین در نمایشگاه به معنای دوری آنان از کتاب و از مطالعه است و به همین دلیل از تجارب روز و از دستاوردهای جدید دور می شوند. اما آمدن آنان نیاز به مساعدت دارد و باید بهزیستی حضور داشته

باشد و معلولین را کمک کند تا بیانند.

متن کامل مصاحبه با ایشان را جداگانه منتشر خواهیم کرد.

محمد اسماعیل شیخ قرایی

آقای شیخ قرایی دارای معلولیت پا بر اثر فلج اطفال است و هم اکنون مدیرعامل انجمن گردشگری معلولان پارس می باشد. ایشان ساعت یک به غرفه تشریف آوردند و مصاحبه مفصلی با ایشان داشتیم. خلاصه گفت و گوی ایشان اینگونه است:

گردشگری یکی از ضرورت های جامعه هدف است، معلولان اگر در خانه بمانند و رکود پیدا کنند، بیماری های دیگری به مشکلات آنها افزوده می شود، افسردگی پیدا می کنند. ولی با گردش و تفریح همه اینها مرتفع می گردد.

گردشگری فقط در سلامت مؤثر نیست بلکه در اخلاق، در فرهنگ و در جامعه پذیری افراد دارای معلولیت هم مؤثر است. آنان یاد می گیرند با جامعه و اقشار مختلف چگونه برخورد کنند.

اما نمایشگاه کتاب با گردشگری مرتبط است، اساساً آمدن به نمایشگاه خود نوعی از گردشگری است. اما گردشگری یک فرهنگ است و از طریق نمایشگاه کتاب و کتاب های درباره گردشگری می توان این فرهنگ را ترویج کرد.

مجتبی نریمان

خبرنگار و نویسنده علاقه مند به مسائل معلولان، آقای مجتبی نریمان به غرفه تشریف آوردند و از کتب و آثار درباره معلولیت ها بسیار اظهار رضایت و خوشحالی نمودند. ایشان اعلام همکاری کرد و گفت من آمادگی دارم در مسائل فرهنگی هر نوع همکاری داشته باشم.

حامد متین

در آخر شب با آقای متین درباره نمایشگاه گفتگو شد، ایشان کارمند و عادی است. نظرش این است که محیط نمایشگاه با هویت و هدف اصلی نمایشگاه تضاد و تعارض دارد. چون هدف اصلی نمایشگاه،

ارتقا سطح شعور و دانش و رشد اخلاق عمومی مردم است؛ اما در نمایشگاه مواردی مشاهده می شود که با این هدف اصلی در تضاد است. مثلاً نوعی فرهنگ تفاخر و فقیر و غنی به خوبی مشاهده می شود. غرفه هایی با دکوراسیون چند صد میلیونی و غرفه هایی فاقد کوچک ترین امکانات هست که نوعی رویه و اخلاق تبعیض آمیز را به ارمغان می آورد.

جایزه مهرگان

امسال مؤسسه جایزه مهرگان هم در نمایشگاه غرفه دارد. این مؤسسه از سال ۱۳۷۸ با انتخاب بهترین رمان فارسی شروع به کار کرد. در دو حوزه ادب و علم، تاکنون بیست دوره برگزار شده و به بهترین داستان ها و رمان ها و بهترین اقدامات در زمینه محیط زیست جایزه داده است.

وقتی این غرفه را دیدم وارد شدم و از مسئول آن پرسیدم آیا معلولین هم در دستور کار شما هست، گفت نه ما فقط به نویسندگان و رمان ها و داستان ها جایزه می دهیم.

گفتم منظورم معلولانی است که کتاب داستان، کتاب شعر و کتاب رمان دارند. پاسخ داد نه ما امکانات بسیار محدودی داریم و در این امور وارد نمی شویم و با بی اعتنایی جوری برخورد کرد که بحث را پایان دهم و بروم.

بالاخره برخورد ایشان برایم ناراحت کننده بود.

ساعت هشت سالن تعطیل و به فعالیت امروز پایان دادیم.

یکشنبه ۸ اردیبهشت

اشاره

ساعت ده صبح غرفه را باز کردیم. امروز هم مثل دیگر روزها چند تن از نخبگان آمدند مشتریان زیادی داشتیم. تازه خبر غرفه منتشر شده عده ای این غرفه را پیدا کرده اند. به هر حال گزارشی اجمالاً از دید و بازدیدها در روز یکشنبه تقدیم می گردد:

ص: ۴۴

رئیس کتاب سال و مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی را در تردد دیدیم و چند بار از جلو غرفه رد شد ولی گویا حواسش مشغول هدف دیگری بود. یک بار به او تصادفاً برخورد کردم، پس از احوالپرسی و عرض ارادت، گفت حالا کار دارم و حتماً به غرفه شما می آیم.

من که علاقه ای به آمدن شخصیت های سیاسی به غرفه ندارم، البته اگر بیایند احترام می کنیم و پذیرایی به عمل می آوریم.

وزیر فرهنگ و ارشاد

امسال ناشران بزرگ و ثروتمند مثل چشمه و نگاه را در اطراف سالن جاهای بزرگ داده اند و همه آنها را کنار هم ولو از نظر حروف الفبا سازگاری نداشته باشند. مثلاً چشمه که اولش چ است با نگاه که اولش نون است کنار هم هستند.

ابتدا متوجه این، چرایی این اقدام نبودیم تا بالاخره متوجه شدیم که وقتی مقامات به نمایشگاه می آیند و می خواهند از چند ناشر بازدید کنند، دیدن آنها راحت باشد.

ابوالقاسم عرب

پدر خانم هانیه عرب امروز به غرفه آمد. گفت وقتی خبر آمدن انتشارات توانمندان را شنیدم خوشحال شدم و آمدم. البته از کرج با زحمت آمدم تا به اینجا رسیدم.

گفتم چرا خانم هانیه عرب نیامد، گفت وضع جسمانی او مساعد نیست و محیط مصلی هم مناسب سازی ندارد و برای هانیه بسیار سخت است چون معلولیت شدید دارد. ولی به من گفته کتاب های مورد نیازش را بخرم.

من هم چند اثر هدیه دادم تا به دست او برساند و سلام به او رساندم.

خانم هانیه عرب با اینکه معلولیت شدید دارد اما نویسنده خوبی است و آثار خوبی نوشته و عرضه کرده است.

پدر هانیه ابوالقاسم عرب معلم بازنشسته و حامی و پشتیبان جدی هانیه است. ایشان از فعالیت های دفتر فرهنگ معلولین بسیار تشکر کرد و آثار این

دفتر را بی نظیر خواند.

دکتر صمد اسماعیل زاده

ایشان به رغم اینکه پزشک است و مقیم شهر تبریز است اما به فرهنگ و رخدادهای فرهنگی علاقه بسیار دارد. به همین دلیل هر سال به نمایشگاه کتاب می آید و آثار مورد علاقه اش را تهیه می نماید.

ایشان هم مهمان غرفه بود و درباره وضعیت نمایشگاه هم گفت و گو شد ایشان وضع را مطلوب نمی داند البته نمایشگاه را بازتاب شرایط اجتماعی و اقتصادی توصیف می کند.

کمیته علمی و فرهنگی و نشست های علمی

به بخش نشست ها رفتم، امسال مثل سال های گذشته در چهار سالن برگزار می گردد. امسال حدود سی نشست برگزار می گردد ولی هیچ کدام درباره معلولیت یا معلولان نیست.

مدیر این بخش خانمی است رفتم و با او صحبت کردم. اطلاع چندانی از معلولین نداشت و برای اینکه مرا از سرش باز کند گفت برو و به کمیته اجرایی بگو.

اینگونه برخوردها نشانگر این است که حتی مدیریت شناخت کاملی از معلولان ندارند و لازم است خود معلولان تلاش بیشتر داشته باشند و خودشان را بیشتر معرفی نمایند.

سید محمد فاطمی

ایشان دارای معلولیت پا بر اثر فلج اطفال است، پژوهشگر و نویسنده و دارای چندین مقاله و کتاب منتشر شده است. برای شرکت در نشست تاریخی آمده بود و به غرفه توانمندان هم سر زد و ساعتی مهمان این غرفه بود.

درباره ضرورت مشارکت و حضور معلولان در نمایشگاه با ایشان گفت و گو شد.

ایشان ناشنوا است ولی در رخدادهای فرهنگی حضور فعال دارد. همیشه افتخاری به کمک دفت فرهنگ معلولین آمده است. با اینکه شاغل است و بعدازظهر وقت استراحت او است؛ اما بعدازظهر به کمک ما آمده است.

خرید همه کتب

برخی افراد وقتی کتب را می دیدند درخواست خرید همه کتاب های عرضه شده در غرفه را داشتند ولی مدیریت دفتر فرهنگ معلولین برای مراعات حال معلولان کشور همه آثارشان را روی سایت گذاشته تا رایگان استفاده کنند ولی باید در سال های آتی برای این مشکل تدبیر اساسی اندیشیده شود.

هومن باقری

هومن باقری دارای فلج مغزی یا CP و متولد ۱۳۵۹ است. روی ویلچر است و یک ساعت مهمان غرفه توانمندان بود. او به کمک برادرش به نمایشگاه آمده است. روحیه بسیار پر نشاط و قوی دارد. با ایشان مصاحبه ای داشتیم که مستقلاً می آوریم.

پایان: امروز هم نمایشگاه به پایان رسید و می رویم تا برای روز دیگر آماده شویم.

۴۸ کتاب و معلولیت

فصل اول: غرفه توانمندان ۴۹

۵۰ کتاب و معلولیت

اشاره

امروز ساعت ۱۰ صبح غرفه را گشودیم و کارها آغاز شد. هر روز می گذرد بیشتر معلولان و خانواده آنها به سراغ غرفه می آیند و آمار بازدیدها بالا رفته است. اما گزارش مهم ترین حوادث و آمدن نخبگان اینگونه است:

ابوالفضل تجرد و رضا صادقیور

دو تن از دکترای جامعه شناسی ورزش به نام های ابوالفضل تجرد و رضا صادقیور به غرفه تشریف آوردند. آنان با دیدن کتب ورزش معلولان از انتشارات توانمندان به سراغ این غرفه آمده بودند.

درباره ورزش معلولین نظرات و دیدگاه جدید داشتند که طی مصاحبه ای ضبط شد و جداگانه منتشر می گردد. آقای رضا صادقیور علاوه بر اشتغالات علمی، در تیم ها و امور ورزشی، مسئولیت های متعدد داشته است.

دکتر صمد اسماعیل زاده

امروز دکتر اسماعیل زاده به غرفه تشریف آوردند تا درباره وضعیت معلولین در نمایشگاه توضیح دهند. ایشان بر این باور است که معلولین یک سرمایه ملی بزرگ است و باید در نمایشگاه کتاب و جاهای دیگر شبیه آن شرکت کنند تا قابلیت بهره برداری از این ثروت فراهم آید. او از مسئولین مرتبط به معلولین گلایه مند است که چرا بهای لازم را به این سرمایه عظیم ملی نمی دهند. مثلاً به آنان بُن اختصاص نمی دهند.

مصاحبه با ایشان مفصل است و مستقلاً منتشر می گردد.

آقای دکتر اسماعیل زاده از فرهیختگان تبریزی و متولد ۱۳۴۷ (در ارومیه) و اکنون ساکن تبریز است.

دکتر صمد ابراهیمی

ایشان علاقه مند به مسائل معلولین و شاغل در بخش روانشناسی اداره بهزیستی تهران است. ضمن بازدید از غرفه و آثار عرضه شده، از چنین فضایی برای خدمات رسانی به معلولان بسیار اظهار خوشحالی و رضایت کرد.

خانم‌ها نیازمند، خطیبی و حمزه

دو تن از این خانم‌ها از خراسان شمالی و خراسان رضوی و یک تن از استان البرز آمده بودند و به دلیل دوستی و ارتباط آنان با یکدیگر به نمایشگاه آمده‌اند.

حدود دو ساعت مهمان‌گرفته توانمندان بودند و گفت‌وگوی مفصلی با آنها انجام شد. آنان درباره وضعیت مناسب‌سازی نمایشگاه گلایه‌های جدی داشتند و با اینکه نویسنده و صاحب‌کتاب و مقاله و آثار هنری و فرهنگی هستند ولی مدیریت نمایشگاه هیچ امتیازی برای آنها در نظر نگرفته است.

متن گفت‌وگو با آنان مستقلاً منتشر می‌گردد.

سیروس ذکایی

دارای معلولیت شدید است ولی در شاعری و شعر فعال است و یک مجموعه شعر منتشر کرده است. قرار شد کتابش را در غرفه توانمندان بفروشد. او امروز دو ساعت مهمان‌گرفته توانمندان بود.

بازدید از میز اُتیسم

انجمن اُتیسم ایران غرفه ندارد و یک میز در گوشه‌ای از نمایشگاه دارد. از آنجا بازدید کردیم عکس گرفتیم تا روی سایت درباره آنها تبلیغ کنیم. تعجب این است که چرا مدیریت نمایشگاه به آنها غرفه نداده است.

یداله سعدی

رئیس انتشارات دلیل ما هم به غرفه تشریف آورد و دقایقی مهمان‌گرفته معلولین بود.

حجت الاسلام دکتر کاظم قاضی زاده

امروز ایشان هم از غرفه توانمندان بازدید کرد. کتب توانمندان را توروک نمود و برای معلولین و مسئولین این غرفه آرزوی موفقیت کرد. و آثار عرضه شده را مهم دانست.

دکتر ناصر سرگران

آقای دکتر ناصر سرگران روشندل و دارای دکتری حقوق از دانشگاه تهران می‌باشد. در غرفه مصاحبه مفصلی با ایشان انجام شد که در روزهای آینده جداگانه منتشر خواهد شد.

علیرضا پورحسینی

آقای علیرضا پورحسینی دارای معلولیت جسمی حرکتی و مدرک کارشناسی ارشد برای بازدید به غرفه تشریف آوردند. ایشان از فعالان اجتماعی امور معلولان می باشد و به تازگی مجوز انتشاراتی با نام پیام دانایی را نیز دریافت نموده است.

هاله باستانی

خانم هاله باستانی سردبیر فصلنامه توانیاب که توسط مجتمع رعده مرکز منتشر می شود برای دقایقی میهمان غرفه توانمندان بودند و درباره موضوعاتی همفکری و صحبت شد.

مصاحبه با برنامه «کتاب ۴» شبکه چهار

از طرف برنامه «کتاب ۴ پلاس» به غرفه توانمندان آمدند و فیلم مستند از کتاب ها و همچنین نویسندگان دارای معلولیت خانم مهناز صوفی و سیروس ذکایی که در غرفه بودند مصاحبه هایی انجام دادند.

۵۴ کتاب و معلولیت

فصل اول: غرفه توانمندان ۵۵

اشاره

امروز ساعت ۱۰ به محل غرفه رسیدیم، اکثر ناشران هم با چند دقیقه تأخیر می‌رسند چون مسیر مترو و خیابان‌ها شلوغ و ترافیک است. امروز نمایشگاه بسیار شلوغ تر است. گروه‌هایی از مدارس و دانشگاه‌ها و تشکل‌های مختلف دولتی و مردمی از سراسر کشور تشریف آورده‌اند.

مادران دو تن از بچه‌های اتیسمیک

مادر آریا آزاد و مادر پویا صادق زاده که هر دو اتیسم دارند تشریف آوردند. آنان اولاً می‌خواستند از آیت الله العظمی سیستانی و دفتر ایشان تشکر کنند که از فرهنگ معلولین حمایت می‌کنند. دوم تجارب خودشان را درباره بچه‌های اتیسم و به ویژه فرزندان خودشان بیان کردند و قرار شد این تجارب را از طریق سایت اطلاع‌رسانی کنیم.

مادر پوریا صادق زاده چندین سال مربی مهارت‌آفرینی و تعلیم مهارت‌های گردبندسازی، دستبندسازی هم هست و تاکنون افراد بسیاری را آموزش داده و آنان را تبدیل به کارآفرین کرده است.

ایشان تجارب خودش را در این زمینه بیان کرد و ضبط شد تا در اختیار دیگران قرار گیرد.

کیهان ژولیده و خانم رحمتی

شاعر، نویسنده، دکلماتور و مجری آقای کیهان ژولیده انارکی با نام شناسنامه‌ای «غلامرضا نوری» و شاعر و نویسنده خانم مریم رحمتی ساکن اهواز تشریف آوردند. با آنان درباره معلولیت‌ها و معلولین گفت و گو شد و آثار عرضه شده در انتشارات توانمندان را پسندیدند و تمجید کردند.

متن مصاحبه با ایشان را روی سایت خواهیم گذاشت.

محبوبه کهن آذر

ناشنوا و فعال در امور فرهنگی ناشنوایان است. ایشان به غرفه تشریف آوردند و درباره ناشنوایان بحث شد.

رضا رضی پور و متین خادم

تیمسار و بازنشسته ارتش، شاعر و نویسنده است. او علاقه ویژه به معلولین دارد. چند لحظه شاعر و نویسنده دیگر آقای متین خادم تشریف آورد. ایشان هم علاقه خاصی به معلولین دارد.

خانم معصومه باغیان

ایشان با روزنامه همشهری همکاری دارد و به غرفه تشریف آوردند و اظهار کردند که انجام همکاری در امور فرهنگی معلولین یک ضرورت است و اعلام آمادگی کردند تا هر کاری در زمینه امور فرهنگی داریم به ایشان مراجعه شود.

خانم باغیان در تهیه صفحه لایبی روزنامه همشهری درباره معلولین هم تلاش می کند قرار شد با ایشان تماس گرفته و اطلاعاتی به ایشان داده شود.

ابوالقاسم حسینجانی

شاعر و نویسنده و صاحب ده ها اثر ادبی و فرهنگی آقای ابوالقاسم حسینجانی به غرفه تشریف آوردند و از مسئولین غرفه تشکر کرد.

کامران شرف شاهی

شاعر، نویسنده و پژوهشگر آقای شرف شاهی چند دقیقه به غرفه تشریف آورده و با عرض ارادت نسبت به مسئولان و رؤسای رسیدگی به امور معلولین حاج آقای شهرستانی و حضرت آیت الله العظمی سیستانی، از راه اندازی این غرفه و خدمات برای معلولین تشکر کرد.

حجت الاسلام محمد مهدی معراجی و مجتهدی

در دقایق آخر، جناب آقای معراجی مدیر کتابخانه تخصصی حدیث و آقای مجتهدی مدیر کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین (مشهد) به غرفه تشریف آوردند و از حاج آقا شهرستانی تشکر کردند که خدمات خوبی به معلولان انجام داده است.

بچه های اتیسمی

بعد از ظهر امیر و حامد دارای اتیسم و مسئول غرفه انجمن اتیسم ایران به غرفه آمدند و درباره چند مسئله صحبت شد:

۱- خواهان معرفی بچه های اتیسم و توانمندی های آنان از طریق سامانه های اطلاع رسانی دفتر فرهنگ معلولین بودند.

۲- بحث شد که همه ناشرانی که در حوزه معلولیت فعالیت می کنند، هر چند ماه یکبار تجمع و جلسه داشته و درباره کارهایشان هماهنگی داشته باشند.

۳- نیز قرار شد با وزارت ارشاد برای نمایشگاه سال آینده و گرفتن یک سالن برای همه ناشران معلولیتی گرفته شود و در این سالن برنامه های فرهنگی و نیز غرفه باشد.

در مصلی چهار سالن برای برگزاری نشست ها هست و یک مدیریت مستقل برای این منظور فعال است. اما مشکل این است که این سالن ها در طبقه بالای مصلی است و پنجاه پله دارد، آسانسور هم ندارد.

به هر حال نمایشگاه محل مناسبی برای نشست ها برای نخبگان معلولان است و می تواند در فرهنگ سازی و ایجاد تفاهم بین آنها مؤثر باشد.

پایان: امروز ساعت ۸ شب غرفه ها تعطیل گردید، متصدیان غرفه ها عادت دارند که پارچه ای روی کتاب ها انداخته و پارچه ای به صورت پرده جلوی غرفه آویزان می کنند. تنها غرفه توانمندان پارچه روی کتب نمی اندازد و پرده آویزان نمی کند.

فصل اول: غرفه توانمندان ۵۹

۶۰ کتاب و معلولیت

فصل اول: غرفه توانمندان ۶۱

پنجشنبه آقای مجید بینش (شاعر) و سینا بهمنش (شاعر) و حسین داوری (شاعر)، عبدالله امینی پور (مترجم و ویراستار)، علیرضا سلامی (نابینا)، محمدعلی جعفرییلگو (جسمی حرکتی و فیلم ساز)، کامران عاروان (پژوهشگر و مدیر جامعه معلولان ایران) و دانشجویان نابینا آقایان امیر نساجیان و حسین حیدری و حسین قیومیان و حسن محمدخانی میهمان غرفه بودند.

فصل اول: غرفه توانمندان ۶۳

۶۴ کتاب و معلولیت

اشاره

جمعه مردم زودتر از ساعت ۱۰ و قبل از باز شدن غرفه ها آمده اند. وقتی نه و نیم به محوطه نمایشگاه رسیدیم، فوج فوج جمعیت در حال ورود بودند. اما به رغم اینکه پیش بینی می شد امروز استقبال خوبی از کتاب شود و مشتری زیادتر از هر روز باشد، چون جمعه آخر نمایشگاه است، اما تا شب معلوم شد استقبال خیلی زیاد هم از کتاب نشده است. اما شخصیت ها و نخبگان که از غرفه انتشارات توانمندان بازدید کردند را ذیلاً گزارش می دهم.

نامق محمودی

متأسفانه از معلولان شهرهای استان های سیستان و بلوچستان، کردستان، بویراحمد و کهگیلویه، لرستان، چهارمحال بختیاری و ایلام کمتر خبر می رسد با اینکه این مناطق معدن استعدادهای درخشان است و نخبگان فراوان با معلولیت های متنوع در این مناطق سکونت دارند.

آقای نامق محمودی ساکن دیوان دره با اصالت کُرد انسان شریف و نجیب و نخبه ای است که دارای اختلال شنوایی است. روز جمعه به غرفه توانمندان آمد و مصاحبه مفصلی با ایشان داشتیم که منتشر خواهد شد. او هم اکنون ساکن جیران مینگه از توابع دیوان دره است (قبلاً تابع سقز بود).

غلامرضا نظریان

نابینا و جانباز جنگ تحمیلی است. او چند سال در حوزه علمیه تحصیل کرده، سپس در دانشگاه در رشته فلسفه غرب دکترا دریافت کرده است. هم اکنون او عضو هیئت علمی مؤسسه حکمت و فلسفه است.

درخواست کتاب گویا داشت و از اینکه به خواسته های اقشار خاص توجه نمی شود و در نمایشگاه کتاب های مورد نیاز نابینایان یعنی کتب بریل و گویا عرضه نمی شود گلایه می کرد.

علی رضا آشتیانی

ایشان اهل آشتیان و نویسنده و شاعر است. نیز همسرش آزاده حبیبی طراح جلد است. آقای آشتیانی علاقه مند به امور

معلولان است اما خودش معلولیت ندارد.

دکتر سید مجید میرخانی

ایشان عضو هیئت علمی دانشگاه بهزیستی و توانبخشی و رئیس مؤسسه ولیعصر است. پس از احوال پرسی، ایشان از تلاش های دفتر فرهنگ معلولین در فرهنگ سازی تشکر کرد و آرزوی پیشرفت بیشتر نمود. سپس درباره سه مسئله صحبت شد یکی یک کتاب درباره تلاش ها و خدمات آقای میرخانی قرار شد برنامه ریزی و اجرا گردد. دوم یک جلد کتاب درباره مؤسسه ولیعصر عجل الله تعالی فرجه الشریف هم قرار شد تدوین گردد و سوم یک جلد درباره تاریخ توانبخشی معلولین در ایران است. قرار شد پس از نمایشگاه خدمت ایشان رفته و اقدامات آغاز گردد.

لازم به ذکر است آقای میرخانی به عنوان پیشکسوت توانبخشی در ایران مشهور شده و حتی یک بزرگداشت درباره ایشان در سال ۱۳۹۶ بوده است.

بازدید از غرفه آوای کلار

انتشارات آوای کلار توسط آقای کوروش فقه و همسر ایشان تأسیس و اداره می شود و تاکنون به گفته ایشان طی ۱۵ سال گذشته، پنجاه عنوان کتاب درباره موضوعات معلولیتی و معلولان منتشر کرده است. چند جلد کتاب از خانم ربابه فتوحی (دیبا) منتشر کرده است.

از زحمات و خدمات این ناشر تشکر کردیم و قرار شد در آینده در زمینه چاپ و نشر کتب معلولین مرتبط باشیم.

حجت الاسلام محمود صلواتی

ایشان چند کتاب معنوی و مذهبی برای ارتقای روحیه و اخلاقیات معلولان نوشته و توسط انتشارات توانمندان منتشر شده است. ایشان یکی از مهمانان غرفه بودند.

در پایان: امشب نمایشگاه ساعت نه شب تعطیل شد.

شنبه روز آخر نمایشگاه بود و خانم رباب فتوحی (جسمی حرکتی و شاعر و نویسنده) به همراه خانواده به غرفه تشریف آوردند و مصاحبه مفصلی درباره فعالیت های اجتماعی و فرهنگی ایشان گرفته شد که در آینده بر روی سایت دفتر فرهنگ معلولین منتشر خواهد شد.

همچنین آقای کوروش نصیری فقیه (انتشارات آوای کلاسر)، حامد کلجه ای (کارگردان و مستند ساز)، علی مراد عناصری (موسسه هنری ماه مهر) میهمان غرفه بودند.

شنبه ۱۴ اردیبهشت

شنبه روز آخر نمایشگاه بود و خانم رباب فتوحی (جسمی حرکتی و شاعر و نویسنده) به همراه خانواده به غرفه تشریف آوردند و مصاحبه مفصلی درباره فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی ایشان گرفته شد که در آینده بر روی سایت دفتر فرهنگ معلولین منتشر خواهد شد.

همچنین آقای کوروش نصیری فقیه (انتشارات آوای کلار)، حامد کله‌ای (کارگردان و مستند ساز)، علی مراد عنصری (موسسه هنری ماه مهر) میهمان غرفه بودند.

۶۸ کتاب و معلولیت

فصل اول: غرفه توانمندان ۶۹

۷۰ کتاب و معلولیت

فصل اول: غرفه توانمندان ۷۱

۷۲ کتاب و معلولیت

اشاره

افراد دارای معلولیت که تألیف کتاب داشته و آثاری از آنها منتشر شده، می‌توانستند آثارشان را در غرفه توانمندان عرضه و تبلیغ کنند و نیز خودشان مستقلاً برای فروش آثارشان اقدام نمایند.

مهناز صوفی و سیروس ذکایی کتاب‌های خود را در غرفه می‌فروختند و نیز با امضاء کتابشان، به درخواست کاربران پاسخ می‌دادند. اکنون به معرفی این دو می‌پردازیم.

مهناز صوفی و کتاب عشق آهنین

اشاره

یکی از آثاری که توسط نویسنده در غرفه توانمندان فروخته و امضاء می‌شد، عشق آهنین نوشته مهناز صوفی بود. اکنون به معرفی این اثر و نیز معرفی نویسنده می‌پردازیم.

کتابی با عنوان عشق آهنی نوشته مهناز صوفی (انتشارات توانمندان، ۱۳۹۷، ۵۶۰ ص) منتشر شده و اولین نشست به منظور رونمایی آن در چهارشنبه ۳۰ خردادماه ۹۷ در اصفهان برگزار گردید. نیز دومین نشست آن هم برگزار گردید و قرار است در تهران و چند شهر دیگر هم مراسمی در تکریم نویسنده و رونمایی انجام شود. نیز رسانه‌ها شرکت می‌کنند، این رمان را معرفی کرده و چند گزارش و مقاله درباره آن منتشر کرده‌اند.

شخصیت نویسنده

مهناز صوفی سویری متولد بهار ۱۳۶۷ در گیلان است. سهل‌انگاری و کم‌کاری کادر پزشکی در زمان تولدش موجب اختلالات حرکتی در دست و پا شد و موجب شد یکی از افراد دارای معلولیت شود.

اما او هیچ گاه از معرفی خود به عنوان یک معلول هراسی و ابایی نداشته و با کمال شجاعت خود را دارای این مشکل جسمی می داند؛ اما روح بزرگ و منش شخصیت و اخلاقیات عالی او گویای این است که انسانی مثل دیگران دارد و سزاوار تبعیض نیست.

او با سخت کوشی و تلاش، مدارج تحصیلی را پشت سر گذاشت و در مقطع کارشناسی ارشد در رشته فناوری ارتباطات (IT) گرایش تجارت الکترونیک از دانشگاه قم مدرک گرفت. همچنین در خانه هارمونیکا در اصفهان هم موسیقی و نوازندگی هارمونیکا را فراگرفت. غیر از تحصیلات، فعالیت های اجتماعی هم داشته؛ از رسیدگی به افراد دارای معلولیت تا راه اندازی کسب و کار برای ایجاد اشتغال معلولان کوشا بوده است.

در مورد نوشتن این کتاب در مقدمه چنین مطرح کرده است: در زمستان ۱۳۹۳ جرقه نوشتن این کتاب در ذهنم زده شد. در آن زمان قانون مدنی در ایران تصویب شده بود که به ضرر معلولین بود و برای نقد این قانون تصمیم می گیرد به آسیب شناسی این قانون از طریق نوشتن رمان پردازد؛ اما از ابتدای سال ۹۵ شروع به نوشتن می نماید. دو سال نوشتن و اصلاحات و بازنویسی او طول می کشد و بالاخره فروردین ۹۷ برای چاپ به انتشارات توانمندان می سپارد. کار چاپ و نشر و گرفتن مجوز و فیفا حدود دو ماه طول کشید و در ۳۰ خردادماه ۹۷ اولین نشست رونمایی این کتاب در اصفهان در حیاط جامعه معلولین اصفهان برگزار گردید.

ویژگی ها

گاه شنیده و دیده شده که کتاب مثل انسان خوش شانس و بد شانس دارد؛ بعضی آثار مقبولیت پیدا می کند و برای نویسنده آن خوشبختی، پشتیبان و گاه ثروت و مکنت می آورد؛ برخی آثار هم نه تنها سودی برای نویسنده ندارد بلکه مخارج بسیار روی دست نویسنده می گذارد. به نظر می رسد عشق آهین از کتاب های خوش شانس است.

این نکته را می توان از نشست رونمایی آن فهمید. معمولاً در جلسات نقد و رونمایی، عده انگشت شمار شرکت می کنند مگر تمهیدات خاص اجرا شود؛ مثلاً یک شخصیت پرطرفدار بیاید؛ شام و نهار داده شود یا جوایز نفیس اهدا گردد؛ اما جلسه رونمایی این کتاب با اینکه فاقد این تمهیدات بود ولی تعداد قابل توجه آمده بودند. علت آن را می توان در ویژگی های ذاتی این رمان جست. بیش از بیست ویژگی برای این اثر پیدا کرده ام. برخی از این ویژگی ها مربوط به متن رمان و برخی مربوط به نویسنده و بعضی مربوط به حواشی آن یا مربوط به ناشر است.

۱- این رمان با جسارت تمام به حوادث جزئی و ریز پرداخته و همین نکته موجب جذابیت آن گردیده است. خاصیت ذاتی رمان این گونه است که هرچه به جزئیات پردازد. و به موضوع شاخه و برگ بیفزاید، جذاب تر و مقبول تر می شود. و هر مقدار کلی گویی کند و رخدادها را در لفافه و با کلی گویی توصیف کند، مقبولیت آن کمتر خواهد شد.

در واقع نویسنده باید مثل عقابی باشد که از بالا تمام حوادث را زیر نظر داشته و کوچک ترین چیزها مثل یک موش کوچک را از صدها متر بالاتر می بیند و در فرصت مقتضی به شکار آن می پردازد. رمان نویس باید شکارچی خوبی باشد و فرصت مناسب را تشخیص دهد و کوچک ترین ها را در راستای اهدافش شکار کند.

نویسندگان برای فرار از برجسب و تهمت معمولاً کلی گویی می کنند، نویسنده ای که به جزئیات می پردازد، شهامت و شجاعت دارد و از بازگویی و گزارش مسائل زندگی اش نمی هراسد.

۲- ویژگی دیگر این رمان واقع گرایی آن است. رمان ذاتاً باید تخیل آمیز و تخیلی باشد. رمان نویس موفق کسی است که از قدرت خیال و از قوه مخیله اش استفاده می کند. رمان نویس در این جهت، مثل شاعر است. هر

مقدار تشبیهات، اشعارات و کنایات بیشتر به کار ببرد شعرش زیباتر و جذاب تر می شود. رمان نویس هم لازم است از تخیلات خود بهره ببرد. اما خانم صوفی توانسته رخدادهای واقعی و حقیقی را گزارش نماید اما به گونه ای حقایق را پردازش کند که گویا غیر واقعی و خیالی است. در واقع او از صنعت تجمیع واقعیت و تخیل استفاده کرده و واقعیت ها را با قالب ظاهراً تخیلی بیان نموده است.

۳- بسیاری از شخصیت ها و حوادث این رمان واقعی است و ما به ازای خارجی دارد. بسیاری از اسم ها، همان افرادی اند که وجود خارجی دارند. نویسندگان برای رهایی از مشکلات معمولاً اسامی را به صورت مستعار می آورند، ولی نویسنده این رمان، نام همکلاسان، هم درسی ها، دوستان و آشنایش را عیناً و بدون تغییر آورده است.

البته همه این افراد هم به شخصیت نویسنده اعتماد داشته و اعتراضی به آوردن نامشان ننموده اند.

۴- سیر تاریخی و جریان داشتن از ویژگی های دیگر این رمان است. نویسنده از جایی شروع می کند و به ترتیب زمانی و تاریخی حوادث را نقل می کند تا به آخر می رسد. دقیقاً مثل یک فیلم، نظم دارد. نظم داشتن در فهم رمان و به ذهن نشستن محتوای قصه کمک می کند. یعنی حوادث درهم و آشفته نیست؛ بلکه نظام منطقی دارد.

۵- در رمان های پلیسی حداکثر جنایت و اقدامات پلیس نشان داده می شود، رمان های سکسی، به مقولات تحریک کننده می پردازند، اما این رمان جزء رمان های اخلاقی باید دسته بندی شوند که شخصیت ها به صورت محترم و متخلق به اخلاقیات و مؤدب اند. هیچ موردی نمی بینیم که به فحاشی یا ظلم یا کشتار و امثال اینها پرداخته باشند.

خود نویسنده در خانواده ای اخلاق محور بزرگ و تربیت شده و در رمانش

هم ضوابط اخلاقی مراعات شده است.

۶- نویسنده به یافته‌ها و نوشته‌های خود باور قلبی دارد و نوشته‌های او صوری نیست بلکه سخنانی است که از قلب یک انسان تجربه دیده و دردمند برخاسته و تراوش نموده است و لاجرم بر قلوب هم می‌نشیند.

۷- نویسنده از آغاز رمان، با شجاعت پایگاه اجتماعی و جایگاه طبقاتی خود را معرفی کرده و بدون ترس و دلهره خود را معلول و دارای معلولیت می‌داند. بعضی از معلولین را دیده ایم که وقتی به جایگاه و پستی می‌رسند، حتی نمی‌پذیرند که به آنها معلول گفته شود.

معلولیت یک ویژگی جسمی است و ذاتاً نه خوب و نه بد است و بستگی دارد چگونه به آن نگاه کنیم، مثل بیماری سرماخوردگی و مثل هر نوع بیماری دیگر است. ربطی هم به شخصیت و انسانیت فرد ندارد. اما کسانی که معلولیت را مذموم و بد می‌پندارند یا معلولینی که از معرفی خود به عنوان معلول می‌هراسند، تلقی و درک صحیحی از معلول و معلولیت ندارند. به علاوه اینان خود را در ورطه تخیلات انداخته و از واقعیت‌ها فرار می‌کنند. کسی که نابینا است، واقعیت این است که حس بینایی ندارد و نباید خیال کند نابینا نیست.

خانم صوفی با کمال شجاعت خود را عضوی از جامعه هدف دانسته و این مسئله را عیب و عار نمی‌داند و از این جهت رمانش بسیار درس آموز است.

۸- این رمان با انگیزه نقد برخی رویه‌ها و افکار ضد معلولیتی آغاز شده و در متن، در جاهای بسیار اشتباهات عده‌ای که آراء غلط دارند را تذکر می‌دهد. از این جهت رمانی فرهنگ ساز است.

مؤلف می‌گوید، زمستان ۱۳۹۳ قانون مصوب را خواستم نقد کنم ولی به نظرش می‌رسد از طریق رمان نقد کند و با رمان به مسئولین نشان دهد،

کجای این قانون اشتباه است. یا وقتی برای امتحان رانندگی می رود و افسر به طعنه به او می گوید گواهینامه به درد تو نمی خورد و چرا برای گواهینامه اقدام کرده ای؟! صوفی می خواهد از طریق این رمان این گونه نگرش های اجتماعی را نقد کند.

۹- نویسنده با خانواده های معلولین، با مدیران و با عموم مردم از موضع نماینده معلولین سخن می گوید. در واقع این رمان جامعه هدف را نمایندگی می کند و مؤلف سخنگوی عموم در این رمان است. از این رو به خوبی توانسته مشکلات جامعه هدف را نقادی کند، نوع برخورد جامعه با معلولین را کاوش نماید.

۱۰- ویژگی دیگر این رمان، بهره گرفتن از خرد جمعی است؛ زیرا نویسنده ابتدا قسمت های زیادی از آن را در فضای مجازی منتشر کرده و پس از دریافت نظرات نخبگان و به ویژه معلولان اقدام و به چاپ و نشر آن نموده است. در واقع نخست آراء جمع را دریافت و بر پایه آن اشکالات رمانش را بر طرف و اصلاح نموده است.

۱۱- رمان نویسی و اساساً نویسندگی و کارهای علمی یا هنری به سرعت به نتیجه نمی رسد و نیاز به حوصله دارد.

خانم صوفی چند سال درگیر این رمان بوده است و با حوصله و صبر فراوان سطر سطر آن را نوشته است. رمان از یک نظر مثل قالی بافی است؛ بافنده با گره های کوچک، آن هم هر کدام به رنگی، فرش زیبا با نقش های زیبا ارائه می کند. هر مقدار حوصله و صبر نویسنده بیشتر باشد، کارش دقیق تر خواهد شد.

بعضی فکر می کنند ظرف چند روز نویسنده می شوند و ده ها کتاب چاپ می کنند. در حالی که چنین نیست و قبل از نوشتن مطالعات بسیار نیاز هست. به هنگام نوشتن هم به حوصله و درایت نیاز است.

اما به رغم این سختی ها این گونه مشاغل بهترین روش اشتغال برای معلولین است.

۱۲- یکی از ویژگی های مهم رمان عشق آهنین این است که جامعه هدف و نخبگان دارای معلولیت به حمایت مادی و معنوی از رمان و نویسنده پرداختند. در مجالس رونمایی شرکت کردند و مجالس شلوغ و با ابهت پدید آوردند؛ کتاب را خریدند، گاه دیده می شد یک نفر که معلولیت دارد و درآمد چندان هم ندارد چند نسخه خریده است؛ حتی گاه با مصاحبه و گزارش های خود حمایت کردند.

اگر از هر کتابی که یک نفر معلول می نویسد، سیصد نسخه توسط خود معلولین خرید شود، حداقل هزینه های ضروری آن تأمین می گردد. خرید یک کتاب به قیمت ده تا سی هزار تومان هم در زندگی کسی مشکل ایجاد نمی کند. ولی همین خریده ها موجب رونق نویسندگی در جامعه هدف خواهد شد.

۱۳- خانواده خانم صوفی با تمام توان از او و نوشته اش حمایت کردند و در همه امور به او کمک نمودند. این تجربه خوبی است و لازم است خانواده ها از فرزندان دارای معلولیت خود در امور اساسی و زیربنایی حمایت کنند تا به خودکفایی و استقلال برسند.

۱۴- از جمله ویژگی های این رمان همکاری و همدلی بین ناشر و مؤلف بوده است. چون مؤلف با درایت ناشری انتخاب کرد که ویژه معلولین است و خط مشی تجاری ندارد.

همین همکاری ها موجب شد این کتاب به سرعت به نتیجه برسد و منتشر گردد. پس از انتشار هم ناشر، تمام قد در مجالس رونمایی فعال بوده است. این تجربه بزرگی است که معلولین کارهای خود را دست هر کس ندهند. اما ناشری که از جنس خودشان است اگر درآمدی هم داشته باشد

صرف امور خودشان می کند.

۱۵- نخستین جلسه رونمایی در اصفهان برگزار شد؛ محل برگزاری حیاط جامعه معلولین اصفهان بود. درباره این جلسه و حوادثی که اتفاق افتاد یک کتاب می توان نوشت. یک طرف آن مدیریت جامعه معلولین اصفهان یعنی خانم معتمدی، آقای منصوری و دیگر مدیران این جامعه بودند که با عشق تلاش کردند و مجلس فاخری آراستند، کیک ویژه تولد و امکانات پذیرایی فراهم نمودند.

طرف دیگر حضور شخصیت های متنوع و مردم در کنار هم بود. آقای شفیععی به عنوان استاد دانشگاه سخنرانی کرد. حضور خانواده خانم صوفی بر وزانت جلسه افزود. خلاصه جلسه پر محتوا و شلوغی بود.

۱۶- رمان عشق آهین و جلسه بزرگداشت و رونمایی، پروژه جدید و اقدام ابتکاری نو بود. به همین دلیل جامعه هدف هم استقبال کردند و با حضور خود به فخامت و وزانت جلسه افزودند. این نکته گویای این است که جامعه هدف هنوز زنده و پویا است و هر جا اقدام نو و جدیدی باشد حاضر می شوند و حمایت می کنند. اما از سوژه های تکراری و کهنه که ثمر و نتیجه ای هم در زندگی آنها ندارد خسته شده اند.

۱۷- تجربه دیگری که از این رمان آموختیم این بود که همه از خود معلولان، تشکل ها آمادگی دارند که سوژه های سودمند و جدید را گسترش دهند و تبدیل به جریان فراگیر نمایند.

خانم صوفی می تواند شروع کند تجارب خود را به صورت جلسه یا کلاس و آموزش انتقال دهد و جریان رمان نویسی در معلولین تحکیم و گسترش یابد.

۱۸- رونمایی این رمان نشان داد بدون حضور مدیران دولتی، حتی بدون حضور بهزیستی می توان کارهای بزرگی را به سامان رساند. نیز به ما فهماند

که جامعه هدف و نخبگان دارای معلولیت با اتکا بر خلاقیت ها و توانایی های خود می توانند بهترین محصولات و بهترین خروجی ها را داشته باشند.

۱۹- تا الآن گفته می شوند معلولان باید استقلال و خود اتکایی را تجربه کنند اما این رمان یاد داد که غیر از خود کفایی فردی لازم است، استقلال و خود اتکایی جمعی هم جدی گرفته شود.

در سال های گذشته، جلسه ای که می خواستیم برگزار کنیم، حتماً باید مجری پیدا می کردیم و گاه با هزینه و قیمت بالا مجری مشغول به کار می شد؛ سخنرانی از مسئولین پیدا می کردیم و با اصرار و ناز خریدن بسیار دعوت می کردیم؛ خبرنگاران رسانه ها را با چه زحمتی می آوردیم، اما جلسه رونمایی عشق آهنین نشان داد: سخنران یک استاد دانشگاه یک مدیر در سطح عالی و نیز دارای معلولیت به راحتی و بدون ناز سخنرانی می کند و حرف هایش آن قدر به دل حضار نشست که همه او را تحسین کردند؛ خبرنگار مراسم آقای اصغر فخاری خودش ویلچری و با عشق تمام مراسم را اطلاع رسانی کرد و پوشش داد، مجری هم از خود فعالین امور معلولین بود. خلاصه در سراسر مراسم، خود کفایی، استقلال و خود اتکایی موج می زد.

متأسفانه مدیران تشکل های معلولین کمتر در مراسم این چنینی شرکت می کنند. در اصفهان حداقل بیست تشکل مردمی فعال هست اگر مدیران این تشکل ها در چنین مراسمی شرکت کنند بر وزانت آن خواهند افزود و همبستگی و اراده جمعی جامعه هدف را نشان می دهد.

۲۰- غیبت مدیران اصلی ترین نهاد موظف برای معلولین یعنی بهزیستی و دیگر مدیران دولتی در جلسه رونمایی مشهود بود، نه از این نظر که به آنها احتیاج هست یا آنان ایده ها و سخنان مهم مطرح می کنند و حضورشان ضروری است؛ بلکه از این نظر که اهمیتی به مهم ترین امور معلولین نمی دهند. با اینکه باید خودشان پیش قدم شده و در امور مختلف مساعدت

نیز مدیران دولتی مثل استاندار، شهردار، فرماندار و غیر باید بدانند که در کشورهای پیشرفته جهان، معلولین را سرمایه ملی می دانند و بخشی از تولید ناخالص ملی و پیشرفت خود را مدیون فعالیت های آنان دانسته؛ لذا به امور آنان اهتمام ویژه دارند.

پیامبر اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم هم به این نکته توجه داده است و در روایتی می فرماید کسانی که به امور معلولین اهتمام می نمایند، غرق رحمت های خداوند می شوند (کتاب ثواب الاعمال، ص ۳۳۷). به زبان امروزی بهره برداری از استعدادها و خلاقیت های معلولین موجب توسعه ملی و افزایش درآمد ملی خواهد شد.

۲۱- یکی از ویژگی های متن این رمان بهره گیری از رویه ها و آرایه های هنری مثل شعر است. مؤلف از شعر و شاعری هم بهره ای دارد و به مناسبت گاه اشعاری آورده است. اینها مثل نمک، متن را زیبا و خوشمزه ساخته است.

۲۲- ویژگی دیگر آن، عرفیت و تأکید بر باورها و عقاید جامعه است. رمان های که با عرفیات و باورها و سنت های اجتماعی در ستیز هستند و جامعه را کلاً کنار می گذارند، موفق نمی شوند. اما مؤلف این رمان مثلاً بر نماز خواندن به عنوان یکی از عوامل توان افزایی و روحیه دهی به معلولان تأکید نموده و تلاش می کند کسی که مخالف نماز است را متقاعد کند که نماز سودمند است (ص ۳۷۳). البته همه اینها را با زبان رمان آورده است.

۲۳- مؤلف از اعتماد به نفس برخوردار است. شخصیت بحران زده، مُلُون و مذبذب ندارد بلکه دارای معتقدات و باورهای مستحکم می باشد. این نکته در رمان خودش را نشان می دهد. معلولین ایران بیش از هر زمان در شرایط امروز، نیاز به آرامش، اطمینان و اعتماد به نفس دارند. مشکلات کنونی

اقتصادی و اجتماعی موجب فشارهای روحی و روانی بر آنان شده و در نتیجه از کارآیی و کارآمدی آنان کاسته است. این رمان از این نظر می تواند درمان خوبی باشد.

۲۴- شخصیت مؤلف به گونه ای است که به دلیل تربیت درست، دنبال سودجویی و کسب درآمد از طریق نویسندگی و رمان نویسی نیست. بلکه هدفش خدمت به جامعه هدف است. کسانی که بخواهند در زمان اندک و با یک اثر به ثروت کلان برسند، موفق نخواهند شد. اما نویسندگانی که تلاش کرده و نتایج اقتصادی و سود مالی برای آنها مهم نبوده، موفق شده اند.

۲۵- ویژگی دیگر این رمان، اهداف مشترک مؤلف و ناشر در فرهنگ سازی و در اولویت خدمات فرهنگی است. برگزیدن ناشری است که در راستای اهداف مؤلف است. چه بسیار کتاب های خوبی که به دلیل تعارض مؤلف و ناشر، به بن بست رسیده است. مؤلف سراغ ناشران بازاری و تاجر مسلک نرفت بلکه ناشری برگزید که ویژه معلولین و درصدد فرهنگ سازی در راستای اهداف فرهنگی جامعه هدف است. این موضوع هماهنگی های بسیار در رخدادهای مختلف موجب شد.

۲۶- به عنوان ویژگی آخر، مردم گرایی اهمیت خاص دارد. نویسندگانی که همواره در کنار مردم و با مردم هستند، در کارشان موفق خواهند شد. اما نویسنده ای که با نوشتن یک اثر خودش را گم می کند و از مردم فاصله می گیرد اینان عملاً شکست خورده اند. خانم صوفی و این رمان تاکنون در کنار معلولین بوده و تلاش کرده در غم و شادی آنان شریک باشد.

مجموعه این ویژگی ها این رمان را به عنوان کتاب جذاب و مورد علاقه ساخته و تاکنون استقبال خوبی از آن شده است. امید است این استقبال ها ادامه یابد و از هر نظر رکورد شکنی کند.

سیروس ذکایی متولد ۱۳۴۰، دارای معلولیت مادرزادی CP است. او که پدرش معلم و آموزش و پرورشی بود از ابتدا با قلم و کتاب سر و کار داشت و بعدها توانست احساسات، تجربه های درونی خود و تنهایی هایش را در قالب شعرهای کوتاه زمزمه کند و گاه آنها را در انجمن ها و محافل شعر و ادب می خواند و با تشویق حضار روبرو می گشت.

مجموعه اشعارش را در دفتری به نام پره های دانایی منتشر کرد. این مجموعه با مقدمه رضا رضی پور و با مشخصات زیر چاپ کرد:

پره های دانایی، سیروس ذکایی، مقدمه رضا رضی پور، تهران، ناشر مؤلف، ۱۳۹۵، ۹۵ص.

رضی پور که خود شاعر و نویسنده و صاحب چند عنوان کتاب است در آغاز نوشته است، جنس کلماتی که سیروس ذکایی در شعرهایش به کار می برد برگرفته از جهان بینی خاصی است که حاصل شیوه زندگی و نوع ارتباط او با زیست جهانش است.

این مجموعه شامل حدود یکصد و هفتاد قطعه شعر است که در شرایط مختلف سروده است.

سی و دومین سالی است که در دوره جدید یعنی پس از انقلاب اسلامی در ایران نمایشگاه بین المللی کتاب برگزار می گردد. پس از این سال ها لازم است ابعاد این نمایشگاه تجزیه و تحلیل گردد. همچنین تأثیر این نمایشگاه در کتاب معلولیتی و جایگاه این نمایشگاه در توسعه فرهنگی جامعه معلولین ضرورت دارد بررسی هایی عرضه گردد. بالاخره حضور معلولین در نمایشگاه باید آگاهانه باشد؛ از این رو این فصل به بررسی نمایشگاه سی و دوم کتاب با توجه به این دغدغه ها می پردازد.

«نمایشگاه سی و دوم کتاب تهران» آینه ای است که بسیاری از واقعیت ها را نشان می دهد و مشکلات چاپ و نشر را معرفی می کند. اکنون به برخی از مهم ترین این آسیب ها و مشکلات می پردازم:

۱- در حالی که ناشران اصیل که سال ها فرهنگ سازی کرده و بار پیشرفت دانش و فرهنگ را در ایران بر دوش کشیده اند، خلوت و بی مشتری هستند، ناشرانی مثل چشمه، نگاه، پرتغال که اغلب به چاپ و نشر رمان و داستان آن هم آثار ترجمه از غرب می پردازند، صف های طولانی دارند و فروش های بالایی داشتند.

حال پرسش این است که رمان های مترجم چشمه و پرتغال آیا تابلو و معرّف ایران و فرهنگ ایرانی و فرهنگ اسلامی در جهان است، یا انتشارات حکمت و امثال آن معرف و آبروی ایران و اسلام محسوب می شوند. به نظر می رسد این ناشران حتی حقوق کارمندان و عوامل خود در نمایشگاه را نتوانستند به دست آورند.

آیا وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونت امور فرهنگی در این زمینه تحلیل و راه کاری دارد؟ یا خود ریاست نمایشگاه با مجال دادن به ناشرانی مثل چشمه و نگاه و بردن وزیر برای دیدن آنها مسیر و راه را برای رشد آنان باز کردند و عملاً و غیر مستقیم موجب مرگ ناشران اصیل شدند.

۲- ناشرانی که سالانه در نمایشگاه سودآوری میلیاردی دارند با ظاهر شیک و دکوراسیون زیبا و خرج های گزاف برای زیباسازی، به جذب مشتری می پردازند ولی ناشرانی هستند که هزینه کرایه یک دست میز و صندلی را هم ندارند. اما مهم این است که مدیریت نمایشگاه راه را برای آن ناشران باز

کرده و دست ناشران کوچک را نگرفته است.

۳- بی رونقی عجیب در بخش کتاب مذهبی امسال مشهود بود و ناشران مذهبی از عدم استقبال نالان بودند و می گفتند اگر چنین باشد سال آینده شرکت نمی کنند.

البته سال ها، ناشران مذهبی مجال داشتند و می توانستند از شرایط اجتماعی جامعه برای پیشرفت استفاده کنند، اما بیشتر به فکر سود شخصی تا پیشرفت در فناوری چاپ و نشر کتاب مذهبی بودند. به طوری که الآن که شرایط عوض شده، اینان قدرت رقابت با ناشران غیر مذهبی را ندارند.

۴- افرادی که قدرت خرید دارند، دهک هایی از جامعه هستند که در دهه های اخیر ثروتمندتر شده اند. این افراد از نظر فکری و گرایش و باورها با ناشرانی مثل چشمه هماهنگ شده اند. قشرهای غیر مذهبی و منتقد وضع موجود که شامل تکنوکرات ها و خانواده های آنها، پزشکان و خانواده های آنها، مسئولین شرکت های تجاری و اقتصادی و خانواده های آنها کسانی هستند که برای خرید رمان ها و کتب ادبی غربی آن ناشران صف می بندند.

اما معلمان، نویسندگان، فرهنگیان فرهیخته، کارمندان علاقه مند به کتاب و فرهنگ و خانواده های اینان به دلیل شرایط اقتصادی قدرت خرید ندارند. در واقع اینان اغلب مشتریان انتشارات اصیل هستند.

آسیب های مزبور موجب شد شرایط خاصی به نمایشگاه سی و دوم حاکم شود و شرایط با سنوات گذشته متفاوت گردد.

ناشری که صرفاً در حوزه کتاب معلولین کار کند و به تأمین نیازهای آنها پردازد و ویژه این قشر باشد، غیر از انتشارات توانمندان، وجود ندارد. فقط انتشارات توانمندان ویژه آثار مکتوب و چاپ و نشر معلولان کشور است. البته ناشرانی هستند که در بین منشورات، چند عنوان کتاب معلولیتی هم چاپ کرده و به اصطلاح ناشران همسو هستند. در اینجا نخست به علل و زمینه های شکل نگرفتن چاپ و نشر معلولیتی می پردازم و سپس به سراغ معرفی ناشران همسو می رویم.

چاپ و نشر ویژه معلولیت

صنعت چاپ با اختراع ماشین چاپ توسط گوتنبرگ در سال ۱۴۵۰م اختراع شد و تحولی در فرهنگ و نشر آثار مکتوب پدید آمد. این اختراع قطعاً در فرهنگ و جامعه معلولین هم تأثیر داشته است. اما معلولین به دلیل تنوع و گوناگونی هر کدام نیاز به منابع متناسب با اقتضائات خود را دارند. نابینایان کتاب با خط بریل و کتاب صوتی می خواهند و ناشنوایان کتاب با زبان اشاره مطالبه می کنند و عده ای دیگر کتاب های دیجیتال را لازم دارند.

با اینکه در حوزه های مختلف ناشران تخصصی پدید آمد اما نمی دانیم در عرصه معلولین در کشورهای مختلف چنین ناشرانی فعالیت داشته اند یا نه؟ اما در مورد ایران می دانیم که صنعت چاپ و نشر ویژه معلولین به عنوان یک حرفه شناخته شده و قابل توجه هیچ گاه نبوده است.

هر چند مؤسسه رودکی در تهران زیر نظر سازمان بهزیستی در زمینه بریل فعال بوده و چند مرکز دیگر در تهران و شهرها بوده اند اما هیچ ناشری را سراغ نداریم که به صورت تخصصی به نشر آثار همه معلولان پرداخته باشد.

تنها «دفتر فرهنگ معلولین» است که برای قشرهای مختلف دارای معلولیت آثاری منتشر کرده و دغدغه علمی دارد.

اما ناشرانی هستند که در کنار کارهایشان به چاپ و نشر آثار معلولیتی هم می پردازند؛ و با تسامح می توان آنها را ناشران همسو نامید. اکنون درصدد هستم اینگونه ناشران را که در نمایشگاه کتاب ۹۸ شرکت داشتند، معرفی کنم.

ناشران فعال و ضرورت هماهنگی

ناشرانی که تماماً در اختیار چاپ و نشر آثار معلولیتی بودند مثل انتشارات توانمندان و ناشرانی که در کنار دیگر کارهایشان، آثاری هم درباره معلولین یا آثاری از نویسندگان دارای معلولیت منتشر کرده بودند. اسامی اینان اینگونه است:

انتشارات توانمندان

انتشارات آوای کلار

انتشارات بعثت (انجمن اوتیسم ایران)

انتشارات رودکی

انتشارات پرتغال

انتشارات آوای نور

انتشارات دانژه

انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

ناشران همسو در عرصه های مثلاً کودکان یا دفاع مقدس با هم جلسات هماهنگی دارند و توانسته اند با ایجاد یک تشکل و اتحادیه هماهنگ تبدیل به قطب انتشاراتی شوند. ناشران فعال در زمینه معلولین

ص: ۹۰

هم لازم است اینگونه عمل کنند و با ایجاد یک تشکل سراسری در ایران و مطالبه گری برای کاغذ و امکانات می توانند خدمات بیشتری در زمینه چاپ و نشر عرضه کنند.

تجمع در نمایشگاه کتاب

اگر ناشران فعال در عرصه معلولین در نمایشگاه کتاب در یک محل تجمع کنند و در همان محل جلسات و نشست ها و برنامه های جنبی هم برگزار گردد به موفقیت بهتر خواهند رسید. مشروط به اینکه آن محل مناسب سازی شده باشد و امکانات کافی برای عرضه آثار و مراسم داشته باشند.

رویکردها و گرایش ها

ناشرانی فعال در عرصه معلولین یک رویکرد نداشته بلکه دارای تکثر و تنوع می باشند. اکنون به برخی از تفاوت های مهم آنها می پردازم:

- برخی مثل نشر پرتغال علاقه مند به ترجمه آثار معلولیتی غربی هستند. همه آثاری که از پرتغال در زمینه معلولین مشاهده شده، ترجمه داستان یا رمان های غربی است.

- برخی ناشران مثل انتشارات توانمندان درصدد معرفی نخبگان ایرانی دارای معلولیت و تجزیه و تحلیل شرایط داخلی با اتکای بر مدل توسعه فرهنگی درون زا، یعنی این ناشر و مؤسسه پژوهشی پشتیبان آن، بر این باوراند که مسیر پیشرفت و ترقی معلولان ایران از درون جامعه و فرهنگ ایران می گذرد و باید بر اساس ظرفیت ها و توانمندی های داخلی بر قوت ها پای فشارد و قوت ها را توسعه داد و موانع را کنار زد.

۳- ناشرانی مثل آوای کلار بر چاپ و نشر داستان و رمان و مجموعه اشعار معلولان ایرانی تأکید دارد و در این حوزه فعال است.

۴- نشر دانژه بیشتر در زمینه آثار حقوقی فعالیت می کند.

۵- کانون پرورش فکری در حوزه کودک و نوجوان فعال است.

۶- ناشرانی مثل انجمن اوتیسم ایران فقط کتاب های مرتبط به موضوع تخصصی خودشان را منتشر می کنند.

بالاخره این گرایش ها در ناشران فعال در عرصه معلولیت وجود دارد و به طور طبیعی یک تقسیم کار انجام یافته و هر ناشر بر اساس رویکردی که دارد، آثاری را منتشر کرده است.

ص: ۹۲

خانواده های افراد دارای معلولیت، پژوهشگران علاقه مند به موضوعات معلولیتی و خود معلولین اگر کتاب بخواهند باید تمامی نمایشگاه را جستجو کنند و دقیقاً مثل یافتن سوزنی در انبار کاه است.

با اینکه در نمایشگاه کتاب افراد باید بتوانند از چند طریق به کتاب های موردنظر خود برسند؛ این راه ها عبارت اند از:

۱- ناشران

۲- کیوسک های اطلاع رسانی و وب سایت نمایشگاه

۳- رادیوی فعال در نمایشگاه

۴- کارنامه نشر

هر یک از این چهار راه در مورد کتب معلولیتی با اختلال مواجه است و نمی توانند مراجعه کنندگان را به نتیجه برسانند. اشکالات در این زمینه بارها به مسئولین گفته شد و به مسئول قبلی خانه کتاب و نیز به مسئول جدید آن در جلسات حضور گفته شد ولی هیچ اقدامی انجام نشد.

متأسفانه بسیاری از معلولین که با زحمت فراوان و به رغم هزینه های فراوان و به رغم فقدان مناسب سازی نمایشگاه وقتی برای خرید کتاب به نمایشگاه می روند با دست خالی برمی گردند. اکنون به معرفی و آسیب شناسی هر یک از شیوه های فوق می پردازیم:

شیوه های دسترس پذیر کتاب

یک شیوه بسیار مهم خود ناشران هستند. ناشران دسته بندی و طبقه بندی شده همراه با آثاری که عرضه می کنند از چند ماه قبل در سایت نمایشگاه و در بولتن راهنمای نمایشگاه ثبت می شوند. و کاربران و نیازمندان

به کتاب از چند ماه قبل به سایت یا به کتاب نمایشگاه مراجعه کرده و مثلاً در بخش معلولیت یا در بخش نایبایی، انتشارات موردنظر و آثارشان را یافته و برای خرید برنامه ریزی می کنند. حتی با ناشر تماس گرفته و روز و ساعتی که برای خرید به غرفه ناشر مربوطه می روند را اعلام می نمایند.

اما متأسفانه در ایران بعد از ۳۲ سال هنوز مدیریت نمایشگاه در این زمینه ضعیف است. حتی ریاست نمایشگاه نمی دانند ناشران ویژه چاپ کتب معلولین کدام اند و نام و آدرس آنها چیست؟ به همین دلیل افراد خواهان کتاب از طریق ناشران به سختی می توانند به نیازهای خود برسند.

امسال در نمایشگاه چند ناشر زیر که درباره معلولیت ها و معلولان کتاب چاپ کرده اند، حضور داشتند:

انتشارات توانمندان

انتشارات آوای کلار

انتشارات رودکی

انتشارات پرتغال

انتشارات بعثت (انجمن اوتیسم ایران)

انتشارات آوای نور

انتشارات دانژه

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

انتشارات دانشگاه بهزیستی و توانبخشی

عمده و اکثر کتب درباره معلولیت و معلولان را این ده ناشر عرضه کرده اند. اکثر ناشران را از اسم و عنوان آنها نمی توان فهمید که درباره معلولیت آثار چاپ می کنند. علاوه بر آن این ناشران پراکنده اند و یک فرد دارای معلولیت اگر بخواهد به چند ناشر از این ده انتشاراتی هم سر بزند، بسیار دشوار است.

اما مهم ترین مسئله این است که دکه های راهنمای ارباب رجوع به کسی که می پرسد ناشران فعال در زمینه معلولیت ها را می خواهم، همین ناشران را هم معرفی نمی کنند. لذا افراد گاه با جستجوی فراوان و با پرس و جوها و تلاش های بسیار غرفه این ناشران را پیدا می کنند. با اینکه به راحتی نمایشگاه می توانست از خود NGOها و افراد خبره کمک بگیرد و ناشران فعال در معلولین و آثارشان را روی سایت معرفی کند.

فرهنگ سازی

معمولاً در طول سال اطلاعات لازم درباره کتاب ها از طریق رسانه ها به مردم داده می شود و اقشار و افراد نیازمند به کتاب در ایام نمایشگاه بر اساس اطلاعات پیشین به خرید می پردازند. البته دسته ای هم هستند که در نمایشگاه به جستجو می پردازند و پس از یافتن کتاب مورد نظر به خرید اقدام می کنند.

با توجه به اینکه اقدامات فرهنگ سازانه و معرفی کتاب در زمینه کتاب معلولین کم و ضعیف است از این رو معلولان و خانواده های آنها و مردم شناخت لازم را ندارند. یعنی نمی دانند چه ناشران در عرصه چاپ کتب معلولیتی فعال اند و رویکردهای آنها چیست؟ همچنین اطلاعی از آثار منتشره و محتوای آثار ندارند.

دفتر فرهنگ معلولین در سال ۱۳۹۷ سامانه ای به نام «فرهنگ معلولین» راه اندازی کرد که کارش فقط معرفی کتاب است. یعنی بر آثار جدید مآخذشناسی و چکیده می نویسد و آنها را منتشر می کند. نیز رویدادهای کتاب مثل جشنواره ها و همایش ها و رونمایی ها را هم معرفی می کند.

اطلاع رسانی

کیوسک های اطلاع رسانی چند مشکل اساسی برای معلولین دارد اولاً

افرادی که آنجا هستند به کتاب و ناشران آگاهی کامل ندارند و خبره نیستند. ریاست نمایشگاه لازم است کیوسک ها را دو قسمت کند یک قسمت مشاوره باشد و افراد خبره به ناشران و کتاب به ارباب رجوع مشاوره دقیق بدهند. و قسمت دوم راهنماها باشند که جای ناشران یا محل کتاب های خاص را نشان می دهند.

اگر چند کیوسک ویژه معلولان باشد که درباره کتاب معلولیتی مشاوره بدهند خیلی کار آیی خواهد داشت. اما رادیویی که در ایام نمایشگاه تبلیغ ناشران و کتاب ها و نشست ها را می کند. معمولاً از ناشران بزرگ تبلیغ می کند و دیده نشده به تبلیغ ناشران کوچک و آثار اقشار ضعیف پردازند. کارنامه نشر اصلی ترین محلی است که هر سال در نمایشگاه حضور دارد. خانه کتاب به عنوان اصلی ترین نهاد متصدی کتاب در ایران اطلاعات تمامی کتب منتشره در ایران را سالانه به صورت کتابشناسی و سپس روی CD و اینترنت منتشر می کند. علاوه بر آن همه آثار را در ایام نمایشگاه در یک سالن نمایش می دهند.

اما چینش و طبقه بندی آثار معلولیتی در کتابشناسی ها دقیق نیست و مشکلات بسیار برای کاربران در این زمینه هست.

ریشه همه این مشکلات در این نکته است درختواره اطلاعات کتب در ایران ترسیم نشده و شاخه های اصلی و فرعی و نسبت آنها معلوم نیست. از این رو عناوین اصلی و فرعی اطلاعات معلولیتی هم معلوم نیست. لازم است یک گروه نمایه سازی شاخه های مختلف اطلاعات کتب را تدوین و درختواره اطلاعات کتب و از جمله اطلاعات کتب معلولیتی را تدوین و منتشر کنند. سپس بر اساس این درختواره، آثار عرضه شده در نمایشگاه هم طبقه بندی شود. و بر اساس آن کاربران هم راهنمایی شوند. دقیقاً مثل شهری است که وقتی نقشه آن ترسیم نشود، نمی توان افراد تازه وارد را راهنمایی کرد. یعنی

افراد نقشه کش، با نام گذاری روی خیابان ها و اماکن و تعیین جایگاه های آنها نقشه را ترسیم می کنند؛ سپس گروه اطلاع رسانی، کاربران را راهنمایی و هدایت می نمایند. اما در مورد کتب هنوز اسم گذاری ها کامل نیست یعنی هنوز نمی دانیم کتاب های درباره ارتقای فرهنگی ناشنویان را چه نام گذاری کنیم آیا آنها را توانبخشی فرهنگی ناشنویان بنامیم؟

بالاخره معلوم نبودن اسامی به این معنا است که محتوا و هویت آثار ذیل این اسامی شناخته شده نیست.

در قدم بعد جایگاه هر گروه از کتب و نسبت آن با دیگر منابع مشخص نیست.

لازم به یادآوری است که اینگونه مشکلات و کمبودها مربوط به فقدان اصطلاح نامه و تزاروس معلولیتی در ایران است و این مشکل به دلیل این است که در دانشگاه ها و در آموزش عالی در این زمینه کار نشده است و اساساً آموزش عالی به این بخش ورود نداشته است.

در سال های اخیر «دفتر فرهنگ معلولین» اقداماتی برای تدوین اصطلاح نامه معلولیتی را آغاز کرده ولی به دلیل فقدان بودجه و امکانات کافی نتوانسته است سریع پیش برود.

خلاصه اینکه خرید کتاب های معلولیتی در نمایشگاه کتاب ۱۳۹۸ با مشکلاتی مثل سنوات قبل مواجه بود و ریاست نمایشگاه در این باره اقدام جدی نداشت.

قبلاً درباره گرایش ناشران به اختصار بحث شد و اکنون درصدد هستم مفصل تر خط مشی ناشران فعال در عرصه معلولیت و معلولان ایران را توضیح دهم.

انتشارات پرتغال

این ناشر تاکنون حدود سی عنوان کتاب در حوزه معلولیت منتشر کرده است. محتوای این آثار داستان و رمان هایی است که در غرب با استقبال مواجه بوده و جوایزی به آنها تعلق گرفته است. این آثار را به فارسی برگردان و منتشر می کند. سابقه این ناشر، زیاد نیست اما از نظر فروش یکی از پرفروش ترین انتشارات است. کتاب هایی که در زمینه معلولین منتشر کرده گاه به چاپ ۳۶ رسیده است آن هم ظرف سه یا چهار سال. بنابراین چرخش اقتصادی و مالی این ناشر قابل مقایسه با دیگر ناشران نیست.

اما به لحاظ محتوایی و تأثیرگذاری، آثار این ناشر بعضاً مشتمل بر تجاربی است که به ایران منتقل می گردد. دستاوردهای مثبت و مطلوب موجود در جوامع غربی را از طریق نشر کتاب به داخل می آورد. اما فرهنگ و سبک زندگی خاصی را ترویج می کند. ارتباطات و مناسبات افراد در جامعه آن گونه که در کشورهای غربی مرسوم و متداول است ترویج می کند.

مجموعه کتاب هایی که به شیوه کمیک (داستان هایی با تصاویر سریالی) به نام من جوکم و من جوکترینم منتشر کرده، مدلی از شادی و فرحناکی را تبلیغ می کند. به دلیل وضعیت روحی معلولان ایران، این آثار برای آنان سودمند است.

همچنین مشاغلی مثل جوکر بودن یا خواننده بودن را برای جامعه

هدف ترویج کند. برای اولین بار است که کتابی زندگی فردی ویلچری را تبیین می کند که جوکر است و در جلسات و مراسم مردم را می خندانند و شاد می کند.

انتشارات آوای نور

این انتشارات رویکرد و دیدگاه خاص در کتب معلولیتی دارد. اکثر کتاب هایی که تاکنون در این حوزه منتشر کرده روان شناختی به معنای عام است. به معنای عام یعنی موضوعاتی مثل یادگیری، دیرآموزی و سلامت روان را هم شامل است.

البته تلاش کرده موضوعات جدید که درباره آنها آثار نیست یا منابع اندک هست، منتشر کند.

با توجه به اینکه درباره برخی موضوعات در ایران منبع نداریم یا منابع ضعیف اند، از این رو مسئولین این انتشارات را در باب این گونه موضوعات به سراغ منابع خارجی رفته و به ترجمه آنها پرداخته است. از این رو عناوین ترجمه ای و مترجم در کارنامه این ناشر برجسته و قابل توجه است. و به نظر می رسد بیش از نیمی از آثارش ترجمه است.

با اینکه برخی ترجمه های این ناشر بسیار مهم و مؤثراند مثل کتاب سلامت روان اثر کوئینیک استاد دانشگاه دوک اما به نظر می رسد انتقال دانش و تجربه از طریق برخی از این ترجمه ها بعید است. چون فقط به دغدغه های غربی پرداخته و فرهنگ و اقتضائات ایران فاصله دارد.

یکی از ابتکارات ناشر آوردن اصطلاح نامه و معادل سازی در پایان هر کتاب است. این شیوه در انتقال تجارب مؤثر است.

کتاب هایی که در اصل پایان نامه بوده و با همکاری استاد و دانشجو کتاب شده، در کارنامه این ناشر کم نیست و بعضاً هنوز خامی دارد و در کتاب شدن آن عجله کرده اند.

تبویب و فصل بندی در مجموع نمره قابل قبولی ندارد. و معلوم است که فرد خیره کتاب بر این قسمت نظارت نداشته است.

بسیاری آثار را به روش دیجیتال و در تیراژ کم منتشر کرده است و این مشکل بسیاری از ناشران ریشه دار و اصیل است.

انتشارات توانمندان

خط مشی این ناشر با همه ناشران دیگر متفاوت است و از ابتدا آگاهانه به نشر آثار ویژه پرداخته است. این ناشر با بررسی کارشناسانه جو ایران به این نتیجه رسید که باید برای معلولین کتاب های متناسب با اقتضائات ایرانی منتشر کرد. از این رو آثار این ناشر دارای ویژگی های زیر است:

۱- تنها ناشری است که به نشر کتب مرجع مثل راهنما، دانشنامه و کتابشناسی در عرصه معلولیت ها و معلولین می پردازد.

با توجه به اینکه منابع مرجع جایگاه و تأثیر اساسی در توسعه فرهنگی و گسترش فرهنگ مکتوب دارد، از این رو با جدیت تولید و تألیف آثار مرجع و انتشار آنها را دنبال می کند.

۲- زندگی نامه نگاری و شخصیت شناسی؛ این ناشر با باور به اینکه لازم است توانمندی ها و تجارب معلولین ایران به اشتراک گذاشته شود، از این رو به انتشار کتاب هایی درباره چهره های دارای معلولیت یا شخصیت های فعال در عرصه معلولیت پرداخته است. لازم به یادآوری است که با عدم انتشار کتاب درباره این افراد، اینان کاملاً فراموش خواهند شد و آیندگان اطلاعی از اینان نخواهند داشت.

۳- حمایت از نویسندگان دارای معلولیت و انتشار آثارشان یکی از ویژگی های مهم این ناشر است. تاکنون آثار بسیار از سراسر ایران جذب کرده است. به طوری که اگر این آثار را جذب نمی کرد، هرگز این متون چاپ نمی شد. هدفش این است که از این طریق استعداد های معلولین کشور به

فعلیت برسد و در آینده نزدیک شاهد جریان فعالی از معلولان نویسنده، پژوهشگر و شاعر باشیم.

۴- تاریخ نگاری معلولیت در شهرها و استان های کشور، از دیگر فعالیت های این ناشر است. این ناشر توانسته با ثبت رخدادهای تاریخی ویژه معلولین در هر منطقه، به هویت بخشی و ارتقای اجتماعی معلولان پردازد.

۵- انتقال تجارب با ثبت و به اشتراک گذاری دستاوردهای NGOها و شخصیت ها از دیگر اقدامات این ناشر است. از این رو تاکنون چندین عنوان کتاب درباره تشکل ها و شخصیت ها عرضه کرده است.

۶- تأمین منابع علمی برای دیگر پژوهش ها از جمله دیگر اقدامات این ناشر است. متأسفانه به دلیل کمبود منابع علمی در بسیاری از موضوعات معلولیتی، امکان تألیف آثار جدید وجود نداشت. اما این ناشر توانست مسیر جدیدی برای تحقیقات معلولیتی تجربه کند و منابع علمی زیادی هم آماده و منتشر نماید.

این ناشر بر اساس این ویژگی ها، خط مشی جدیدی، پی ریزی کرد و آثار بسیاری را عرضه نموده است.

ص: ۱۰۱

فصل سوم: کتاب معلولیتی

اشاره

ص: ۱۰۳

وضعیت و آمار کتاب های منتشره درباره موضوعات معلولیتی چگونه است؟ علل و عوامل پیدایش این وضعیت کدامند؟ کتاب چه تأثیری در زندگی معلولین دارد؟ ضرورت و کارآمدی کتاب در چیست؟

این فصل تلاش می کند به این پرسش ها پاسخ گوید. یعنی درصدد هستیم کتاب معلولیتی را به عنوان یک واقعیت، تجزیه و تحلیل کنیم.

ص: ۱۰۴

«کتاب معلولیتی» اصطلاحی است که به تدریج فراگیر و متعارف شده و در کنار کتاب کودک، کتاب دانشجو، کتاب پزشکی، کتاب مهندسی و کتاب دینی گویای گروهی از کتاب‌هایی است که با معلولیت‌ها و معلولان ارتباط دارد. در زبان عربی به نام «کتاب الاعاقه» یا «کتاب معاقین» و در انگلیسی (DB) Disability Book است. البته معلولین شامل نابینایان، ناشنویان، جسمی-حرکتی و ذهنی می‌باشند و کتاب‌های هر گروه گاه به نام همان گروه نام‌گذاری شده است؛ مثل کتاب نابینایی، کتاب ناشنوایی و غیره است. نیز کتاب بریل (BB) Braille Book و کتاب گویا یا کتاب صوتی (TB) Talking Book، کتاب دیداری (PB) Projected Book، منظور کتاب‌های که برای معلولین روی پرده می‌اندازند، اصطلاحات دیگر است که در فرهنگ معلولین کاربرد دارد. اصطلاح جدیدتر به نام کتاب درمانی **Bibliotherapy** هست که از کتاب برای القاء و سالم‌سازی روان و بهداشت روانی استفاده می‌کنند. گرایش به کتاب در درمان معلولین در واقع راه‌کاری است که در برابر گرایش فیزیوتراپی مطرح شده است. نقش و جایگاه کتاب در جامعه و فرهنگ معلولین در ایران ناشناخته است و تجارب و دستاوردهای پیشرفته‌ای که در برخی کشورها وجود دارد، هنوز به ما منتقل نشده است. این پرونده بیشتر به چاپ و نشر کتاب اهتمام دارد و درصدد هستیم بدانیم در این زمینه چه جایگاهی دارد و با کشورهای پیشرفته چقدر فاصله داریم؟ و چه راه‌کارهایی برای رسیدن به وضع مطلوب هست؟

در جهان امروز ثابت شده هر کشوری معادن و ذخایر بیشتر دارد ثروتمندتر نیست بلکه هر کشوری اطلاعات، مغزهای متفکر، گروه‌های نخبه بیشتر دارد ثروتمندتر است. کشورهای آفریقایی مملو از معادن طلا و دیگر فلزات قیمتی است ولی بدبخت‌ترین و فقیرترین هستند. در جوامع کوچک هم همین طور است و حتی خانواده‌ها هم گاه هزاران متر زمین و ثروت‌های بسیار دارند ولی دانش و عقل بهره‌وری و استفاده از آنها را ندارند، از این رو فقیر و بدبخت زندگی می‌کنند. خانواده‌هایی هستند که با حقوق معمولی کارمندی بهترین زندگی‌ها را دارند. در مورد معلولین هم اگر تعقل، عقلانیت، دانش، معلومات، کتابخانه، بانک اطلاعات، کتاب و کتاب‌خوانی، تولید محصولات فرهنگی داشته باشد، همه چیز دارند و رفاه و معیشت آنها قطعی است ولی اگر بهترین حقوق‌ها را دریافت کنند و دارای ساختمان‌های بسیار و دیگر اموال باشند ولی دانش مرفه زیستن و عقلانیت درست زندگی کردن را نداشته باشند قطعاً جامعه خوبی نخواهند داشت. اهمیت و تأثیر کتاب در سرنوشت انسان، در رفاه و سعادت معلولین در جهان مدرن ثابت شده و در زمینه توانمندسازی از طریق کتاب و به وسیله کتاب تجارب بسیار به دست آمده است. تا جایی که نظریه توانمندسازی مبتنی بر فرهنگ در مقابل توانمندسازی یا توانبخشی مبتنی بر جامعه قرار گرفته و به عنوان جدیدترین نظریه مطرح شده است. در فرهنگ ایرانی و اسلامی نکته‌هایی مثل «توانا بود هر که دانا بود»؛ «ز دانش دل پیر برنا بود» فراوان به چشم می‌خورد که توانمندی را با دانایی پیوند داده و آسیب‌ها را با فرهنگ و دانش، برنا و درمان ساخته است. اما در ایران کنونی، چند دهه با تأخیر راه کار توانبخشی مبتنی بر جامعه را از غرب وارد کردند. در همین مورد هم درجا زدند؛ با اینکه غرب به **Bibliotherapy** به جای فیزیوتراپی و اولویت دادن به

فرهنگ و طرح توانبخشی مبتنی بر فرهنگ رسیده است ولی مدیریت کلان معلولان در ایران هنوز اندر خم دهه های گذشته است. تفکر تا راه حل عملی بعضی می پرسند معلولین بیش از هر چیز نیاز به امکانات اقتصادی و رفاهی دارند، کتاب به چه درد آنها می خورد؟ در پاسخ کارشناسان امور معلولین گفته اند امور رفاهی و معیشتی معلولان مهم است ولی با توجه به اینکه رفاه، اشتغال و معیشت پایدار وقتی به وجود می آید که تفکر صحیح و کارشناسانه در این زمینه وجود داشته باشد. اگر اندیشه و نظریه درست در موضوعات رفاه و اقتصاد معلولین وجود نداشته باشد، هر اقدام و هر کاری در این زمینه موجب بدتر شدن اوضاع می گردد. اما تفکر صحیح و کارشناسی درست و راه کارهای علمی از کجا می آیند؟ اینها فقط از طریق گسترش دانش با افزایش محصولات فرهنگی و رونق چرخه های علمی در جامعه به دست می آیند. و کتاب نقش زیربنایی در این عرصه را دارد. خلاصه اینکه اندیشه و تفکر اولین گام در حل مشکلات است و کتاب شاخصی است که وضع خوب یا بد را نشان می دهد. به عنوان مثال به اشتغال می پردازیم. تا کنون یک کتاب درباره اشتغال معلولین در ایران منتشر نشده است. عدم انتشار کتاب در باب اشتغال نشانگر این نکات است: - هنوز متفکران پژوهشگران و نویسندگان به تفکر درست و علمی در این زمینه دست نیافته اند. - هنوز راه حل برای اجرا و عمل وجود ندارد - دانشجویان در نگارش تحقیق و پایان نامه در این زمینه منع ندارند. - گزارش نگاران جراید و دیگر اصحاب رسانه برای درج مطلبی در این زمینه، مأخذ ندارند. نتیجه عینی و عملی همه مطالب فوق این خواهد شد که معلولین از نظر اشتغال و مشاغل درآمدزا و کسب و کار، همچنین رفاه و معیشت مشکل دارند. حل مشکلات منوط به این است که نخبگان و کارشناسان، مطالعه را شروع کنند و با تأمل و تفکر به تجزیه و تحلیل شرایط، روش رفع موانع و شیوه ایجاد مشاغل درآمدزا پردازند. نتایج

این تحقیقات به دست مسئولین برود و مطالب علمی را تبدیل به راه کارهای عملی نمایند. در نهایت با اجرا شدن این راه کارها به تدریج اشتغال، رفاه و معیشت مطلوب در جامعه هدف پدید می آید. کتاب در نظام فرهنگی در همه جوامع و فرهنگ ها هنوز جایگاه کتاب به عنوان زیربنای همه حلقه های فرهنگ مسلم و محرز است. با پیدایش کامپیوتر عده ای فکر کردند، جایگزینی برای کتاب پیدا شده ولی پس از چند سال متوجه شدند کامپیوتر صرفاً ابزاری است که نیاز به محتوا دارد و محتوای آن توسط پژوهشگران متفکر و خلاق و نویسندگان تأمین می گردد. چشم انداز آینده جامعه معلولان بدون اهتمام به کتاب و توجه به جایگاه رفیع کتاب، روشن نیست. برخی آمار و ارقام که گویای کمیت و کیفیت وضعیت معلولیت ها است. فرهنگ مثل زیست دارای سیستم و حلقه های به هم پیوسته و وابسته است. روزنامه نگاری، فیلم سازی و هنر، اینترنت و سایت ها، شبکه های موبایلی، چاپ و نشر و پایان نامه نگاری برخی از حلقه های مهم فرهنگ را تشکیل می دهند. اما از نظر تغذیه و داد و ستد همه اینها درون مایه و محتوای فکری خود را از کتاب می گیرند. یعنی انسان یافته ها و افکار خود را معمولاً به کتاب می ریزد و در کتاب ثبت می کند و کتاب در واقع بخش فکری انسان است. سپس دیگر حلقه ها با اخذ از کتاب یا بر پایه دیدگاه هایی که در کتب آمده خود را می سازند و تغذیه می شوند. به عنوان نمونه مدیر یک سایت اینترنتی، مطالب را از روزنامه می گیرد و روزنامه در نهایت از کتاب تغذیه شده است. یا مجری تلویزیون یا مجری رادیو مطالبی که در یک برنامه ارائه می کند، یعنی مطالبی که به نام تکس نوشته می شود، این مطالب را از کتاب اخذ می کند و با دستکاری، برای عرضه در تلویزیون یا رادیو آماده می کند. هر حلقه ای از فرهنگ را در نظر بگیریم با واسطه یا بدون واسطه درون مایه و تغذیه خود را از کتاب اخذ کرده است. از این رو کتاب جایگاه و نقش مهم و زیربنایی در همه

فرهنگ‌ها بر عهده دارد. فرهنگ‌های کلان مثل فرهنگ یک کشور یا خرد مثل فرهنگ یک قشر چون معلولین لزوماً باید این زیربنا را تقویت کرده و توسعه دهند تا بتوانند از این طریق دیگر حلقه‌های فرهنگی را سامان دهی و کارآمد نمایند. وضعیت کنونی و وضعیت مطلوب خبرگزاری آنا (خبرگزاری دانشگاه آزاد اسلامی) در ۱۶ تیرماه ۹۴ مقاله و آمار و ارقامی در مورد کتاب زیر عنوان «مقایسه شمارگان کتاب در ایران و کشورهای توسعه یافته» منتشر کرد که بسیار تکان دهنده است. خلاصه این مقاله که روی سایت آنا آمده چنین است: در سال ۱۳۹۳ در ایران برای هر ایرانی ۹/۱ کتاب منتشر شده است، در حالی که این رقم در کشورهای پیشرفته و حتی کشورهای در حال پیشرفت بسیار زیادتر است. در آمریکا ۴۰ عنوان کتاب، هر سال برای هر نفر منتشر می‌شود؛ یعنی ۲۱ برابر ایران در ۱۳۹۳ است. اما آمار کتب درباره موضوعات معلولیتی و معلولان در ایران، حدود ۶۰۰ عنوان کتاب است. یعنی از سال ۱۳۳۴ که اولین کتاب معلولیتی منتشر شد تا پایان ۱۳۹۵ یعنی طی ۶۱ سال ۶۰۰ کتاب در ایران درباره معلولان و معلولیت‌ها شناسایی شده است. یعنی هر سال ۸۳/۹ عنوان کتاب در ایران (منظور همه شهرها) درباره موضوعات معلولیتی منتشر شده است. نیز سازمان بهزیستی و ادارات بهزیستی در استان‌ها و شهرها و نیز دانشگاه علوم بهزیستی از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۹۵ یعنی طی ۳۵ سال جمعاً ۶۴ عنوان کتاب درباره موضوعات مختلف بهزیستی و از جمله معلولیت منتشر کرده است. یعنی هر سال ۸/۱ عنوان کتاب منتشر کرده‌اند. اما دفتر فرهنگ معلولین از ۱۳۹۰ (افتتاح) تا ۱۳۹۵ یعنی طی پنج سال ۶۹ عنوان منتشر کرده است. یعنی هر سال ۸/۱۳ عنوان کتاب منتشر کرده است. در مقایسه با سازمان بهزیستی ۱۲ برابر بیشتر منتشر کرده است. البته امکانات این دفتر با سازمان بهزیستی به هیچ وجه قابل مقایسه نیست. نکته مهم تر اینکه از ۶۴

اثری که سازمان منتشر کرده تقریباً ۴۰ عنوان به معلولین اختصاص دارد و بقیه کتب به ایتام، دختران فراری، معتادین و دیگر موضوعات اختصاص دارد. این آمارها از منظرهای مختلف نیاز به بررسی دارد و اینجا جای همه این بررسی ها نیست و لازم است به روش کتاب سنجی، جوانب مختلف کتاب معلولیتی در ایران تجزیه و تحلیل گردد. دفتر فرهنگ معلولین یک جلد کتاب به نام کتاب سنجی در زمینه معلولین در دست اقدام دارد که در ماه های اخیر عرضه خواهد شد و همه تحلیل های آماری در آن کتاب عرضه خواهد شد. همان طور که گفته شد تقریباً همه معضلات و مشکلات جامعه هدف وابسته به کتاب است، از این رو چشم انداز آینده به کتاب بستگی دارد. زیرا بدون کتاب نمی توان آینده روشن و مطلوب برای جامعه معلولین انتظار داشت. و لازم است پیشنهادات مهم و سازنده برای اصلاح وضعیت کتاب عرضه کرد. اولین کتاب بر اساس اسناد موجود اثری با این مشخصات است: هلن کلر: داستان زندگی من، تألیف آلبرت میسی، ترجمه ثمینه باغچه بان (پیرنظر)، چاپ اول: ۱۳۳۴. این کتاب درباره خانمی است که در نوزده سالگی بینایی و شنوایی خود را کاملاً از دست داد. ولی با تلاش و کوشش فراوان توانست به پیشرفت ها و مدارج بالایی برسد. خانم باغچه بان دختر جبار باغچه بان این کتاب را ترجمه کرد تا الگوسازی کند. اقتضائات و انتظارات تا وقتی که وضع کتاب در جامعه معلولین بهبود پیدا نکند نمی توان حل مشکلات را انتظار داشت. مشکلات فرهنگی و اجتماعی و حقوقی مثل اشتغال، تأمین رفاه و تأمین حرمت و کرامت و تأمین حقوق اجتماعی معلولان منوط به کتاب است. ممکن است راجع به ارتباط و همبستگی دو متغیر کتاب و حل معضلات فردی و اجتماعی جامعه معلولان پرسش شود و کسی پرسد کتاب چگونه مشکلات را رفع می کند؟ پاسخ این است که کتاب مجموعه ای از فکر، اندیشه، دیدگاه، راه کار و تجزیه و تحلیل

مسائل و معضلات است. کتاب بیشتر نشانگر تأملات بیشتر و تفکرات افزون تر درباره مسائل معلولین و حاکی از تلاش فکری بیشتر است. اما فقدان کتاب به معنای نبودن اندیشه و تفکر و مطالعه درباره معضلات معلولین است. کتاب را نویسنده ای به جعبه آچار و جعبه ابزار تشبیه کرده است، هر مقدار در جعبه ابزار وسایل بیشتر داشته باشد، تعمیرات و اصلاحات بهتر عملی می شود. چون هر ابزار برای باز کردن پیچ خاصی است و کارآیی ابزارها متفاوت است و از طرف دیگر مشکلات هم متنوع و متکثر است. تعمیر کار وقتی با چند ابزار محدود وارد یک مجتمع مسکونی می شود، چند وسیله محدود را می تواند تعمیر کند ولی وقتی ابزارهای متنوع و زیاد در اختیار داشته باشد، هر گونه تعمیری را می تواند انجام دهد. کتاب هم همین گونه است. وقتی انبوه کتب باشد یعنی تعدادی از آنها راه کارهای جهان پیشرفته را منتقل کرده، تعداد به نقد وضعیت موجود ایران پرداخته، تعدادی راه کارهای اجرایی توسط تشکل های مردمی را بررسی و راه درست را پیشنهاد کرده و خلاصه هر گروه از کتب کارآیی ویژه ای نسبت به مشکلات جامعه هدف دارند و سرجمع همه اینها حل بسیاری از مشکلات آنان است. اما آمار کتاب درباره معلولین چه اندازه باشد مطلوب است؟ اگر بخواهیم وضع جهان پیشرفته را ملاک قرار دهیم و آمار معلولین ایران را بر اساس سازمان بهزیستی چهار میلیون نفر بدانیم، به این نتیجه می رسیم: ۴ میلیون نفر \times ۴۰ نفر کتاب در سال = ۱۶۰ میلیون عنوان کتاب در سال. یعنی بر پایه اینکه جامعه هدف چهار میلیون نفر باشند، اگر ۱۶۰ میلیون عنوان کتاب هر سال درباره موضوعات معلولیتی و شخصیت های معلول منتشر شود، وضع مطلوب است. اما آمارهای واقعی و عرضه شده از طرف نهادهای بین المللی معلولین ایران را حداقل ده میلیون نفر می دانند. با این وصف، نیاز به حداقل ۴۰۰ میلیون عنوان کتاب هست. اما تولید این

حجم از کتاب فعلاً محال و ممتنع است. اما اگر مینا را سال ۱۳۹۳ قرار دهیم و نفر کتاب را ۹/۱ بدانیم رقم ۰۰۰/۶۰۰/۷ به دست می آید. یعنی برای کل معلولین ایران اگر ۰۰۰/۶۰۰/۷ کتاب در سال منتشر شود به هر معلول ۹/۱ کتاب اختصاص می یابد. در این صورت افراد عادی و معلولین نزدیک به هم می شوند. توجه کنید قبلاً به دست آمد که آمار کتاب معلولیتی در ایران ۱۳/۹ در سال بوده است. یعنی هر سال حدود ۱۰ عنوان کتاب به طور میانگین از سال ۳۴ (نشر اولین اثر) تا ۹۵ (نشر آخرین اثر) در ایران منتشر شده است. در حالی که حداقل از ۹۳ تا کنون باید ۰۰۰/۶۰۰/۷ کتاب در سال برای معلولین منتشر می شده تا معلولین با مردم عادی یکسان می شدند. فاصله ۱۰ تا ۰۰۰/۶۰۰/۷ بسیار زیاد است اگر حتی یک میلیون کتاب در سال برای معلولین منتشر می شد یعنی حدود یک هفتم، باز فاصله زیاد است و تا وقتی این فاصله پر نشود نباید انتظار حل مشکلات را داشته باشیم. راه کار برخی کشورهای منطقه مثل عربستان، کویت و قطر در بیست سال اخیر توانسته اند، آمار تولید کتاب معلولیتی را بسیار افزایش دهند. در نمایشگاه بین المللی شارجه (شارقه) که ناشران معلولیتی منطقه شرکت می کنند، در سال ۹۳ عربستان سعودی حدود سیصد عنوان کتاب معلولیتی آورده بود. همان زمان سازمان بهزیستی در نمایشگاه بین المللی تهران شرکت کرد و غرفه اش شامل ۲۵ عنوان کتاب بود. دفتر فرهنگ معلولین در سفر به عربستان سعودی در این زمینه مطالعه انجام داد و به راه کارهای اجرایی و کارشناسی شده رسیده در دو جلسه به ریاست محترم سازمان بهزیستی و به معاون محترم فرهنگی گزارش آن داده شد ولی استقبال خاصی مشاهده نشد. اما مدیریت این دفتر به توصیه جناب آقای شهرستانی در حال اجرای طرح ده ساله است که تا کنون چهار سال آن طی شده و به نتایج مطلوبی واصل شده ایم. امیدواریم در شش سال باقی مانده،

آمار کتاب معلولیتی را در چارچوب امکانات و ظرفیتی که داریم تا پانصد عنوان در سال توسعه دهیم. در پایان توجه به این نکته لازم است که اگر به مقوله های زیربنایی مثل کتاب اهتمام نشود و شاخص ها بهبود پیدا نکند قطعاً و مسلماً اصلاح امور معلولین با موانع و مشکلات جدی مواجه خواهد شد. تعجب اینکه نهادهای متصدی امور معلولین تا کنون طرح و برنامه ای در این زمینه اعلام نکرده اند یا اقدامات فراگیر و جدی و عملی از سازمان بهزیستی در این حوزه مشاهده نشده است. نهادهای دیگر مثل خانه کتاب، کتابخانه ملی، وزارت فرهنگ و ارشاد نیز راه کار اجرایی برای کتاب معلولیتی تا کنون به عموم گزارش نداده اند. از خردسالی این شعر را در دبستان یاد داده اند و می خواندیم: من یار مهربانم دانا و خوش زبانم گویم سخن فراوان با آن که بی زبانم پندت دهم فراوان من یار پند دادم من دوستی هنرمند با سود و بی زیانم از من مباش غافل من یار مهربانم این شعر در توصیف کتاب، آن را یار مهربان، دانا و خوش زبان، پند دهنده و خلاصه حلال مشکلات توصیف می کند. واقعیت کتاب چیزی جز اوصافی که در این شعر آمده نیست. کتاب فراوان سخن می گوید و راهنمایی می کند، با هنرمندی مشکل گشایی می نماید. کتاب دوست بی ضرر و پر سود و مهربان است. از این رو مردم و معلولان نباید از کتاب غفلت کنند (از من مباش غافل) چون آن مهربان ترین دوست برای معلولان است. (۱)

ص: ۱۱۳

۱- این مطلب قبلاً در مجله توان نامه (شماره ۴-۵ بهار و تابستان ۱۳۹۵) منتشر شده است.

بعضی می پرسند معلولین بیش از هر چیز نیاز به امکانات اقتصادی و رفاهی دارند، کتاب به چه درد آنها می خورد؟ در پاسخ کارشناسان امور معلولین گفته اند امور رفاهی و معیشتی معلولان مهم است ولی با توجه به اینکه رفاه، اشتغال و معیشت پایدار وقتی به وجود می آید که تفکر صحیح و کارشناسانه در این زمینه وجود داشته باشد.

اگر اندیشه و نظریه درست در موضوعات رفاه و اقتصاد معلولین وجود نداشته باشد، هر اقدام و هر کاری در این زمینه موجب بدتر شدن اوضاع می گردد.

اما تفکر صحیح و کارشناسی درست و راه کارهای علمی از کجا می آیند؟

اینها فقط از طریق گسترش دانش با افزایش محصولات فرهنگی و رونق چرخه های علمی در جامعه به دست می آیند. و کتاب نقش زیربنایی در این عرصه را دارد.

تا کنون یک کتاب بومی و عملی درباره اشتغال معلولین در ایران منتشر نشده است. عدم انتشار کتاب در باب اشتغال نشانگر این نکات است:

- هنوز متفکران پژوهشگران و نویسندگان به تفکر درست و علمی در این زمینه دست نیافته اند.

- هنوز راه حل برای اجرا و عمل وجود ندارد.

- دانشجویان در نگارش تحقیق و پایان نامه در این زمینه منبع ندارند.

- گزارش نگاران جراید و دیگر اصحاب رسانه برای درج مطلبی در این زمینه، مأخذ ندارند.

نتیجه عینی و عملی همه مطالب فوق این خواهد شد که معلولین از نظر اشتغال و مشاغل درآمدزا و کسب و کار، همچنین رفاه و معیشت مشکل دارند.

حلّ مشکلات در این است که نخبگان و کارشناسان دست به کار شوند مطالعه داشته باشند و با تأمل و تفکر به تجزیه و تحلیل شرایط، روش رفع موانع و شیوه ایجاد مشاغل درآمدزا پردازند. نتایج این تحقیقات به دست مسئولین برود و مطالب علمی را تبدیل به راه کارهای عملی نمایند. و با اجرا شدن این راه کارها به تدریج اشتغال و اقتصاد رونق یافته و معیشت آنان بهتر گردد.

جایگاه کتاب

در همه جوامع و فرهنگ ها هنوز جایگاه کتاب به عنوان زیربنای همه حلقه های فرهنگ جامعه مسلم و محرز است. با پیدایش کامپیوتر عده ای فکر کردند، جایگزینی برای کتاب پیدا شده ولی پس از چند سال متوجه شدند کامپیوتر صرفاً یک ابزاری است که نیاز به محتوا دارد و محتوای آن توسط پژوهشگران متفکر و خلاق و نویسندگان تأمین می گردد.

در چشم انداز آینده لازم است توجه و اهتمام بیشتر به کتاب داشته باشیم و جایگاه رفیع تری برای کتاب در نظر بگیریم. این فصل به برخی آمار و ارقام ها می پردازد. نیز کمیت و کیفیت را مورد مطالعه قرار داده و تأملاتی در این باره دارد.

فرهنگ مثل زیست دارای سیستم و حلقه های به هم پیوسته و وابسته است. روزنامه نگاری، فیلم سازی و هنر، اینترنت و سایت ها، شبکه های موبایلی، چاپ و نشر و پایان نامه نگاری برخی از حلقه های مهم فرهنگ را تشکیل می دهند.

اما از نظر تغذیه و داد و ستد همه اینها درون مایه و محتوای فکری خود را

از کتاب می گیرند. یعنی انسان یافته ها و افکار خود را معمولاً به کتاب می ریزد و در کتاب ثبت می کند و کتاب در واقع بخش فکری انسان است. سپس دیگر حلقه ها با اخذ از کتاب یا بر پایه دیدگاه هایی که در کتاب آمده خود را می سازند و تغذیه می شوند.

به عنوان نمونه مدیر یک سایت اینترنتی، مطالب را از روزنامه می گیرد و روزنامه در نهایت از کتاب تغذیه شده است. یا مجری تلویزیون یا مجری رادیو مطالبی که در یک برنامه ارائه می کند، یعنی مطالبی که به نام تکس نوشته می شود، این مطالب را از کتاب اخذ می کند و با دستکاری، برای عرضه در تلویزیون یا رادیو آماده می کند.

هر حلقه ای از فرهنگ را در نظر بگیریم با واسطه یا بدون واسطه درون مایه و تغذیه خود را از کتاب اخذ کرده است. از این رو کتاب جایگاه و نقش مهم و زیربنایی در همه فرهنگ ها بر عهده دارد. فرهنگ های کلان مثل فرهنگ یک کشور یا خرد مثل فرهنگ یک قشر چون معلولین لزوماً باید این زیربنا را تقویت کرده و توسعه دهند تا بتوانند از این طریق دیگر حلقه های فرهنگی را سامان دهی و کارآمد نمایند.

وضعیت کنونی و وضعیت مطلوب

خبرگزاری آنا (خبرگزاری دانشگاه آزاد اسلامی) در ۱۶ تیرماه ۹۴ مقاله و آمار و ارقامی در مورد کتاب زیر عنوان «مقایسه شمارگان کتاب در ایران و کشورهای توسعه یافته» منتشر کرد که بسیار تکان دهنده است. خلاصه این مقاله که روی سایت آنا آمده چنین است:

در سال ۱۳۹۳ در ایران برای هر ایرانی ۹/۱ کتاب منتشر شده است، در حالی که این رقم در کشورهای پیشرفته و حتی کشورهای در حال پیشرفت بسیار زیادتر است.

در آمریکا ۴۰ عنوان کتاب، هر سال برای هر نفر منتشر می شود؛ یعنی

ص: ۱۱۶

۲۱ برابر ایران در ۱۳۹۳ است.

اما آمار کتب درباره موضوعات معلولیتی و معلولان در ایران، حدود ۶۰۰ عنوان کتاب است. یعنی از سال ۱۳۳۶ که اولین کتاب معلولیتی منتشر شد تا مهرماه ۱۳۹۵ یعنی طی ۵۹ سال ۶۰۰ کتاب در ایران درباره معلولان شناسایی شده است. یعنی هر سال ۱۶/۱۰ کتاب در ایران (منظور همه شهرها) درباره موضوعات معلولیتی منتشر شده است.

نیز سازمان بهزیستی و ادارات بهزیستی در استان ها و شهرها و نیز دانشگاه علوم بهزیستی از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۹۵ یعنی طی ۳۵ سال جمعاً ۶۴ کتاب درباره موضوعات مختلف بهزیستی و از جمله معلولیت منتشر کرده است. یعنی هر سال ۸/۱ کتاب منتشر کرده اند.

اما دفتر فرهنگ معلولین از ۱۳۹۰ (افتتاح) تا ۱۳۹۵ یعنی طی پنج سال ۶۹ اثر منتشر کرده است. یعنی هر سال ۸/۱۳ منتشر کرده است. در مقایسه با سازمان بهزیستی ۱۲ برابر بیشتر منتشر کرده است. البته امکانات دفتر با سازمان به هیچ وجه قابل مقایسه نیست. نکته مهم تر اینکه از ۶۴ اثری که منتشر کرده تقریباً ۴۰ عنوان به معلولین اختصاص دارد و بقیه کتب به ایتمام، دختران فراری، معتادین و دیگر موضوعات اختصاص دارد.

این آمارها از منظرهای مختلف نیاز به بررسی دارد و اینجا جای همه این بررسی ها نیست و لازم است به روش کتاب سنجی، جوانب مختلف کتاب معلولیتی در ایران تجزیه و تحلیل گردد. دفتر یک جلد کتاب به نام کتاب سنجی در زمینه معلولین در دست اقدام دارد که در ماه های اخیر عرضه خواهد شد و همه تحلیل های آماری در آن کتاب عرضه خواهد شد. اینجا به لحاظ معرفی فعالیت های دفتر و چشم انداز آینده به مقوله کتاب نظر داریم. زیرا بدون کتاب نمی توان آینده روشن و مطلوب برای جامعه معلولین در انتظار داشت. و لازم است پیشنهادات مهم و سازنده برای اصلاح وضعیت

ص: ۱۱۷

کتاب عرضه کرد.

آمار کتب دفتر فرهنگ معلولین

دفتر فرهنگ معلولین ۶۹ عنوان کتاب طی پنج سال (۱۳۹۰-۱۳۹۵) تألیف و منتشر کرده و ۲۰۵ اثر هم بیش از پنجاه درصد کار کرده که در فصل آثار در دست اقدام بخش چهارم معرفی شده اند و ۳۰ عنوان کتاب به صورت پروژه های متوقف شده داریم:

کتب نهایی و منتشر شده، ۶۹ عنوان

کتب بیش از پنجاه درصد کار شده، ۲۰۵ عنوان

کتبی که تألیف و تحقیق آنها متوقف شده، ۳۰ عنوان

جمع کل پروژه ها و آثار، ۳۰۴ عنوان

اما تفکیک موضوعی- آماری کتب منتشر شده:

قرآن و حدیث، ۱۱ عنوان

فقه و حقوق، ۶ عنوان

جامعه و فرهنگ، ۱۳ عنوان

تاریخ و شخصیت شناسی، ۳۴ عنوان

نهاد شناسی، ۵ عنوان

جمع آثار منتشره ۶۹ عنوان

روش دفتر در گزینش موضوعات برای تألیف و تحقیق، توجه به نیازهای آموزشی، محلی و غیره بوده است. تقریباً همه آثار پس از درخواست، تألیف و عرضه شده است.

بنابراین هر کتاب و هر مجله ای منظور نیست و آثاری که شأنیت و مطلوبیت لازم را داشته باشند از بدو تأسیس دفتر فرهنگ معلولین در دستور کار قرار گرفت و تا کنون حدود سیصد پروژه کتابی داشته ایم که در سه رده تقسیم شده است. در بخش دوم آثار منتشر شده و در بخش چهارم، آثار در

دست اقدام، معرفی شده اند.

با توجه به اینکه دفتر مهرماه ۹۰ تأسیس شده و الآن مهرماه ۹۵ هستیم، طی ۶۰ ماه، ۶۹ عنوان کتاب کار شده است. یعنی هر ماه بیش از یک عنوان کتاب در این دفتر تولید و عرضه شده است. البته دفتر وظایف دیگری مثل تولید کتاب گویا، تولید کتاب بریل، تولید مجله، به روز رسانی سایت و چندین وظیفه دیگر داشته است.

اگر سرجمع پروژه های اجرا شده در این دفتر را مورد ملاحظه قرار دهیم به آمارهای زیر می رسیم. طی پنج سال یا ۶۰ ماه جمعاً ۳۰۴ پروژه کتابی در دفتر طراحی شده که از بین آنها ۶۹ پروژه نهایی و عرضه شده و ۲۰۵ پروژه بیش از پنجاه درصد پیشرفت داشته و ۳۰ پروژه متوقف و تعطیل یا در حال تجدیدنظر و یا دارای پیشرفت اندکی است. اما اگر این ۳۰ پروژه را ملاحظه نکنیم و فقط پروژه های نهایی شده و در حال نهایی شدن را در نظر بگیریم، یعنی ۲۷۴ پروژه عرضه شده یا حداکثر تا ماه های آینده عرضه خواهد شد. بنابراین تا کنون ماهانه ۵/۴ عنوان کتاب در دفتر مطرح بوده است، اما اگر فقط آثار منتشره نه آثاری که بعداً منتشر خواهد شد را ملاحظه کنیم ماهانه ۱۵/۱ کتاب نهایی و عرضه شده است.

یک نکته مهم این است که کتب مرجع تر و مهم تر چون کار بیشتر می برد و دیرتر آماده می شود، عرضه آنها تأخیر داشته ولی آثار عمومی تر زودتر عرضه شده است.

در ابتدای تأسیس دفتر، تألیف، ترجمه و نشر کتاب معلولیتی در ایران حدود چهار عنوان در سال بود اما اکنون زیادتر شده است. هر چند با شاخص های مطلوب هنوز فاصله زیاد است. زیرا گفته می شود در امریکا ۴۰ عنوان کتاب برای هر نفر در سال منتشر می شود. در ایران در سال ۱۳۹۳، ۹/۱ کتاب برای هر نفر در سال منتشر شده است.

ص: ۱۱۹

تا وقتی که وضع کتاب در جامعه معلولین بهبود پیدا نکند نمی توان حل مشکلات را انتظار داشت. مشکلات فرهنگی و اجتماعی و حقوقی مثل اشتغال تأمین رفاه و تأمین حرمت و کرامت و تأمین حقوق اجتماعی معلولان منوط به کتاب است.

ممکن است راجع به ارتباط و همبستگی دو متغیر کتاب و حل معضلات فردی و اجتماعی جامعه معلولان پرسش شود و کسی پرسد کتاب چگونه مشکلات را رفع می کند؟ پاسخ این است که کتاب مجموعه ای از فکر، اندیشه، دیدگاه، راه کار و تجزیه و تحلیل مسائل و معضلات است. کتاب بیشتر نشانگر تأملات بیشتر و تفکرات افزون تر درباره مسائل معلولین و حاکی از تلاش فکری بیشتر است. اما فقدان کتاب به معنای نبودن اندیشه و تفکر و مطالعه درباره معضلات معلولین است.

کتاب را یک نویسنده به جعبه آچار و جعبه ابزار تشبیه کرده است، هر مقدار در جعبه ابزار وسایل بیشتر داشته باشد، تعمیرات و اصلاحات بهتر عملی می شود. چون هر ابزار برای باز کردن پیچ خاصی است و کارآیی ابزارها متفاوت است و از طرف دیگر مشکلات هم متنوع و متکثر است. تعمیر کار وقتی با چند ابزار محدود وارد یک مجتمع مسکونی می شود، چند وسیله محدود را می تواند تعمیر کند ولی وقتی ابزارهای متنوع و زیاد در اختیار داشته باشد، هر گونه تعمیری را می تواند انجام دهد. کتاب هم همین گونه است. وقتی انبوه کتب باشد یعنی تعدادی از آنها راه کارهای جهان پیشرفته را منتقل کرده، تعداد به نقد وضعیت موجود ایران پرداخته، تعدادی راه کارهای اجرایی توسط تشکل های مردمی را بررسی و راه درست را پیشنهاد کرده و خلاصه هر گروه از کتب کارآیی ویژه ای نسبت به مشکلات جامعه هدف دارند و سرجمع همه اینها حل بسیاری از مشکلات آنان است.

اما آمار کتاب درباره معلولین چه اندازه باشد مطلوب است؟

اگر بخواهیم وضع جهان پیشرفته را ملاک قرار دهیم و آمار معلولین ایران را بر اساس سازمان بهزیستی چهار میلیون نفر بدانیم، به این نتیجه می‌رسیم: ۴ میلیون نفر \times ۴۰ نفر کتاب در سال = ۱۶۰ میلیون عنوان کتاب در سال.

اما تولید این حجم از کتاب فعلاً محال و ممتنع است. اما اگر مینا را سال ۱۳۹۳ قرار دهیم و نفر کتاب را ۹/۱ بدانیم رقم ۷۶۰۰ هزار به دست می‌آید. یعنی برای کل معلولین ایران اگر ۷۶۰۰۰۰۰ کتاب در سال منتشر شود به هر معلول ۹/۱ کتاب اختصاص می‌یابد. در این صورت افراد عادی و معلولین نزدیک به هم می‌شوند.

توجه کنید قبلاً به دست آمد که آمار کتاب معلولیتی در ایران ۱۶/۱۰ در سال بوده است. یعنی هر سال حدود ۱۱ عنوان کتاب به طور میانگین از سال ۳۶ (نشر اولین اثر) تا ۹۵ (نشر آخرین اثر) در ایران منتشر شده است. در حالی که حداقل از ۹۳ تا کنون باید ۷۶۰۰۰۰۰ کتاب در سال برای معلولین منتشر می‌شده تا معلولین با مردم عادی یکسان شده و تبعیض رفع می‌شده است. فاصله ۱۱ تا ۷۶۰۰۰۰۰ بسیار زیاد است اگر حتی یک میلیون کتاب در سال برای معلولین باید منتشر می‌شده را در نظر آوریم یعنی حدود یک هفتم، باز فاصله زیاد است و تا وقتی این فاصله پر نشود نباید انتظار حل مشکلات را داشته باشیم.

تجربه دیگران

برخی کشورهای منطقه مثل عربستان، کویت و قطر در بیست سال اخیر توانسته‌اند، آمار تولید کتاب معلولیتی را بسیار افزایش دهند. در نمایشگاه بین‌المللی شارجه (شارقه) که ناشران معلولیتی منطقه شرکت می‌کنند، در سال ۹۳ عربستان سعودی حدود پانصد عنوان کتاب معلولیتی

ص: ۱۲۱

آورده بود. همان زمان سازمان بهزیستی در نمایشگاه بین المللی تهران شرکت کرد و غرفه اش شامل ۲۵ عنوان کتاب بود.

دفتر فرهنگ معلولین در سفر به عربستان سعودی در این زمینه مطالعه انجام داد و به راه کارهای اجرایی و کارشناسی شده رسیده در دو جلسه به ریاست محترم سازمان بهزیستی و به معاون محترم فرهنگی گزارش آن داده شد ولی استقبال خاصی مشاهده نشد. اما مدیریت این دفتر به توصیه جناب آقای شهرستانی در حال اجرای طرح ده ساله است که تا کنون چهار سال آن طی شده و به نتایج مطلوبی واصل شده ایم. امیدواریم در شش سال باقی مانده، آمار کتاب معلولیتی را در چارچوب امکانات و ظرفیتی که داریم تا پانصد عنوان توسعه دهیم.

در پایان توجه به این نکته لازم است که اگر به مقوله های زیربنایی مثل کتاب اهتمام نشود و شاخص ها بهبود پیدا نکند قطعاً و مسلماً اصلاح امور معلولین با موانع و مشکلات جدی مواجه خواهد شد. و تعجب اینکه نهادهای متصدی امور معلولین تا کنون طرح و برنامه ای در این زمینه اعلام نکرده اند یا اقدامات فراگیر و جدی و عملی از این سازمان در این حوزه مشاهده نشده است. اگر کاری انجام می دهند حداقل کلیات آن را به اطلاع عموم برسانند.

نهادهای دیگر مثل خانه کتاب، کتابخانه ملی، وزارت فرهنگ و ارشاد نیز راه کار اجرایی برای کتاب معلولین تاکنون به عموم گزارش نداده اند.

در پایان

از خردسالی این شعر را در دبستان یاد دادند و می خواندیم:

من یار مهربانم

دانا و خوش زبانم

ص: ۱۲۲

گویم سخن فراوان

با آن که بی زبانم

پندت دهم فراوان

من یار پند دانم

من دوستی هنرمند

با سود و بی زیانم

از من مباش غافل

من یار مهربانم

این شعر در توصیف کتاب، آن را یار مهربان، دانا و خوش زبان، پند دهنده و خلاصه حلال مشکلات توصیف می کند.

ص: ۱۲۳

اشاره

روز چهارشنبه ۴ اسفند ۱۳۹۵ ساعت ۱۹ تا ۲۱ نشست «بررسی وضعیت کتاب ویژه معلولان ایران» در سالن اجتماعات مجتمع ناشران قم و در حین برگزاری دوازدهمین نمایشگاه کتاب استان قم توسط دفتر فرهنگ معلولین برگزار شد.

با توجه به اینکه جامعه معلولین در عرصه کتاب و فرهنگ مکتوب کمبودهای فراوان دارند. قرار شد همه وقت مراسم به همین موضوع اختصاص یابد و تلاش شد از کارشناسان کتاب در عرصه های مختلف مثل کتاب بریل، کتاب گویا و غیره دعوت و مباحث جدید و راهگشا عرضه گردد.

برای اولین بار جلسه ای در سطح عمومی با حضور کارشناسان و نخبگان شکل گرفت و درصدد برآمدیم مبحث ریشه ای و اساسی درباره کتاب و مشکلات معلولین درباره کتاب های مورد نیاز معلولین مطرح و مسئولین حاضر در جلسه پاسخ دهند.

در دوازدهمین نمایشگاه کتاب استان قم دفتر فرهنگ معلولین نیز با برپایی غرفه ای به معرفی توانمندی ها و فرهنگ مکتوب جامعه معلولان ایران پرداخت.

محمد نوری (مدیر دفتر فرهنگ معلولین)

در این نشست در خدمت کارشناسان کتاب هایی که مربوط به حوزه معلولین می شود، هستیم و هدف این است که در هر زمینه یک کارشناس ویژه صحبت داشته باشند و مشکلات را مطرح کنند که بتوانیم در این

نمایشگاه کتاب بهره برداری خوبی داشته باشیم.

مستحضر هستید که در ایران نرخ رشد کتاب معلولیتی بسیار پایین است. یعنی حتی نسبت به همسایگانمان در حاشیه خلیج هم ما نرخ رشد پایین تری را داریم، ولی امیدوار هستیم وضعیت بهتر شود. البته در این دو سه سال اخیر نرخ بالا رفته است. اگر ما بخواهیم به شاخص جهانی در زمینه کتاب معلولین برسیم باید سالانه حدود ۱۰۰۰ عنوان کتاب در ایران منتشر بشود. این امر دست یاری همه دوستان را می طلبد که در این قضیه کمک بفرمایند تا ان شاء الله به این مهم دست پیدا کنیم.

زهرا قاری (استاد دانشگاه و کارشناس زبان اشاره)

قبل از اینکه در مورد کتاب زبان اشاره صحبت کنم، توضیح مختصری درباره زبان اشاره دارم.

زبان اشاره برخلاف زبان گفتاری که از صوت کمک می گیرد، بر اساس حرکات بدن، دست، صورت و سر می باشد. علت اینکه نمی گویم فقط دست این است که ناشنوایی که دست ندارد می تواند از پا استفاده کند و هم اکنون چنین موردی نیز در دنیا وجود دارد.

زبان صوتی (زبان گفتاری عادی) به این صورت است که، شما لغت "سلام" را در نظر بگیرید، از همخوان و مصوت درست شده است، یعنی "س" "ل" "ا" "م" (منظور صوت و گفتار این حروف می باشد و نه حروف الفبایی آن). اینها پهلوی هم قرار گرفته و لغت را تشکیل می دهد، شکل نوشتاری هم دارد و کتاب ها نوشته می شود. اما زبان اشاره به این صورت است که واژه "سلام" به این صورت (بیان با زبان اشاره) گفته می شود. مسلماً در این حالت همخوان و مصوت نمی توانند به کار آیند، چون این زبان صوتی نیست که صداها پهلوی هم قرار بگیرند و واژه را تشکیل دهند. بلکه

ص: ۱۲۵

واژه "سلام" در زبان اشاره از پنج المنط که عبارتند از:

۱- حرکت دست، شکل دست که باید به صورت تخت و صاف باشد.

۲- مکان قرار گرفتن دست که کجا باید قرار بگیرد، روی بدن یا فضا، که به سر من قرار می گیرد.

۳- جهت حرکت دست که به چپ، راست، پایین یا بالا که به طرف راست می باشد.

۴- حرکت دست که به صورت مستقیم، زیگزاگی و یا آرگ می باشد که از سر به طور مستقیم به سمت راست حرکت می کند.

۵- آخرین و مهم ترین المنت حالت صورت می باشد که شما وقتی سلام می کنید معمولاً می خندید. ممکن است استثنائاتی هم باشد ولی عموماً سلام با خنده است.

این پنج المنت جمع می شوند و یک اشاره را تشکیل می دهد. اشاره چند بعدی و دیداری است و شکل نوشتاری ندارد. به همین دلیل ناشنوها اگر بخواهند بنویسند، باید از شکل نوشتاری زبان شنوایی که اطرافشان هستند استفاده کنند، مثلاً در ایران از زبان فارسی و در استرالیا از زبان انگلیسی. تاکنون مواردی را هم سعی کرده اند برای این امر اختراع کنند که فعلاً از طرف ناشنوایان استقبال نشده است. آن چیزی که ما به عنوان کتاب برای ناشنوایان تهیه می کنیم در واقع فیلم است. یعنی ما متن را به صورت فارسی آماده می کنیم، اما آن چیزی که آنها اجرا می کنند، باید فیلم برداری شود. پس ما به جای کتاب فیلم نیاز داریم و فیلم هزینه زیادی دارد. من از ۵۰ جا تقاضای بودجه کرده ام. از هر جا که فکر کنید حتی از فوتبالیست ها، ولی متأسفانه هنوز موفق نشده ام. به دلیل اینکه زبان های اشاره کشورهای دیگر دارند زبانشان را به ما تحمیل می کنند، زبان اشاره ما در معرض خطر است و دارد از بین می رود، ما با بودجه شخصی، پدرم و خودم و یک تهیه

کننده شروع کردیم به فیلم برداری. و در طول ۱۲ روز با هزینه کردن نود میلیون تومان توانستیم ۳ ساعت فیلم با کیفیت عالی و پرمحتوا تهیه کنیم.

این موضوع در دنیا رشته جدیدی می باشد و روی آن کم کار شده است. بیشتر روی زبان اشاره آمریکا کار شده و بیشترین کتاب های تولید شده برای زبان اشاره این کشور می باشد. در ایران هم فقط چهار جلد کتاب، آن هم بصورت دیکشنری نوشته شده که این دیکشنری ها هم باید به صورت فیلم تهیه شود. زیرا اشاره هایی که در این کتاب ها وجود دارد حتی برای ناشنوایان هم نامفهوم است. پس بهتر است این دیکشنری ها به صورت فیلم دربیاید که به آن ویدئو دیکشنری گفته می شود. این امر نیازمند هزینه های بالاست. طرح آن را داده ام و در وزارت علوم تصویب شده است ولی فعلاً برای شروع کار بودجه نداریم.

کتاب هایی که در دنیا تا هم اکنون نوشته شده است عبارتند از:

– کتاب های دیکشنری که بیشتر با فیلم نمایش داده می شوند و در سایت ها موجود هستند.

– کتاب **single spelling** یا هجی کردن که الفبای باغچه بان را آموزش می دهد.

– کتاب های **baby sine** یا کتاب اشاره کودک که زبان اشاره را به کودک آموزش می دهد. دانشمندان متوجه شده اند که اگر به کودک در فاصله زمانی که فکر کودک می فهمد ولی هنوز زبان آماده صحبت کردن نیست، زبان اشاره را یاد بدهند، این کودک در سن بزرگسالی از نظر استعداد زبانی و ریاضی و ارتباط با اطرافیان و آرامش روحی از هموعان دیگر خود که این آموزش را ندیده اند، پیشرفت بیشتری خواهد داشت.

– کتاب هایی که اعداد را آموزش می دهند.

– کتاب هایی که اصطلاحات را آموزش می دهند که این کتاب ها را در

موضوعات مختلف تقسیم بندی کرده اند. مثلاً اصطلاحاتی که فقط در مدرسه بکار می روند و یا اصطلاحات مذهبی.

در پایان من از مسئولین استدعا دارم که در این باره همکاری کنند و بودجه ای در اختیار ما بگذارند که برای ناشنویان کتاب بنویسیم.

حسین روحانی صدر (نایبنا، کارشناس کتاب و اسناد اسلامی در کتابخانه ملی ایران)

بسیار خوشحال هستم که این فرصت به وجود آمده و دوستان دور هم هستیم و می توانیم نکاتی را مرور بکنیم.

امروز با کمک همکاران جستجویی در موضوع معلولین در نرم افزار کتابخانه ملی کشور انجام دادیم و نتیجه به دست آمده عددی بین ۱۲۲۳ یا ۱۰۲۳ رکورد ثبت شده بود که این شامل کتاب، مقالات، پوستر و منابع دیداری و شنیداری می باشد. برای مخاطب جای تعجب است که در کشوری که این همه دانشگاه دولتی، آزاد و پیام نور و این همه گروه روانشناسی و مطالعات معلولین وجود دارد، چرا این عدد این قدر پایین می باشد. این عدد پایین عدد نگران کننده ای است، نه فقط برای جامعه هشتاد میلیونی ایران، بلکه برای سایر فارسی زبانان جهان و بیانگر عدم توجه به قشر معلول جامعه می باشد.

نکته دیگر اینکه متأسفانه قالب مطالبی را که برای کارشناسی می آورند مشاهده می شود که رونویسی شده از مطالب قبلی است. و حتی شاید باورپذیر نباشد که همین مطالب هم مطالب تکراری بیست سال قبل می باشد.

مطلب دیگر که ما به آن توجه نکرده ایم و دنیا به آن بها داده است، این است که وضعیت معلولین را فقط در حد پایان نامه و

مقالاتی که در SPSS

ص: ۱۲۸

بریزند و از آن یک نرم افزار کمی دریاورند و عدد و رقم بدهند، به آن بسنده نکرده اند، با اینکه مقالات خوبی هم آنجا نوشته می شود و مسائل معلولین در حوزه نشر و موضوعات فرهنگی را منحصر به یک نهاد دولتی نکرده اند و نهاد دولتی فقط نظارت بر تألیفات و بررسی خط مشی ها را بر عهده دارد، بلکه فرصت را در اختیار دانشجویان و فارغ التحصیلان حوزه های تخصصی قرار داده اند که یافته های خودشان را یا در قالب کتاب و یا در قالب مقالاتی که برای عموم افراد قابل فهم باشد، ارائه دهند. این خلأ را کشور ما به طور جدی دارد که جدای از اینکه پایان نامه دانشجویان ما را دیگران می نویسند و یا از دیگران کپی می کنند، همین یافته ها هم در محافل عمومی به صورت کتاب یا مقاله عرضه نمی شوند.

موضوع دیگر این است که شاید ما در حوزه اقتصاد و فرهنگ نسبت به گذشته پیشرفت داشته باشیم، ولی دیدگاه ها و برنامه ریزی برای معلولین کشور چندان تفاوتی با قبل نداشته و این نشان می دهد که معلومات به دست آمده از حوزه معلولین به عموم جامعه عرضه نشده است. این نقطه ضعفی است که من در حوزه نشر کتاب معلولین به آن رسیده ام و تجربه کاری من بوده است. ولی اتفاق خوبی که من باید به آن اشاره کنم این است که با برآمدن محیط مجازی در جامعه جهانی توفیقی حاصل شده است که کتاب گویا بسیار راحت تر در دسترس افراد نابینا و کم بینا قرار می گیرد. ما در مؤسسات مختلف خیرینی را می بینیم که داوطلبانه با این کار آشنا شده اند و کتاب گویا تولید می کنند و به صورت عمومی و رایگان در اختیار افراد قرار می دهند. این اقدام سطح معلومات عمومی نابینایان و کم بینایان را افزایش می دهد و یک مقدار آن خلأ قبلی را جبران می کند. ولی اینکه آیا مطالبی که ضبط شده و در سایت ها قرار داده می شود، نیازسنجی شده است یا نه، این هم موضوعی است که جای بحث دارد.

در حال حاضر بیش از ۲۳۰۰ مرکز توانبخشی در کشور ما وجود دارد که به صورت روزانه و یا شبانه روزی و یا ویزیت در منزل یا مراقبت در منزل وظیفه خدمت رسانی به بیش از صد هزار معلول اعم از معلولین جسمی حرکتی، معلولین حسی، بیماران روانی و سالمندان را بر عهده دارند.

یکی از دغدغه هایی که ما در این مراکز داریم بحث کتاب می باشد. از آنجایی که آموزش مهم ترین رکن این مراکز است، این آموزش ابزاری را نیاز دارد که یکی از این ابزارها کتاب می باشد. در زمینه کتاب و کتاب نویسی برای معلولان لازم است که برای هر گروه از معلولان به طور جداگانه و تخصصی کتاب تألیف شود. برای مثال دانش آموز معلول ذهنی توانمندی های دانش آموز عادی را ندارد، و برای آموزش این دانش آموزان به کتاب هایی ساده تر با تصاویر بزرگ تر و جذاب تر نیاز است. همچنین برای آموزش زبان اشاره به ناشنوایان و یا مربیان و دیگر افراد و علاقه مندانی که نیاز دارند این زبان را یاد بگیرند، همان طور که خانم دکتر قاری فرمودند، کتاب هایی لازم است که به صورت فیلم تهیه شده و این زبان را آموزش می دهند.

متأسفانه در این حوزه زیاد کار نشده و حقیقت این است که حتی در سازمان بهزیستی کتاب هایی که چاپ شده به تعداد انگشتان دست نمی رسد. البته در آموزش و پرورش استثنایی به لحاظ اینکه وظیفه آموزش را بر عهده دارند، این تعداد زیاد است و برای هر گروه و هر سن کتاب های خاص آن گروه تهیه شده و در اختیار آنها گذاشته شده است.

موضوع دیگر که به بحث امروز ما مربوط می شود این است که، معلولین

توانمندی هستند که در حوزه نویسندگی فعال می باشند و در این حوزه با مشکلاتی از جمله تأمین هزینه ها مواجه هستند و گروه و نهادهایی که باید این عزیزان را حمایت کنند کم می باشند.

همان طور که می دانید، درصدی از بودجه وزارتخانه ها و سازمان ها به بحث پژوهش اختصاص دارد. اما جالب است بدانید که وقتی ما به این سازمان ها و ارگان ها مراجعه می کنیم و خواستار این هستیم که کتابی را در این قسمت بگنجانیم، می گویند کتاب و کتاب نوشتن پژوهش محسوب نمی شود و شما باید طرحی را بنویسید و بیاورید و مطرح بکنید. اگر ما بتوانیم از این بودجه سازمان ها و وزارتخانه ها بهره ببریم فکر می کنم تا حد زیادی موفق خواهیم بود.

انجمن ما این آمادگی را دارد که پلی ایجاد بکند با ناشرین این حوزه و کسانی که می خواهند در این زمینه کمک بکنند و سرمایه گذارهای این حوزه و حلقه ای را ایجاد بکند و کمیته ای ایجاد بشود و کتاب هایی که مورد نیاز است از این طریق تألیف و چاپ شده و در اختیار مراکز ما قرار گیرد.

جامعه هدف ما دو گروه هستند. گروه اول خود معلولین و گروه دوم مربیانی که به معلولین آموزش می دهند و خانواده معلولین می باشند که ما می توانیم با ابزار کتاب آموزش های مربوطه را به اینها بدهیم و در سطح جامعه فرهنگ سازی لازم را داشته باشیم. در خانواده ای که شخص معلولی وجود دارد، بسیاری از ارتباطات اجتماعی اینها تحت الشعاع قرار می گیرد، یا از جانب خود این معلولین و یا خانواده آنها. این فقر فرهنگی در جامعه احساس می شود و جای زیادی برای کار دارد. ان شاء الله به کمک دوستان بتوانیم این کارها را و یا حداقل بخشی از آن را به ثمر برسانیم.

حسن عبدلی (نابینا، مدیر بخش نابینایان کتابخانه آیت الله خامنه ای و کارشناس کتاب بریل)

همه مشکلات را دوستان گفتند و همه شنیدیم و ان شاء الله راهی باز بشود تا این مشکلات کمتر بشود. ان شاء الله با ظهور امام زمان مشکلات حل خواهد شد.

در خصوص وضعیت کتاب بریل نابینایان متأسفانه از ابتدا تاکنون کمتر از ۶۰۰۰ عنوان کتاب در سطح کشور به بریل برگردانده شده است. با توجه به آمار معاون وزیر که در طول امسال تا پایان آذرماه ۴۸۰۰۰ عنوان کتاب اجازه نشر گرفته اند و مقایسه آن با آمار کل کتاب بریل موجود، به نتیجه نگران کننده ای می رسیم و این یک فاجعه است.

حدود ۰.۸٪ (هشت دهم درصد) جمعیت کشور ما مشکل بینایی دارند که از این تعداد ۱۲۰۰۰۰ نفر نابینا هستند. حدود ۲۰۰۰ نفر نابینا در استان قم داریم که ۵۲ نفر از این جمعیت را کودکان تشکیل می دهند که هیچ کتابی برای این عزیزان تولید نشده است. فعالیت های پراکنده ای در کتابخانه آیت الله خامنه ای در استان و مراکز دیگر در کشور صورت گرفته است، ولی پاسخگوی نیاز دوستان نابینا نیست.

سایر مشکلات در این حوزه را دوستان بیان کردند و من در اینجا فقط یک درخواست از ناشران و نویسندگان محترم دارم که فایل کتاب هایی را که به نشر رسانده اند در اختیار ما بگذارند تا به خط بریل برگردانده شود و دوستان نابینا بتوانند از آن استفاده کنند. همچنین جا دارد از خانم حسینی و همسر محترمشان تشکر کنیم که داوطلبانه فایل کتابشان را برای برگرداندن به بریل در اختیار ما گذاشتند و حتی اصرار دارند که خودشان بیایند کتاب را گویا کنند. و از آقای نوری که فعالیت می کنند و برای ما معلولین زحمت می کشند کمال قدردانی را دارم.

کتاب نردبان محکم و بلندبست که ما را به قله شامخ جمال و جبروت انسانی می رساند.

سید احمد آقامیری (رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان قم)

سلام عرض می کنم خدمت حضار محترم و بزرگواران حاضر در جلسه و تشکر از دست اندرکارانی که تلاش کرده اند این جلسه تشکیل بشود تا تلنگری باشد به ما مسئولین که آیا وظیفه خود را در قبال معلولان به درستی انجام داده ایم یا نه.

نگاه ویژه به دانش آموزان با نیازهای ویژه منشأش از حضرت حق جلّ است. آنجایی که سوره عبس را بر پیامبرش نازل می کند. عَبَسَ وَتَوَلَّى. أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى.

آیا نابینایی که کنارت نشسته است هوایش را داری یا نه؟ مواظبش هستی، نیازهایش را می بینی یا نمی بینی؟ در سیره نبوی پیامبر اکرم حضرت محمد مصطفی (ص) می بینیم که ایشان طنابی را از منزل تا مسجد آماده می کند تا آن نابینا این طناب را بگیرد بیاید مسجد و در فریضه نماز مسجد النبی شرکت کند. در سیره عملی مولای متقیان حضرت علی (ع) نیز می بینیم که ایشان در فراز هفتم نهج البلاغه به مالک می گوید ای مالک مواظب باش، قسمتی از غله آذوقه کشور را برای معلولان نگهدار، نگاه ویژه به آنها داشته باش، مواظبشان باش و اگر گله ای هم کردند ناراحت نشو. من در جلسه کمیته مناسب سازی فضای شهری در حضور مسئولین شهر گفتم شما یک ساعت، نه یک عمر، روی ویلچر بنشینید و حرکت کنید. یک ساعت، نه یک عمر، چشم هایتان را ببندید و در یک مسیر حرکت کنید. یک ساعت، نه یک عمر، گوش هایتان را بگیریم و چیزی نشنوید و دیگران درباره

شما صحبت کنند. ببینید چه اتفاقی می افتد. أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ (۸) وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ (سوره بلد آیه ۹)

خداوند اینها را گرفته، وظیفه ماست که جایگزین کنیم. من دستان معلمان را می بوسم که با تلاش فراوان یک معلول شنوایی را از سه سالگی شروع می کنند به تمیز دیداری که فرق بین حرکات را احساس کند. بر روی حس لامسه معلول بینایی از سه سالگی شروع به کار می کنند و این حس را تقویت می کنند تا بتواند حروف بریل را تشخیص بدهد. اگر ما امروز صحبت از کتاب می کنیم و می گوئیم باید کتابی آماده شود که معلولین بتوانند از آن بهره ببرند و در فضای جامعه ما به راحتی ببینند و بشنوند، زحمات و تلاش های معلمان است که به اینها یاد داده اند که چگونه از این کتاب ها استفاده کنند.

ما ۱۸۳۰ نفر دانش آموز نابینا، ناشنوا، کم توان ذهنی و اوتیسم در استان قم داریم که سعی کرده ایم شرایط آموزشی مناسبی برایشان فراهم کنیم. در خصوص کتب معلولین کم توان ذهنی کارهای بسیار خوبی انجام شده و ۹ کتاب تنها برای پیش از دبستان این گروه از معلولین طراحی شده است. سعی ما بر این بوده که دانش آموزان ناشنوا بروند به سمت آموزش تلفیقی و در مدارس عادی درس بخوانند، زیرا دانش آموز بعد از اینکه فارغ التحصیل شد باید در همین جامعه حضور پیدا کند. پس باید در زمان طلایی زبان آموزی از هر روشی که ممکن است، باقیمانده شنوایی، اشاره، تمیز دیداری، تمام محیط را برایش گویا کنیم. در خصوص دانش آموزان کم بینا امکاناتی مثل کتاب گویا و ابزارهای درشت نما را برایشان فراهم می کنیم تا از آسیب بیشتر به بینایی شان جلوگیری شود. همچنین سعی کرده ایم با روش های تلفیقی و یکپارچه سازی دانش آموزان نابینا و کم بینا را نیز وارد مدارس عادی کنیم.

ص: ۱۳۴

نمی دانم در این اقدامات تا چه اندازه موفق بوده ایم، امیدوارم معلولین عزیز قصور ما را به بزرگواری خود ببخشند. همچنین از خیرین محترم درخواست دارم همان طور که خداوند و پیامبرمان نگاه ویژه به معلولین دارند و همان طور که ولی امر مسلمین حضرت آیت الله خامنه ای و مراجع تقلید ما در امر معلولین حضور فعال پیدا کرده اند، آنها هم در این زمینه حضور پررنگ تری داشته باشند و ان شاء الله این حس در آحاد جامعه نیز تحقق پیدا کند.

حجت الاسلام بهادری (استاد آموزش زبان اشاره در مدرسه خاتم النبیین)

خداوند متعال ۱۴۰۰ سال پیش گفته است که ما هر رسولی را که برای هر قومی می فرستیم، با زبان همان مردم می فرستیم. پیغمبر عرب زبان برای آنهایی که عربی می فهمند و هر پیغمبری برای هر قومی آمده با زبان همان قوم صحبت کرده است. رسول یعنی کسی که رسالت دارد و باید یک حرفی را به یک جایی برساند. متأسفانه چیزی که ما ادعا داریم اسلام و مسلمانی است، اما عملکردی که داریم نه اسلام است و نه مسلمانی. من بسیار ناراحت هستم از مسئولینی که اول جلسه آمدند عکس هایشان را گرفتند و رفتند. مسئولینی که آمدند و درد معلولین را نشنیده رفتند. اگر نمی خواستید بشنوید پس چرا آمدید. اگر آمده اید بنشینید. معلولین تا کی داد بزنند. صدای معلولین به هیچ جا نمی رسد. ۳۸ سال از انقلاب گذشته است، این است آن اسلام و انقلابی که گفتیم باید جهانی شود؟ ما صدایمان کشوری نیست، چه برسد به جهانی. امروز نابینایان آمدند و در این جلسه برنامه اجرا کردند که باعث خوشحالی است، اما من یک انتقاد از آقای نوری دارم که چرا ناشنوایان در این جلسه برنامه نداشتند. چرا یک ناشنوا نیامد در

این نشست صحبت کند تا شما ببینید ادبیات اینها چقدر ضعیف است.

ناشنوایی باعث اختلال در گفتار می شود. برای مثال مشکلات بین زن و شوهر را نمی توانند بیان کنند. پیغمبر می فرماید با زنت هر طور که هستی، جمله دوستت دارم را فراموش نکن، آیا ناشنوا می داند دوستت دارم، به معنایی که ما درک می کنیم، یعنی چه؟ این قدر باید به اینها آموزش بدهیم تا بفهمند. بسیاری از ناشنواها به خاطر اینکه حرف نمی زنند، اختلال صدا دارند. اینها اگر بخواهند زبان فارسی عادی حرف بزنند در صرف و نحو و نهاد گذاری اختلال دارند. ناشنوایان دایره لغات و فهم به معنای واقعی کلمه ندارند. برای نمونه درک کلماتی مثل "بررسی، وضعیت، منتقد" و واژهایی از این قبیل برایشان دشوار و بعضاً غیرممکن است. کتاب های ناشنوایان باید اعراب داشته باشد که نه در کتب آموزش و پرورش و نه در کتاب های دیگر رعایت می شود.

ناشنوا اگر بخواهد یک سمعک بخرد حداقل باید سه میلیون تومان هزینه کند. مگر در مجلس مصوب نشده است که نیمی از این هزینه به عهده دولت است، پس چرا ناشنوا باید تمام این هزینه را خود متقبل شود. یک باطری سمعک پانصد هزار تومان قیمت دارد که برای این عزیزان و خانواده آنها تأمین این هزینه ها دشوار است.

من به خانواده تمامی معلولان عرض می کنم که از حضور شخص معلول در خانواده خود خجالت نکشید. ما مسئولین باید خجالت بکشیم که پس از گذشت ۳۸ سال از انقلاب هنوز نتوانسته ایم همانند کشورهای مثل انگلیس و آمریکا به معلولین خود خدمت کنیم. برای مثال در این کشورها مراکزی وجود دارد که معلول با یک تماس می تواند از خدمات سرویس حمل و نقل به همراه یک شخص راهنما، برای کارهای اداری و بانکی و ... به طور رایگان بهره ببرد.

همین ساختمان ناشران که در آن حضور داریم، برای عبور و مرور معلولین مناسب سازی نشده است. برای مثال فروشگاه کوثر برای عبور معلولین جسمی حرکتی رمپ گذاشته است ولی این ساختمان که یک محیط فرهنگی است رمپ ندارد و این معلولین ناچار هستند از آسانسور استفاده کنند.

آیت الله العظمی وحید خراسانی مرجعی هستند که فقط در وادی معلولین ناشنوا وارد شده اند. ایشان در جلسه اولی که اختتامیه دوره ما بود، به ما گفتند که بر شماها واجب عینی است که به ناشنواها خدمت کنید و بدانید اگر برای هر معلولی هر قدمی که بردارید، به ایتام آل محمد خدمت کرده اید و بروید معامله خود را با پیغمبر اکرم و حضرت فاطمه زهرا و امیرالمؤمنین بکنید.

ما تا زمانی که جای خود نشسته ایم ساکت هستیم ولی زمانی که روی منبر می رویم و یا تریبون در اختیار ما قرار می گیرد تا جایی که می توانیم داد می زنیم و از هیچ کسی غیر از خدای متعال ترس نداریم. وظیفه شرعی ماست که داد بزنیم. خداوند متعال در قرآن فرموده است که کسانی آن دنیا کر و لال هستند که در این دنیا کر و لال هستند. و کر و لال این دنیا کسانی هستند که صدایشان درمی آمد و صدا درنیاوردند و چشم هایشان حقیقت را می دید اما دم از حقیقت نزدند.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

